

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 39

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2007

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2008

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2007

(Приредио Ђорђе Оташевић)

прво издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Милан Бештић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Коректура</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Скрипта Интернационал”, Београд
<i>Тираж</i>	300
<i>ISBN</i>	978-86-7974-044-1

Београд, 2008

almabg@sezampro.yu

www.alma.co.yu

ПРЕДГОВОР

У књизи се налази 240 најбољих остварења пристиглих на конкурс за кратку причу до тридесет редова (1800 знакова). Учесници су могли да пошаљу до три необјављене приче. Није било никаквих жанровских или тематских ограничења. Приређивач се трудио да његов књижевни укус и блиске му поетике не буду пресудни при одабиру прича, па је то један од узрока тематске, жанровске и поетичке разноврсности ове књиге.

Највећи број писаца је из Србије и Републике Српске, много мање из Црне Горе и Хрватске. Два аутора живе у Немачкој, а по један у Канади, Никарагви, Пољској и Холандији.

ЉУДИ ДОБРЕ ВОЉЕ

Прочитах позив: „Позивају се сви људи добре воље...”

Позив упућен мени?!

Како ли ме само нађоше? Како ли су се само сетили мене? Како им је пало на памет да сам увек желео да будем добре воље и међу онима што су добре воље?

А можда сам то само уобразио? Можда превише воље имам у себи да мислим да ми је воља добра? То ме већ сврстава у позване. Морам се одазвати!

Ако се не одазовем, биће свима јасно да ми воља није добра. Не могу то дозволити. Зар да сам себе сместим тамо где ме нико није сврстао? Зар они нису и на мене рачунали? Морам се одазвати!

А са чим да пођем? Не пише ваља ли им свака добра воља. Ни колико им те добре воље треба. Имам ли је ја довољно? Шта ако је имам превише?

Ако се одазовем, у какво ли ћу се друштво наћи? Какве ли су те добре воље код других, како су је стекли? Чему им служе? Која моћ стоји иза њих?

Ко су ти људи добре воље? Имају ли имена? Дајте нека да се знам равнати. Да знам да ли да долазим. Можда бих и ја од њих могао да затражим мало добре воље?

Реците ми јесам ли ја тај да се не деси да се преценим. Да се не одазовем непозван.

А тај што зове, моли, да ли је он човек добре воље? Да ли је његова воља боља од моје? Ако му је лошија, да му дам мало од своје. Ако је већ боља, да му ја дам сву своју да има двоструку. Он зна шта ће са својом. Ја своју очигледно нисам знао искористити, да јесам, не би ме он требао позивати. Ако му је дам, онда ће бити његова. За

узврат ће ми рећи: „Ти си човек добре воље“ и ја ћу то знати. Ваљаће ми за други пут. Али, ако сам једном дао, не знам да ли ћу имати други пут. Тада нећу моћи да покажем, да докажем, да сам човек добре воље. Тада ми може рећи: „Ти ниси човек добре воље“. Уосталом то ћу и сам знати.

Што више мислим о томе, све ми се више враћа мисао с почетка, да сам то ја ипак само уобразио да је позив мени упућен? Све сам сигурнији да ја имам само добру вољу да о себи тако мислим? Зато ја молим све људе добре и сваке друге воље, да ми кажу какав сам ја то човек.

Још док сам добре воље да то сазнам.

НЕСТАЈАЊЕ

Горан Костић је у тридесетој години први пут приметио да нестаје. Парче по парче. Прво су испариле његове генијалне идеје, које су се показале најкрхкијим делом његовог здања, управо гасовити *flatu vocis*, а баш је за њих веровао да су бесмртне. Нешто јачим показали су се наивност и ведрина, па су му и оне биле ампутиране у потоњим годинама. Са тим се, међутим, још могло добро живети.

Касније, у четрдесетим, преминули су му мајка и жена. Мајка за све, жена само за њега. Деце није имао.

Нестајање се наставило, и у педесетој већ су му ишчезли зуби (13 комада), коса 50%, један бубрег, слепо црево и добар део јетре (која се у овом случају доказала као изненађујуће издржљива).

Сада Горан Костић, онакав са почетка приче, више не постоји. Остао је само разломак у ципелама Горана Костића, чији се именилац тенденциозно повећава. Метафору овог човека, можете наћи, понекад, како вуче фигуре кроз дувански дим локалног шах-клуба, и за тренутак, за један мали тренутак непажње, поверовати да заиста игра шах.

КО ЈЕ?

Неко звони на врата. Ја вирнем кроз прозор, да видим ко је. Поштар. Можда је он звонио на прозор. Ко је онда на вратима? Мрзи ме да сиђем. Сигурно је и на вратима поштар... или на прозору? Не знам.

Опет звони. Јеби га, на прозору је поштар. Ко је на вратима? Звооони! Мораћу да сиђем. Сиђем. Отворим. Поштар и на вратима. Питам га ко је. Као не знам. Каже да је поштар. Питам га је л' дуго звонио. Он каже, пет минута. Ја га опет питам ко је. Он каже да је поштар. Ја му кажем да лаже. Он каже да не лаже и да има поштанску торбу и капу и легитимацију. Ја му кажем да то нема везе с мозгом и да то може да има свако ко пресретне поштара. Он каже да сам ја луда и да не зна шта ја хоћу од њега. Ја му кажем да ја не знам шта он хоће од мене, али да знам да поштар никад не звони више од два пута и да никад, али баш никад, не звони пет минута. Он се мало збунује, поцрвени и призна да није поштар него да продаје сир... Маскирао се у поштара јер нико неће да отвори продавцу сира, а сви хоће поштару. Ја му кажем да ми се не једе сир, али да ми се једу трешње. Он каже да нема трешње јер његове краве не дају трешње, још каже да не дају ни сир, али га он прави од млека што га краве дају. Ја му кажем да сад може да иде даље, да зајебава неког другог ако је мени све испричао. Он каже да иде даље, пристојно се поздрави и оде. Затворим врата. Нешто, мислим, ко је оно био на прозору кад је овај звонио на врата.

Баш ми се једу трешње, лепе велике, а не неке безвезе. Баш би било добро да краве дају трешње. Онда би их било целе године јер и крава има целе године.

Погледам кроз прозор. Нема никог. Отишао је лажњак поштар, а за њим је пао крупан снег. Као завеса на представу.

КРОЗ ЗАМАГЉЕНО СТАКЛО

Жена је посматрала уобичајену градску гужву кроз замагљени прозор аутобуса.

Нервозни возачи бесно су псовали, трубили, чуо се непријатан звук шкрипења точкова и прскања воде.

Кишне капи падале су на стакло и сливале се низ њега попут поточића.

Како се аутобус зауставио, жена се са остатком путника заљуљала унапред и једва задржала на ногама.

Чвршће је стегла шипку жељно очекујући моменат када ће најзад стићи.

Дубоко је уздахнула и њен поглед поново се приковао за прозор.

Пролазили су поред пијаце. Неколико пензионера гацало је по барама носећи у једној руци кишобран, а у другој платнену торбу из које је вирило лишће празилука. Жене су на улици продавале цвеће, а унутра, на тезгама, могло се назрети наслагано воће и поврће.

Како је возило заврнуло иза угла, пијаца је нестала са видика и указао се парк.

И поред плјуска, ту се могао видети човек како шета свог маленог теријера умотаног у танану, псећу кабаницу. Керче је задовољно махало репом и трчкало испред свог господара, а човек је лагано одмахивао главом и смешкао се.

Аутобус је и парк оставио иза себе и наставио свој свакодневни пут, а жена се прогурала ка вратима знајући ће се ускоро возило зауставити и да ће она са још неколицином изаћи напоље.

Како су се врата отворила, нестрпљиви путници су заједно са њом похитали ка излазу, а они који су тек ула-

зили поскакивали су са ноге на ногу надајући се да ће приграбити празно место.

Кад је изашла, жена је раширила кишобран и похитала у неодређеном правцу. Неко време се могло чути лупкање њених штикли, а онда, за неколико секунди, изгубили смо је из вида. Сутра, чиниће нам се као да је никада нисмо ни посматрали.

СПАСКИ БИ ИПАК ДА БУДЕ СПАСЕН

„Останите још један тренутак, молим вас“, замолила је Продавачица љубави, снено се протегла по згужваној постељи, још мокрој од зноја и врелих страсти, проме-шкољила ножне прсте, цокнула сочно језиком, припалила цигарету, легла наузнак.

„А, не, журим“, оповрнуо је Купац љубави и срдито треснуо климатавим хотелским вратима за собом.

„Какав кретен“, одувала је Продавачица љубави уздах пун љубичастог дима у страну.

„Ординарни кретен“, чуо је ипак Купац љубави равнодушну примедбу, и љут је, допуњава какав.

А да је Спаски остао још један мољени тренутак?

Рајна Беговић

ГДЕ НЕСТАШЕ ВРАПЦИ

Од када ми се истањио новчаник а накупиле године,
немам више пријатеља. То могу и да разумем.

Али, где несташе врапци?

Лете само свраке, чавке и гаврани!

ОБАЛЕ

Када смо пловили морима, стигли смо и до земље коју уопште нисмо назвали Обала одсечених глава. Са одсеченим главама нисмо знали шта да радимо, па смо на главе и заборавили. Друго је слонова кост. Захваљујући нама и нашем памћењу, та земља и данас има име.

ЧЕШАЉ

– Игла, конач, огледало, чешаљ, марамица! – издрао се.

– Шта ће ми чешаљ, када сам ошишан до главе? Издерао се још јаче. Чешљем ћу против Потенцијалног Агресора, помислих и ућутах пред Издеравачем.

Много, много година касније, пре неколико минута, пратећи директан телевизијски пренос једног догађаја, препознао сам мога Издеравача. Сваки пут када би Издеравач поменуо неке своје чешљеве, тихо би му искључили микрофон.

КРАТКА ПРИЧА

Оформљена прича, *кратка прича*, како би она требало да изгледа? Како не бих трошио време покушавајући самостално да докучим, пре бих питао некога:

„Нека врста наратива или тока мисли, са благим преокретом, само умерена, тек толико да пустиш неколико речи у простор. Као када имаш имало свести да не треба да пушташ превише воде док переш зубе. То је искуство. Зрелост.“

Осетио сам укус пасте за зубе. Окренувши се на другу страну, схватио сам да сам одговор добио од самог себе.

...и у суштини важан је напад таласа речи. Треба владати игром. У својој глави ствараш једну по једну слику, затим их ређаш и тим путем створио си колаж, од сврсисходних речи. Тада си уверен да си створио концепцију, која је ипак далеко од конвенције. Концепција, она је природна?...“

Срце ми је снажније него иначе куцало, глава ми се налазила негде између полусна и полујаве. У оваквом ужасном стању човековом (конкретно: мом), када не може да се заспи, настаје кратка прича. Опет сам на исто питање одговарао самом себи. Ослонити се на своје законе, мислио сам, пратити линије папира – „реч ће већ лећи сама, реч ће постати прича, и Бог – ово је један од примера како реч олако постаје слуга, како ју је само лако искористити, а све у своју корист. Испрва ће бити мало, а потом ће се ширити у све више простора, до довољног. Из тога, прича једино иде као кроз сан, прича је трен... Нећу је тражити (могу чврсто да се закунем да ово није обећање,

већ схватање), једноставно ћу је пронаћи, *ту кратку причу?*“

ГРАД И ГРАДОВИ

У Граду је све. У Граду су тргови, кафане, бетон, пси, улице, углови улица, булевари, бутици. У Граду је дечији плач, ту су гласови на главном макадаму, фрагменти разговора, викање, смех, смрт на врелом песку, измет, смеће, срчани удар, коњи, зграде, пасажи, Цигани, трговци, пијаце, зло, пророци. Сунце прска врхове зграда, упија воду, купа цркву кроз мозаике, провлачи се кроз фреске. Киша сажима кишобране. Фестивали, алкохол, рингишпил, фудбалске утакмице, тениски терени, робне куће. Зрачења мобилних телефона, телевизора, фрижидера, микроталасних. Уопште једна велика концентрација многобројних врста ракова. Град има велику шаку у којој држи све звуке, знакове, процесе, пролазности, све животе, крила, мач. Кроз град пролазе железнице, градске аутобуске линије, међуградске, ружне станице, испрљани и чисти ходници, тунели, метрои, реке. На рекама мостови. Град плаче водовод, емитује струју, зрачи светлост, пушта топлоту, повезује позиве, храни људе, убија животиње. Не знам шта пишем. Седим за дрвеним столом у ГРАДУ. Мука ми је и замишљам све звукове и сва дешавања на једном, на једном месту. Замишљам њихову мешавину. Као и крв, вода, сузе, зној, кока-кола, пишаћка, јогурт, мед, чај, кафа, пролив. Чекам да ме одведу. Не знам шта чекам. И даље сам за дрвеним столом, у ГРАДУ и пишем „пишем о граду“. Мислим да је и оловци досадно. У таквом је положају. Ако мене питате, исто тако је досадно и брусхалтерима и портирима, међутим таква им је намена, односно такорећи друштвена улога. Сада одлазим. Не

баш сада, овог тренутка, за почетак затварам свеску.
Мрак је опколио спољашњост. Град држи мрак, а и дан,
али и село. А све остало су појединости.

ПРИЧА О ВУЧИЦИ

Ушла је опет у једну од оних „прождрљивих“ фаза, тако неминовно својствених њој. Лизање рана у мраку и тихо кевтање на месец су прошли, и – вучица са репом шкорпије коначно креће у лов. Незајажљивог апетита и затегнутих бутина прождире оне које изабере. Дугогодишњи предатор са изврским њухом и злурадним погледом, зналачки одабира најрасније примерке мужјака и храни се њиховом снагом. Немилице их троши, исисава последњу кап живота из њих, док јој се они добровољно препуштају и по цену бола, који капље из њених удова. Кад потроши једног, тражи другог. И тако стално, јер летњи ваздух изнова дражи њене ноздрве, и, нагонски, она креће у правцу жртве.

И док тако халапљиво гута узаврела мушка тела, и док ласцивно прождире сву ту младалачку мушку снагу, она неопозиво ужива у својој насади, попут перфидног перверзњака, који је поносан на своју ексцентричну глад.

Али она исто тако зна, у свом исконско псећем срцу, да од свих тих људи којима се не дâ, којима не жели да служи – да постоји један човек, који једини може да је помиљује по глави, да је укроти и припитоми. Такав човек постоји, тај дорасли јој ловац – али он неизоставно сматра, да још није време за такав трофеј, јер је једном приликом покушао да јој одсече шкорпионски реп, а она га унезверена огребала по руци, ужаснута чињеницом да неко од људи зна за епицентар њене снаге. И док се крв цедила из његове шаке, у њој је витлала ајкулска жеђ, грчећи јој све удове спремне на скок, мамећи је да се устреми на тај голицљиви млаз течног ужитка. Видевши њене зацакљене очи што вриште слепом помамом и чувши њено

еротично дахтање, ужурбано је замотао своју повређену шаку и помазио је по смерно спуштеној глави, тихо прозборивши као детету којем објашњава зашто не може добити своју омиљену играчку: „Моја крв је ОТРОВАНА!“

ЦРВЕНИ ЋАВО

Црвен у лицу, зарумењен од порока, опијен од блуда, киптиш од жудње.

Осећаш црвени порок што ти клокоће венама и замишљаш црвенило моје утробе. У црвеној ноћи тражиш девојчицу боје рубина да је кушаш попут зреле јагоде. Разазнајеш руменило њеног младог тела и чујеш кипућу крв нестарења.

Желиш њен ватра-црвени језик што палаца док облизује своје жар-усне. Лудиш од црвеног сатира што ти шапуће на уво да починиш грех... безмерни, неповратни, црвени грех. Отимаш се и црвениш од стида, јер би да га послушаш. Ошамућен кармин-црвеном бојом ноћи, гледаш у ритмично надимање њених груди и чини ти се да видиш пурпурно срце које скривају. Ужагреност њене нутрине ти обећава пристанак, а ти у магновењу ружичастих испарења ниси сигуран. Видиш је као махниту бахаткињу, пратиљу вечног Диониса што ти се смеје мак-уснама и ложи твоју страст попут тореадора са црвеним плаштом. Уморне очи откривају булка-беоњаче кроз које шишти црвени порок, црвени поток... Назиреш њену игру светковини мяса и замишљаш њену сочност зрелог парадајза. Вишње пуцају око тебе, остављајући црвени траг по твом телу. Боја мяса. Боја глади.

Испарења алкохола те нагнаху на дремеж. Негде на прелазу из тамног у бели свет, назиреш улицу црвених лампиона. Балдахин, рум-завеса и једрост младог тела.

Црвенило ноћи или црвенило блуда? Има косу боје вина што га пијасте ноћас. Преточиви ужитак – срећнице! Гаде!

Слепи за све остало, попримили сте боју ватре, боју гротла. Лава се растаче у непрегледне ширине, и ви јашете на њој. На црвеном се не путује, у црвеном се растаче. Може ли црвенило твог мяса да поднесе јаркост њене снаге? Сатен боје слузокоже вас прати у сваком, ма и најмањем дамару што одзвања међу постељом. Ноћ боје рума покрива зажагрена тела. Пламени сатир у куту се смеши и зналачки глади своју јарећу браду, што прави симетричну равнотежу његовом пару рогова. Родитељски се смеши умећу своје штићенице и цери се подложности једног мушкарца. Поноси се својим искушењем, и вечним посрнућем црвених људи.

КОКИЦЕ

– Волиш ли ме? – упитала сам је за двије октаве гласније, како би могла чути моје питање успркос шуму воде и звецкању вилица и тањура, чији су се звукови сударали одзвањајући по металној површини судопера.

– Волим – брзо је одговорила, нимало изненађена мојим питањем.

– Колико ме волиш? – хтјела сам знати, вјерујући како она посједује тајну, којом се може измјерити количина љубави.

– За силу – рекла је то мирним и озбиљним гласом. Окренула се према мени, лагано накривила главу, па са смијешком додала: – А ти мене?

– Ја тебе: што? – изговорила сам тихо. Стајала сам на пола пута између своје собе и купаонице, на замишљеном екватору двособног стана.

– Волиш ли ти мене? – упитала ме је бришући руке папирнатим ручником, те сјела за стол и насмијешила ми се попут дјевојчице која ме позива на поподневну игру с луткама.

– Волим – изговорила сам то полако, слово по слово, како би значење ријечи допрло до ње.

– Колико? – Поигравала се са мном.

– Оволико! – трудила сам се весело звучати подижући руке у висину рамена, обухваћајући замишљену линију екватора, иако сам се осјећала усамљено попут страшила. Она се сретно смијала.

– Сад ће серија! – узвикнула је и вратила се у кухињу. – Хоћемо ли испећи кокице?

– Имамо ли маслаца? – Спустила сам руке с тугом схваћајући како је разговор о вољењу завршен.

– Имамо! – довикнула ми је провјеравајући садржај хладњака.

– Тко ће их испећи? – упитала сам и кренула према купаоници.

– Ја! – рекла је моја мама.

На свој ми је начин рекла како ме воли: више него што мислим, више него што ми то зна рећи ријечима или показати покретима.

Ускоро су кокице разиграно поскакивале, а њихово је пуцкетање одзвањало по стакленом поклопцу. Мирисале су на маслац, на сол, на љубав.

НАРАНЧА

Мирише на поља наранче!

– Ти никада ниси видјела поља наранче.

– Јесам. Уз Неретву. Ти си ме водила, сјећаш се?

– Сад се сјећам, али било је лјето, и наранче су биле зелене.

– Мирише на Сицилију!

– Ти никада ниси била на Сицилији.

– Нисам, али хоћу. Хоћеш ли ме одвести?

– Не. Водим те у Грчку.

– Ја не желим у Грчку!

– Не желиш ни на Сицилију!

– Желим!

– Не, не желиш. Ти си ксенофоб.

– До сада сам и без тебе прелазила границу!

– Јеси, али ниси знала како си ксенофоб.

– И што сад?

– Најприје идемо погледати кинески национални циркус, а у шестом ћемо мјесецу отпловити за Грчку.

– А на лјето?

– Љето је још далеко.

Устајем, гасим мирисну свијећу и одлазим на спавање.
Мраком плови мирис наранче.

КОЦКАР

Милан Ђулибрк, некада страствени коцкар, убрзо пошто је обзнанио крај своје хазардерске каријере, написао је роман под именом „Блекцек“. Главни лик романа је човек опседнут коцкањем који, не могавши да обузда своју страст, губи најпре паре, затим породицу, па имовину, и напослетку добија срчани удар који је проузрокован његовим губицима, услед којег трагично умире у четрдесет и другој години живота.

– Роман је замишљен као поучна прича о погубности коцкања која се завршава фаталним исходом – истакао је аутор на промоцији.

Књига је убрзо постала бестселер, доневши Милану Ђулибрку велики новац.

Сав приход од продаје аутор је ставио на црвено.

Куглица се завртела...

МОТОЦИКЛИСТА

Лепршам низбрдо неком стрмом улицом. Пустош околна. Синкопирани ритам трчкарања по асфалту. Прати мисли које лете, лелујају, и пишу књиге које никада нико неће прочитати.

Ходајући, паде ми на памет мајка. Замислио сам прошлост. Лето господње осамдесет пете. Са првим трњем на ружама, њен рођени брат је погинуо, у дваес' четвртој. Возио је мотор неколико ћошкова даље од овог сокака којим пролазимо. А онда, из неке споредне улице, право на њега, налетео је камион. Ујка Бане је остао на месту мртав.

Ни ја тада нисам био жив. Али, кажу, тако је било.
Замишљах то вече.

Често.

Након неколико месеци, исте године, паде први снег. Родио сам се, не знајући да ћу бити јединац.

Фамилија, мајка, другови из детињства, комшије из улице. Сви ми причају све најбоље о ујка Банету откад знам за себе. Говоре ми стално и да личим на њега. Призивам црно-белу фотографију са мајчиног писаћег стола, и те продорне очи на њој, које само што не проговоре, безуспешно замишљајући Банета како стари.

Поново се враћам у мислима далеко у прошлост. Први кораци. Прва слова. Одрастање. И све време, увек један исти рефрен што понављају рођаци и пријатељи који су видели црно-белу фотографију: „Исти си он“.

Тврде, дакле, да сам исти он.

Да сам он.

Бане.

„Само да си га упознао“, каже мајка. „Свашта би ти причао“, вели. „Али, он гледа на нас. Одозго.“

Мисли навиру изненада и ниоткуда. Као слапови по-
норнице. У моменту, исто тако одједном, прекида их ре-
жање мотора. У ову стрму улицу из неке споредне, улеће
мотоциклиста јашући челичног Пегаза. Возио је брзо, ме-
ни у сусрет. Заобишао ме је, одјездивши негде горе, узбр-
до, према небу. Нисам му видео лице од кациге. Али, док
смо се мимоилазили, погледао сам га у очи што су сијале
испод подигнутог визира. Хтеле су нешто да ми кажу.
Много тога.

Нису стигле.

ПРВИ ПОТЕЗ

Узима у руке бео папир, још један са гомиле, јер је претходни згужвао и бацио у канту испод писаћег стола. Мора до сутра завршити причу. Запрећено му је отказом из редакције. Не иде, једноставно речи не желе да потеку из њега...

Ништа не буди толику несигурност и немоћ у човеку као празан, бео папир пред њим. Сама његова празнина боли. То новостворено осећање потискује сва периферна стања и на површину форсира само урођени механизам за стварање. Престајеш да дишеш, јер нарушаваш већ постојећу целину. Преузимаш одговорност, јер мењаш садашњост, почињеш несвесно да формираш будући трен. Мењаш себе, мењаш своју свест, мењаш структуру папира. Над тобом побеђује подсвест, инстинкт. Немоћан си да се бориш, препушташ се бујици. Ма, не брини ако си у том тренутку и неко други, неко потпуно другачији. Живи у тим тренуцима и нечији туђи живот, не очајавај. Бар га проживи најискреније што умеш. Потруди се. Дај себи слободу. Диши. Упознај и све друге димензије, формирај их по сопственим мерама. Нека ти у потпуности одговарају. Нека ти пријају. Лебди. Пливај. Трчи. Рони. Лети. Али ни за шта се не кај...

Ништа не буди толику слободу и привлачност у човеку као празан, бео папир пред њим...

МАЛЕ СТВАРИ

Да ли си икад осетио потпуно задовољство које ти дарују учињене ситнице?

Дуго сам познавао чика Ђуру, најстаријег станара оближње зграде, чији се прозор видео са моје терасе. Дивио сам му се. На лицу му је сијао дечачки осмех. Увек је био улепшан чистотом духа, коју и да је хтео није могао да сакрије. Посматрао сам га често како из дана у дан са истим задовољством после оброка прикупља преостале мрвице хлеба са стола. Смешта их у леви длан и лагано десном руком прво помера завесу, па затим отвара прозор у дневној соби. Између две саксије расцветалих мушкатли била је трпеза, добро позната околним врапцима. На њу је чика Ђура спуштао мрвице, пазећи да ни једна не западне са стране, да свака буде искоришћена, јер је подједнако драгоцен.

Имао је и ту навику да одмах после доручка чита дневне новине. И то удобно смештен у фотељу баш под тим прозором. Гости би убрзо пристизали са својим умиљним цвркутом. Послужили би се остављеном храном, и задовољни поклоњеном пажњом одлетали на оближње електричне жице и оданде у хору песмом поздрављали станаре зграда. Чика Ђура се целим бићем препуштао уживању.

Увек је са истом вером говорио да понекад мале ствари чине човека великим...

EDIT/DELETE

...извадио је свој службени пиштољ и прислонио јој га на чело. И даље није проговарала ни једну реч. Са великим задовољством је притиснуо окидач и просуо јој мозак по целом зиду.

Избрисао сам три последње речи. Некако су биле непотребно детаљне. Након пар секунди избрисао сам целу последњу реченицу и уместо ње записао:

Без оклевања упуцао ју је у главу.

Тако је већ боље. Мање је насилно, а има скоро исту поенту.

Али, зашто мора да јој пуца равно у главу, зар то није мало претерано и нереално, некако превише филмски.

Испалио је један хитац у њу.

Ето, тако може чак и преживети, знам за сличне случајеве, боље рећи читао сам о њима. На крају крајева можда је и интересантније да не умре одмах, или још боље да уопште и не умре. Нисам се тачно сећао када сам такав расплет задао себи и узео као неминовност. Најбоље је да уопште ни не пуца, тако ћу имати на располагању још један лик на неодређено време.

...извадио је свој службени пиштољ, полако и театрално, тако да би га она видела, желео је потпуну послушност од ње.

Ово баш и није ваљало. Доводило ме је у ћорсокак а поред свега ми се није ни допадало. Читао сам изнова и изнова последњу реченицу и све ме је више преплављивало чудно осећање ненормалности. Као противтег том стању брзо сам записао:

...скинуо је сако и огрнуо ју је. Била је изненађена тим гестом, очекивала је олују беса и љубоморе. Изгледа да га ипак није познавала толико добро колико је мислила. Сада јој је било жао због свега...

Одмах је уследило олакшање, осетио сам се некако исправно. Само да потраје, чежња ме је убијала.

ИНТЕРВАЛ

Почео је да листа књигу отпозади како је то увек и радио са књигама које није прочитао. Затим кратко проучавање издавача, уредника, наслова оригинала, тиража, преводиоца, претходних издања, аутора слике на корицама и свих оних других тривијалности које су истински чиниле једну књигу, али на које већина читалаца није обраћала пажњу. Потом је отворио прву страницу и омирисао је као да је тиме желео да установи да је књига вредна читања. У питању је било мање познато дело славног италијанског писца које је већ одавно стајало на врху листе његових жеља, али га никад није било на полицама градске библиотеке. Сада га се коначно дочепео и, задовољан његовим мирисом, кренуо је са читањем. Већ после пар страница пажњу су му привукле ишаране маргине поред пасуса који су на романтичан начин говорили о љубави. Било је ту свачега, читљивог и нечитљивог, шаљивог и озбиљног, интимне заоставштине претходних читалаца. Са благим осмехом окренуо је нову страницу. Била је потпуна чиста, осим нечега, нечега што му је зауставило дисање. То је био њен рукопис и прво слово његовог имена. Позови Д., стајало је на врху странице. Иако је прошло више од пар година, препознао је њена слова. Био је уверен да је некада она читала ову исту књигу коју он сада држи у ознојеним длановима. Желела је да се чује са њим,

да му саопшти нешто, изгледало је као подсетник немарно записан у моменту велике храбрости на жутој хартији књиге. Помислио је како ипак није све изгубљено и после тренутка недоумице, више због разарајуће нервозе у стомаку него било чега другог, узео је телефон у руке. Није се сећао њеног броја, али га је ипак некако механички окренуо и установио да руке памте боље него глава. Звонило је. Није успевао да смири дубоко дисање и подрхтавање груди. Јавио се дечији глас са очигледним кратким стажом смисленог говора. Изговорио је њено име. Дете је позвало маму. Јако пулсирање срца, и онда њен глас. Спустио је слушалицу пре него што је чуо одзвањање речи у својој глави. Узео је књигу у руке и насумично је отворио. Није могао да разазна слова кроз сузе у очима.

ПОЛИТИЧКИ ТРЕНУТАК
РЕПУБЛИКЕ ДАЛТОНИЈЕ
У ЧЕТИРИ ПРИКАЗА
КРОЗ КРАТКЕ БЕЛЕШКЕ О МАСЛОЈУ И КРАСОЈУ

1.

Откако је знао за себе, Маслоје је душом и срцем заступао идеју светло беле левице. Кресоје, политички сушта супротност Маслоју, био је ватрени поборник тамно беле деснице. Већ у младости стасаше у огорчене противнике. Маслоје је замерао Кресоју све што се збивало док су његови тамнобели лопови били на власти и све што би се могло збити ако опет дођу на власт, а Кресоје, не остајући дужан Маслоју, псовао светло белу мафијашку садашњост крстећи се од помисли на сличну будућност. Тврди и непопустљиви у ставовима, продубише ионако предубок јаз између светло и тамно белих снага.

2.

Одрастајући, у истим „бременитим временима”, искрено предани идејама, осетише потребу да снагу и умност усмере за опште добро Републике Далтоније. Временом прераставши личне расправе, шаљући писма уредништву за рубрике „међу нама” својим оштрим и полемичким перима привукоше пажњу читалаца. Популарност им нагло порасте кад са теоретског нивоа пређоше на ничим спутан језик улице. Унапређени у уводничаре, немилосрдни у међусобном обрачуну, у једном се ипак сагласише. Никад, ама баш никад неће се појавити у јавности.

3.

Пред Маслојем и Красојем почеше да се отварају „сва врата”. Зажаривши јавност усијаним колумнама, напрецац су постали звезде водиље светло и тамно белих. Страначку нетрпељивост преточише у нескривену мржњу. Народ Далтоније, пренут из вишегодишње апатије, острашћен и правдољубив каквим га Бог дао, умало да одушевљено крене у братоубилачки рат. Чак и најмудрији грађани сврсташе се у два табора. Неким чудом предизборна кампања прође без много мртвих.

4.

Вече уочи избора житељи Далтоније са нестрпљењем дочекаше историјски ТВ дуел председничких кандидата. Зумирајући осмех Маслоја, камера би прешла на смркнут лик Красоја, са радосног Красоја на љутог Маслоја. Седећи један до другог, ударише јунак на јунака, псовка на увреду, жесток бој одужи до поноћи. Чврсто верујући у победу, Маслоје се подиже од стола дигнувши левицу стиснуту у песницу, а Красоје узврати десницом скупљеном у пест. Одјављујући дуел, режисер швенком ухвати студио и пред Далтонцима се указаше зајапурени сијамски близанци у белом оделу.

П.С. Избори још нису завршени. Далтонија је у кризи. Маслоје и Красоје (сваки за себе) увелико размишљају о регионалном па чак и глобалном лидерству.

ПОРЕД ДУНАВА

Одмиче дан реком која сребрно тече. Овде сам даривана неком речном самоћом. На плажи Марије Терезије, сунце своју путању конча а, на небу ратови се воде. Цуре жарки потоци бескрајних лавина и птице ниско лете. На небу битка, на земљи хлад. Не пецам. Поред реке ћутим. И све се некако чудно комеша, ројеви инсеката тик до воде, а Дунав од каљеног челика топао тихо тече.

И ТАКО, КАЖЕМ ТИ ЈА

Будим се лагано. Мрави ми шетају стопалом. Мрштим се. Зашто сам овде?

Твоја рука прилази. Милује ме. Пружам јој добродошлицу.

Некада је све било невероватно лако. Позовем. Позовеш. Видимо се негде.

Смешимо се. Украдемо по који сат. Даш ми свој шал. Њушкам га данима. Упијам тебе.

Желим те. Долазиш. Стално си ту. Спаваш са мном. Будиш се са мном.

Одлазиш сам. Окренеш се који пут. Насмешиш овлаш. Запиткујеш и застајеш.

Сетим те се често. И питам се: Да ли је пролеће морало доћи те године?

Зашто се није мењало са сувим лишћем?

Ветар зове на плес. Песак ми мами осмех. Правим папирне змајеве.

Пуштам те. Одлазиш лагано. Нема те. Зурим у небо. Путујем. Мрави одлазе.

Данијела Вучевић

ПОСЛУШНОСТ

– Битно је очима невидљиво. Само се срцем добро види – говорио ми је Мали принц читавог живота.

Слушала сам га слепо и завршила у коронарној јединици.

ДУГА

Кад моја душа напусти овај свет, проћи ће испод дуге. Суза због расанка неће бити, јер ко још гледа у дугу и плаче?

ЗЛАТНА ВРЕМЕНА

У златним временима, у Златном граду живели су златни људи и јели златну храну златним есцајгом. У то доба све је сијало и привлачило са свих страна разне протуве, зликовце и мутиводе. Свако је долазио да откине парче злата са какве зграде или неког другог места. Наравно, мало по мало, нестало је старо језгро Златног града, а златни људи су ходали унаоколо, неко без златне руке, златне ноге, а неко без златног вида или златне памети. Протуве су отишле и однеле са собом златна времена и већи део злата из града.

Златни људи пате без златних времена и њихов сјај тамни, па личи на бронзу. Испоставља се да ће на крају завршити као старо гвожђе.

ЈЕЛИЦА

У једној колиби од прашка за пециво живела је мала Јелица. Сваког јутра је имала обичај да остане у кревету мало дуже, кашљуцне три пута и започне нови дан. Први суседи су јој били угрофинског порекла и при том су имали другачије обреде које она никад није спознала због своје политичко-расистичко-националистичке затупаности. Много је значаја придавала пеглању веша, те су јој дани претежно у томе пролазили. Понекад би јој навратила тетка из суседног блока и обично јој доносила своју стару штампу са нерешеном енигматиком. То је Јелицу јако радовало и увек је радо дочекивала тетку са свежим прженицама и маргарином. Јелица је донекле волела животиње, те је зато чувала малу јаребицу, али када је једном у новинама које јој је тетка донела пронашла изврстан рецепт за лечење главобоље који се прави од јаребичиног урина, убила ју је, али безуспешно, лек није начинила. Волела је да пева слоге Ла и Ша и од њих је правила савршене композиције рађене по узору на Шуберта и Баха. Још један од њених дарова био је гледање у длан, те би она тако увече дуго седела и гледала у своје дланове тумачећи их и тражећи неку промену. Наравно, налазила их је у виду опекотина, посекотина и других мање опасних озледа, али она их је тумачила са великом важношћу и пажњом и сматрала их судбинским питањима на која одговор може дати само она, како је наравно и бивало. И тако једног дана опет се ништа није догодило и тај „један дан” никада није крочио у Јеличин живот, те је она сама кренула у потрагу за њим. Тражила га је у сновима.

КУЗМАНОВА ШОЉА

Кузманова шоља за јогурт висила је увек у предсобљу, на месту за јакне и шалове и капе. Све је то одиста било незгодно и непојмљиво за укућане и госте, али не, Кузман је рекао *Не*. Некако су се сви на то навикли и прилагодили његовој жељи, схвативши то као један мали пролазни хир који никоме не може богзна колико да науди. Међутим, једног магловитог јутра, Кузману паде на памет да и своју криглу за пиво окачи у предсобље. Кригла је била изузетно гломазна и тешка и није се дала преварити и не посустати пред још већом и гломазнијом силом земљине теже која ју је вукла са чивилука. Кузман је проматрао овај, за њега немили догађај, неспособан да ишта предузме, јер је исувише био Кузман. И на крају је пала, али не кригла, већ шоља, јер јој је ручица већ била ослабљена и изанђана због тога што ју је Кузман увек јако стискао не би ли из ње исцедио и последњу кап јогурта баш, плус или како год. Кузманове очи се напунише сузама, али не оним, већ сузама радосницама, јер је Кузман одувек више волео пиво од јогурта.

ИСПОВИЈЕД ЈЕДНОГ УБОЈИЦЕ

Тражим утјеху у чаши у којој сам давно утопио своју бол. Тражим себе у насиљу и скитњи, а не примјећујем да сам опет усамљен и на истом оном мјесту са којег сам кренуо. Тражим вријеме по смрдљивим баровима са особама које су некад биле нечије супруге. Оне не знају да је узалудан сваки осмијех. Но, почнимо из почетка. Код мене се насиље у обитељи вртјело у круг и то овим редом: пијана стара је тукла мене, а ја сам касније, кад сам нарастао, тукао пијаног старог. Наравно, да круг буде затворен, пијани стари је шорао пијану стару. И тако из дана у дан, док се круг није прекинуо. Стари је премлатио стару на мртво. Ја сам након тога завршио у дому, а он у затвору. Од тада немамо никакав контакт. Једном ми је чак написао писмо. Мрзио сам га одувијек. Уствари, мрзио сам их обоје. Понекад до те мјере да сам размишљао да их се ријешим. Добро да нисам. Зар не? Хтјели су ме посвојити мамини рођаци с неког отока. Видите колико ме занимало кад не знам ни како се звао тај оток. Рекао сам им, пред социјалном, нек' се носе у три пизде материне, там' од куд су и дошли. Нисам хтио да ме одвуку у неку вукојебину. Тад ми је било 15 година. Са непуних 20 убио сам шљаке-ра на бензинској пумпи. Избо сам га 17 пута. Успут му наточих бензин у уста. Није пуно стало, гледао сам на бројилу. Шупчина је цвилила оне типичне приче како дома има жену и двоје дјеце. Јадник није могао знати да сам одавно одлучио некеме одузети живот. Јеби га, случајним одабиром. Од силног узбуђења готово сам заборавио покупити лову из благајне. Провео сам дуго на психијатрији, али им нисам дао повода да ме прогласе лудим, напротив, понашао сам се потпуно нормално. Ето, након 11 го-

дина затвора радим као зидар на градилишту и размишљајам о новом злочину. Ја сам Вам, велечасни, уствари хтио показати ријечи пјесме која је истетовирана на мојој десној руци, а иде овако: *убијам своје вријеме, убијам своје пиће, убијам своју досаду, убијам своје биће – то је класично крвопролиће.*

Ноћ музеја, ноћ славних кустоса чека. Тама улази на главна врата без куцања. Експонати мртвих луталица позирају у стакленим сандуцима. Запаљени восак топи се на уснама, клизи низ рукав до шаке, где поплављује линију живота. Она се прекида, као и сваки сан, неочекивано. У ћелијама овог здања, затвореници наизглед бесмртни, издишу сваком секундом времена. Водич руком показује на креације генијалности, облик лудила. Разум је давно напустио ове одаје и место уступио идеји по којој створови лишени ума патролирају зидинама безнађа у потрази за светим гралом. Ударају у зид каменом на раменима. Он пуца. Јединствен белег на цигли остаје, умазан знојем и крвљу. Посетиоци су опчињени сценом. Перформанс је наишао на одличан пријем. Громки аплауз се шири, овације не престају. Додири дланова на бис позивају актере ненадмашне представе о људској глупости. Непоновљиви комад сади ново семе у главе тек придошлих туриста. Испуњени новим искуством, задовољно напуштају салу, пале цигарету, коментаришу. Заиста, фасцинира чињеница да човекова глупост постоји, живи и траје сама за себе. Одвојена од прапостојбине разумних глава, трага за новим уточиштем док је опет, сам човек не позове да му се врати. Тада опет бивају једно, једино објашњење целокупног ништавила!

А онда сам у даљини угледао кулу, И празнину око ње. Сама је стајала на ветрометини И пркосила снежним пахуљама које су претиле да је затрпају. Тишина ми је терала чула у мрак. Тада се све угасило. Пахуље су зауставиле паљбу, заледиле се у трену. И остале да лебде у ваздуху. Отворио сам очи. Раширио руке. И полетео ка кристалном извору једине светлости. Прошао сам капију. И ушао на прстима. Долазим у миру, понављао сам, док ми је звук срчаног мишића одзвањао у ушима. Долазим сам, чистог срца, разбијених снова, са џеповима пуним надања. Долазим у миру. И тражим уточиште у хладним ноћима, безбојним данима јер боје не познајем. Тражим неког да му предам овај пакет што у грудима цимам већ годинама. Бојим се да временом ће отупети у лавини игнорисаних речи, прозирних лица и лажних осмеха. Снагом бунтовника, напустио је предео црних облака и упутио се стазом љубичастог растиња. Био сам странац људима који ме познају. Био сам туђ иако смо заједно волели исто дрво, исти осмех месеца. Гледали су бледо у моје дланове, одмахивали руком као да дозивају неког ко ће разуздати овог маштара, и показати му правац којим линија живота неминовно прекида се. Долазе мудри, и правдају створења од Бога рођена. Човек на Земљи само је слепи путник што капетану верује, а овај без кормила брода. Хедонизам тада постаје утопија, јер се сви одричу разума зарад правдања светих редова. Ја ћу убрати ту јабуку раздора и поцени да на дасци одшетам од палубе до дна. Ипак, знаћу да пробао сам да начнем тај нови ми свет, и осетио твоје на мојим уснама!

Човек је стајао на киши, обучен у црни мантил испод провидне кабанице која је плакала већ сатима. Није давао никакве знаке живота, осим лаганих покрета руке коју је са паузама приносио лицу а затим је враћао назад на првобитни положај. Тај ритуал понавља из минута у минут, без престанка. Ко је он?! И зашто стоји на киши?! Да не чека неког? Можда. Можда се изгубио у овој Недођији усред ноћи између прошлости и ове поплаве. Да ли да му приђем, и упитам га зашто му је лице укочено, зашто му сузе квасе већ натопљену кабаницу? Држао је фотографију. У истој руци којом је по устаљеном ритму секао кишницу. Изнад њега је бледа светлост уличне светиљке бедно бацала зраке офуцаног сјаја. Слика која му задржава пажњу, која га је одржавала на ногама, била је бледа, чудних, неправилних ивица које је ватра исекала. Чини се да ова киша ипак ни тај пожар није могла угасити. Шта се то догодило овом доброћудном човеку, који тражи пут до себе, јер очигледно никог нема? Шта је то на фотографији која му улива снагу да пркоси киши, да чека неминовност, спас, опроштај, будућност у трену? Наједном, он подиже главу, стојећи погледа упртог ка црнину из ког је ова побеснела река извирала. Испустио је слику из руке. Пала му је пред ноге, у блато утабаних корака. Спустио је поглед, и по последњи пут одао почаст фотографији. Затим је, не гледајући преда се, закорачио у непознато. Сliku је оставио иза себе, без икаквог изгледа да ће јој се икада вратити, равнодушно. Она, остала је да тоне у мокрој реци његових погледа. Пришао сам муљу и завукао руку. Обрисао блато. На средини полеђине био је исписан, читким рукописом, датум. *17. септембар 2007 године*. Окренуо сам предњу страну. Фотографија је била празна, боје и мириса снежних врхова ...

МУШКО ЖЕНСКЕ БАЈКЕ

БАЈКА ПРВА

Она седи полусагнуте главе на столочици поред шпорета и замишљено гледа у ватру. Пламен осветљава скроман намештај и поцепан мебл на каучу. Са телевизора допиру звуци шпанске серије коју гледа. Замишља да је у топлом загрљају главног јунака који јој се смеши...

Из маштања је тргну шкрипа капије и тешки кораци мужа који се враћа из кафане.

БАЈКА ДРУГА

Он јој кува кафу док она непрекидно прича о поподневној шетњи са другарицом и о томе колико је уморна. Описује нове моделе хаљина, боје актуелне ове сезоне... Не слуша је пажљиво јер размишља о послу који мора да заврши до сутрадан. Док он седа за компјутер, она опружена на лежају куца SMS поруку љубавнику.

БАЈКА ТРЕЋА

Она трчи од шпорета на коме се кува гулаш за сутрашњи ручак до стола на коме син пише домаћи задатак и покушава да му помогне да реши једначину. Он седи у фотељи испред телевизора са даљинским управљачем у једној и листићем из кладионице у другој руци. Повремено опсује.

БАЈКА...

Ово је простор у коме можете дописати своју бајку

ЗАВРШЕТАК СВИХ БАЈКИ

И живели су до краја живота.

ОДГО-ВАРА

Једна ноћна прича могла је да почне. Била је љута на себе из безброј разлога. Први од њих би се могао назвати неразумношћу! Наставила је да себе убеђује да мора тако. Није могла да се сети колико дуго се тако заваравала, претварала да је све у реду, колико времена је мислила да ће све то проћи и да ће се све једном некако решити, изаћи на добро. Уверена да је и тако подношљиво, да заправо може бити још горе и да могу уследити неке много веће потешкоће... Усамљеност је свакако једна од њих! Плашила се да ће бити остављена! Тежак је живот, најтеже од свега је живети у лажи, претварати се да је све у реду! Требало је да најзад прекине с тим, да једноставно устане и да оде да се не осврће! Али, то више није било могуће! Није имала снаге. Био је посебна прича, прича без краја и почетка! Покрети су постали троми, остао је бела линија, једна хладна зона раздвајања, рампа у времену преко које се не прелази! Разочарање у сећању! Покушавам да скратим, а да вам испричам како бисте можда разумели о чему заправо говорим. Не само да сам осетила, тај мени до сада непознати, унутрашњи мир него и полет! Потпуно невероватно... Друге ствари више не зависе од мене. Нису ни до сада, живим у илузији да јесу. Проблем је што не осећам, наставак ће бити! Не знам откуд ми то! Просто осећам да ће наставак бити, у епизодама. Може да почне!!! Страшно је колико прија!!! Бојим се колико ми је то дозвољено... одмарају се погледи на познатим цртама лица других и мирно сусрећу очи других. Учините сваки дан фантастичним! Заволите себе, срећа се крије на некој другој страници!

Не дајте свој сан! Сањајте срећу, само даље и даље
отворених очију!

Ништа иза ничега...!

СЦЕНА

Сепаре испуњава полумрак и гласна музика. Заглушени дамари умножени распуклим ритмом отварају капије до тада непостојеће: хор дечака у левом углу тихо јеца, будећи мајчински инстинкт и сузу у оку; на десној страни бахато се расипа страст неутажена, спремна да послужи ненајављене госте.

Била је спремна...

„Вјеруј у љубав” певушила је безгласно одавно испевану мелодију, у покушају да своје сумњичаво „ја” убеди да није све баш тако. А јесте! Док прсти клизе по уздрхталом телу суспреже дах непристајања. Не овде. Не на јавном месту где ништа свето није.

Била је спремна да...

У славу бога Ероса збацује ореол натопљен вишевековном патином и пред његов олтар приноси тајновити дар природе: излази из сепареа, погледом прати зарозане пијане госте; прилази бучном подијуму и лаганим покретима почиње да свлачи запањеног певача.

Била је спремна да га прими.

ИЗДАНАК

Окрени прву страну. Њена улога је само у томе да заметне траг. Тек следећа очитује трептај ока загледаног у подножје свитања. Тада се топло тело жудњом исконском буди. И дрхти пожудно. Додиром усана отвараш цвет раскошни, из чијих ће се сокова напајати генерације.

НИЈАНСЕ

Приљубила је трепавицу о стакло. Сваки трептај имао је своју причу.

ЗБРКА

Лисица се уплашила зеца. Дала се у бег. Пројурила је покрај ловца. Овај се није снашао. Опалио је из двоцевке и погодио ваздух. Лисица је истрчала на пут. Лупила је у ауто. Ауто је променио правац кретања. Наставио је да се креће по инерцији. Ударио је главни стуб за електрично напајање. Сви усисивачи у граду су стали. Сви лифтови и сви семафори су стали. Све је стало. Услед судара на раскрсницама се створила збрка. Толико збрка, да вам то, као очевидац догађаја, не могу речима описати.

ДВА ЛИСТА ПАПИРА

Учитељ зена ЉД дошао је у госте код учитеља зена ЗД. Донео је нове хаику песме и дарове. Шљивовицу, кафу и чоколаду. Након што су се стари пријатељи испричали уз чашицу ракије, почеше да раде на песмама. Рад се отегао до касно у ноћ.

– Видиш, ове песме су само два листа папира – рече учитељ зена ЉД.

– Да, сложи се учитељ зена ЗД. Потрошили смо цео дан радећи на њима, а оне не теже више него што су и пре тежиле.

ПРИЧА О ПРИЧИ

Већ неколико дана по глави ми се мота једна мала прича. На почетку нисам много обраћао пажњу на то, док не спазих колико је љупка и симпатична. Не знајући шта ћу са њом, ставих је у џеп од панталона. После кратког времена она се пожали да јој је тесно у мом џепу, одакле је вирила као Палчић.

– У реду – рекох и ставих је око врата, као да је шал. Прође неко време, а ја заборавих на њу. Одох на базен и купао сам се неколико сати. Уопште нисам приметио куд се денула прича. Викала је, запомагала и дерала се из свег гласа:

– Будало једна! Пази шта радиш! Умало да се удавим због тебе...

Беше ми жао приче, па онако мокру и исцрпљену поново је узех са собом. Убрзо схватих да ни по коју цену не жели да се одвоји од мене. То ми постаде мало чудно и сумњиво. Док остали људи шетају своје кућне љубимце: псе, мачке, папагаје, ја дангубим са некаквом причом, за коју не знам одакле долази, ни куда се упутила.

Дани пролазе, живот тече даље, а причи лепо са мнош. Мало се угојила, образи јој поруменели, коса нарасла све до очију. Додуше, није брбљива као што то знају да буду неке приче. За свој узраст прилично је увиђавна и осетљива. Много држи до себе. Лакира нокте и посећује салоне лепоте, како би се што више допала својим читаоцима.

Све беше лепо и красно, док једног дана, мислим да то беше 31. фебруара, не донесох изненадну и неизбежну одлуку. Нисам желео да будем себичан и задржавам

је само за себе, и ако ми је, морам признати, прирасла за срце, као неко драго и блиско биће.

Растанак са њом тешко ми паде. Али, пошто је она прича за читање, као и све друге, ево, поклањам је вама, а ви чините шта вам драго. Верујем да ће вам бити лепо са њом, као што је и мени било.

ОПУШТЕНИ ТИПОВИ

Црт, црт, зацртао се Д. Боуви воштаним бојицама. А бојице се осмехују, све шаренија од шареније. И Д. Боуви се осмехује њима. А бојице нацртале украсе једна по другој а онда поврх свега и заиграле (иако то бојице обично не раде).

И – ускликну Дејвид Боуви – воштане бојице нису увоштене као кипови него су баш неувоштене, као неки опуштени типови!

НУЛТА ТАЧКА

Као да се управо налази у временској тачки када су се његов животни пут и пут његовог родног града заувек раздвојили, постали два паралелна пута.

Та нулта тачка има и просторну одредницу: један од перона међуградске аутобуске станице у К-у. Тренутак када дечак улази у аутобус и заузима место које је означено на његовој путној карти јесте нулта тачка. Сат откуцава прве секунде: почело је да тече неко друго време.

Дечак ће и даље повремено долазити у град, још увек несвестан да је коначна одлука донета, и да су његови доласци/повратци узалудни, бесмислени. Да га нико више не примећује у К-у, да је он за становнике К-а постао невидљив, непостојећи, избрисан... На оном часовнику већ су откуцане много веће временске јединице него што су то секунде, минути и сати.

Дечак је на паралелном путу који се не додирује, не укршта са К-ом. Како, онда, очекује да му становници К-а узврате било каквом емоцијом? Они своје емоције деле међу собом: мржњу, љубав, бес... А дечак је изабрао други пут, нашао се на њему.

ПЕРФОРМАНС

Стајати испред улаза у стамбену зграду, последњој својој адреси у К-у, и знати да не постоји ниједан разлог да се закорачи у тај простор. Требало би бити веома маштовит, па смислити бар један разлог због којег би Непознати крочио у зграду. Још мање је било разлога да пређе неколико излизаних степеника, позове лифт и одвезе се

до последњег спрата. Изађе из лифта и, једно време, стоји пред вратима обележеним бројем двадесет и осам. Пред вратима чији је праг толико пута прелазио, чије је електрично звонце небројено пута притискао нестрпљив да мајка што пре отвори врата.

Потом се окренути, поново ући у лифт, спустити се до приземља, потражити најближу књижару и купити тридесетак примерака неке јефтине књиге. На пример, збирку песама домаћег аутора. У сваки примерак написати кратку поруку: „Ово је скроман поклон од некадашњег комшије који је између године X и године Y становао у Вашој згради”, и књиге убацити у поштанске сандучиће.

Поподне око три, пола четири поново доћи, сести на клупу испред зграде и гледати како станари долазе са посла, отварају поштанске сандучиће и уместо писама или телефонских рачуна налазе књиге. Збуњени држе их у рукама, отварају, листају... Ипак је односе својим домовима. Можда ће поједини од њих прочитати књигу и закључити да је сасвим добра? Рећи: „Нико ми годинама није поклонио књигу. Добро је да још неко верује у снагу писане речи.”

ШАХОВСКА ПАРТИЈА

Ретко је долазио у тај градић. Једном у две или три године. Кишног и прохладног пролећа поново се у њему нашао. Корачао је главном улицом и певушио:

*„Даљине ме вуку
више волим... море
него мирну луку.”*

Покушао је да се сети која реч долази пре речи *море*. Немирно или модро?

Стао је. Сетио се! У месту ради његов пријатељ. Скреноу је у бочну улицу, и упутио према жутој двоспратној згради. Пријатељ је био тамо, а ситуација у којој га је затекао била му је позната: нагнут над шаховском таблом размишљао је који потез да повуче.

Срдачно су се поздравили док је партију шаха пријатељ морао да прекине. Пре него што су сели за дугачки сто пресвучен зеленом чојом, отишао је да наручи кафу. Причали су о граду у коме су, некада, заједно радили, о заједничким познаницима.

Каквог је имало смисла помињање давно прохујалих дана? Боље да су одиграли партију шаха, а да нису проговорили ни реч.

МОЈА ЉУБАВ СПАВА

Кажу да све што урадимо другима, враћа нам се три пута више. Онда по квалитету живота видимо колико смо доброг чинили. Али шта кад добијемо вирус, јесмо ли и онда „криви“? Је ли то због неке страсти коју нисмо разумели или је то само вирус?

Данас је поново легао сам. Спава увек када бежи од мене. Као почне да чита књигу која ће му као нешто помоћи. Онда је загрли уместо мене и заспи.

Он би сада требало да седи овде уместо мене и пише неке своје приче које немају везе са нама. Требало би да ја спавам јер је требало сутра да идем на посао. Али добила сам вирус и подмукло уживам у нераду сва натечена.

Претходно вече је било исто. Презир му је нарастао преко главе, узео је ћебе, окренуо се и заспао. Ја сам гледала „Последње Христово искушење“, које је требало нешто да ми помогне.

Ујутро ће се први пробудити, вршљати по нету док не отворим очи, скувати ми кафу и наставити да се дописује са колегама које у животу није видео, али чије постојање му обезбеђује потврду нечег личног. Велики доступан свет из монитора који окупира његов велики мозак. Једну ширину, полуегзистенцију, недостатак реалности који његов ум захтева.

Свако јутро несвесно додатно покривам гузицу јер је он открије. Повије ноге у коленима као да је на плажи па луфтира ознојене делове. Понекад прдне, тихо.

Сутра ћу му предложити да не причамо. Оно што се тиче било које одлуке, типа шта да купимо за доручак и ко ће ићи доле по новине, било би добро да напишемо на папириће и одредимо неко правило по којем ћемо усваја-

ти предлоге. И нема изузетка. Мораћемо да се придржавамо.

Још мало и идем у кревет. Свесно одлажући тај један тренутак кад моја љубав несвесно испружи руку и затражи ме.

Осмех. Срећа.

ЖИВОТ БЕЗ БАКТЕРИЈА

Одједном отварам очи. Нагло се тргнем из столице и осмотрим околину. Нико није приметио да спавам на послу. Погледам по контролној табли. Све је у реду, ту и тамо по које дугменце светли, али све је како треба. Гледам на сат. Време је да идем у обилазак. Намештам качкет на коме великим словима пише ЦПБ, што у преводу значи Центар против бактерија.

Овде радим већ седам година. Ал' нико да сврати, па да му покажем овај прстен од магнета дуг десет километара. Ја причам, а он само зине. Па кажем, ово су изградили српски и немачки инжењери за дванаест година, а он само блене. Нема речи. Па му покажем антену у средини са које се емитују таласи, а он мени каже браво Јацановићу, кад све то знаш. Па му причам како захваљујући тим таласима, нема бактерија нигде на свету. А он само трепће, не дише. Ја га потапшем по леђима и кажем да слободно дише јер ни у овим ходницима нема бактерија.

На послу увек сањам исти сан. На мени униформа ЦПБ-а, а ја у самопослузи. Отварају ми деца врата, машу, траже аутограм. Увек кад угледам свог шефа за касом, тргнем се и пробудим. Малер.

Е, човече, баш неког брига за мене. Њима је битно да дишу чисто, да су мање болесни. Млеко да им не прокисне кад остане ван фрижидера. Прошле године кад ме суспендовали на две недеље, заборавим сендвич у столу. Када сам се вратио, ја га нађем, он као нов.

Некако и разумем што не хвале овај Центар. Али што протестују, не могу. Сваког четрнаестог августа окупе се испред капија и бојкотују. Желе да се врати на старо. Смита им што нема више неких цијано бактерија у Је-

лоустону у Америци. Те цијано бактерије бојиле су земљу разним бојама. Чудног ми чуда. Жале се што више немају микрофлору у цревима. Па немају, па немам ни ја и не жалим се. Шетају се тако пар сати, и оду. А онда је све мирно до наредног августа.

Баш сам се запричао, види колико је сати. Моје радно време је прошло. А и замена ми је већ стигла. Кад би неко знао какав је то чудак. Уз то је и страшно лењ и мрзовољан. Ништа му није по вољи.

ВИНОГРАД

Док су босе ноге окретале педале старог, дединог бицикла, звекетао је благодан августовском сунцу. Каткад би гума обавијена канапом око зарђалог бандаша треснула о некакав камен. Од силине таквог удара стресла би се прашина са босих ногу ватреног возача. А он, држећи корман чврсто, хитао је кроз хлад од зрелих шљива. Пут којим је ишао, ту у ствари пута није ни било, пре би се могао назвати путељак, попут лопова крао је делић по делић бицикла. Овде би узео део лежаја, онде шрафчић, али на срећу мали дечак окрете два пута педале уназад и заустави свога ата. Изронише бели зубићи из осмеха који се појави кад зелене очи угледаше, виноград. И то као из сна сваког дечака. Велик, неограђен, пун огромних зрелих гроздова, а што је најважније напуштен. Без милости према непознатом винограду, дечак је просто гутао гроздове. Као да су кликери трпао их је у џепове шакама које су постале лепљиве. Није се обзирао на оштру траву која је бола меке табане све док нешто не шушну. Тад настаде општа пометња. Он брже дохвати бицикл, па тутан. Просипало се грождје из џепова низ пут, а срце му је тукло као у зеца који је направио шум у трави. До поновног сусрета

ова два момка никада није дошло. Те исте јесени газда је продао виноград и место њега ту је она лепа жута кућа. Само до ње не води више путељак. Шљиве су посекли, ударили камен, сад је то корзо, а онај мали завршио школу, кажу да је саветник у престоници. Био добар онај виноград, чист хамбург. Него, ко зна, можда се виноград опет врати.

ЗАБОРАВНОСТ

Скупљајући папире са стола, у намери да их оставим тамо где ћу их наћи једнога дана када ми буди затребали, наиђох на један који сам одавно тражио. Свуда сам га тражио, само не на том месту које је уствари било једино право где га је требало најпре потражити и засигурно наћи. Заборавио сам да је баш то место било предвиђено да тај папир буде ту нађен и изгубио много времена налазећи неке друге које ћу, сигурно, неком другом приликом, тражити тамо где мислим да јесу. И опет ће друга права места предвиђена за њих бити откривана на крају, након много узалудно проведеног времена у трагању за њима.

Питам се, да ли ми се то дешава само са папирима? Да ли заборављам само њихова права места?

Шта се дешава са људима које остављам да би их нашао када ми затребају? Њих засигурно нећу наћи на неком старом, заборављеном и прашњавом месту. Тамо ћу наћи само успомену и сећање на њих. Ретко ћу их наћи и међу другим људима који су остављени на исти начин јер су и они већ одавно променили своја места. А, и они сами су одавно заборавили место где су мене затурили.

Остављени папири су стрпљиви и чекају моменат када ће поново бити нађени да би били употребљени или бачени.

Да ли је иста ствар и са људима?

ОГЛЕДАЛО

Стајао сам и сатима гледао у зграду преко пута оне у коју је гледао човек са прозора наспрам мог и ока није скидао са некога који је дуго и стрпљиво чекао да се помери онај који се појавио готово истог трену кад и ја на прозору зграде преко пута моје са кога ме је гледао неко ко је личио на мене.

УСПЕХ

Хеј, стани мало. Тебе зовем, окрени се, овде сам. Овде, овде, мало ниже. Да, да, ниже. Још мало. Ево, машем ти. Да ли ме сада видиш? Ја те зовем. Причекај ме мало, не могу тако брзо. Гурају ме и газе преко мене. Притискају ме и не дају да кренем напред. Застани само мало и пружи ми руку. Пусте их нека прођу, стићи ћеш их. Помоћи ћу и ја теби када будем тамо, горе.

Тако је, дај руку, помози. Повуци ме и извуци из ове каљуге. Прави си пријатељ. Снажан и одлучан. То, тако, хајде вуци јаче да прескочим још ову двојицу. Браво. Стижем. Ево ме. Не, немој ме сада испустити. Још јаче вуци, онда ћемо заједно даље. Морамо да стигнемо оне испред нас.

Идемо, пуним трком, напред. Пожури, немој сада да застајеш, одмаћи ће нам далеко. Ма каква пертла, трчи брже, стижу нас други. Успораваш ме, сметаш ми. Прегациће нас. Шта кажеш? Да те чекам! Немам времена. Пусте ме човече, морам даље. Пашћу опет доле, избациће ме из трке. И сам знаш како сам се тешко изборио за ову позицију. Како да ти пружим руку? Не могу и тебе да вучем, претежак си. Сам си крив. Имао си одличну позицију, зашто је ниси чувао?

Не видим те више, прекрили су те. Не чујем те више, далеко си заостао. Спор си, човече, и некако мекан, неодлучан. Не могу да се вратим. Не желим назад. Идем даље. Гурајте ме. Напред.

Ево ме, на самом сам врху. Коначно!

Најбољи сам!

ХАЉИНА

Заправо, ја сам једна глупа, уседела хаљина. Стојим годинама на офингеру окачена о ексер на тавану. Кад би ме неко, сад, узео и обукао, падало би гнездо праши-не које се сакупљало годинама уназад. Скупљано за време глугарења...

Моја прошлост је безвезна. Облачена сам само кад би било лепо време, иначе висила сам о том глупом офингеру. Мрзим тај метални, зарђали офингер... висим ту, траћарим време, узалуд.

Ех, било је и лепих тренутака... Некад је то било златно време, кад сам лепршала на сунцу као примадона. Стајала саливено.. Али то је прошлост.

Поред мене има свега и свачега, набацаних јакни... старих ципела... који живот!

Понекад и фантазирам на том ексеру, шта бих друго... и одсањам море, бродове. То је мало другачије од супротстављања... Можда је моје време прошло, завршићу у смећу кад почне распремање тавана. Али, ко зна, има још наде.. ако постанем антика... аајј – ајјј дочепаће ме се љубитељи антике, са све офингером...

„Она се плаши мрака. Где је? Зашто је нема?“ Она се плаши мрака. „Већ је касно. Тама је све гушћа.“ Она се плаши мрака. „Никад није остајала овако касно. Где је до сада?“ Она се плаши мрака. „Зашто не долази? Можда се десило нешто ужасно!“ Она се плаши мрака.

Она је у мраку. Тама је свуда око ње. Нигде нема светлости. „Где сам? Овде је тако тесно и мрачно. Плашим се мрака.“

Њен ковчег спустише у раку. Она се више не плаши мрака.

ПИРУЕТА НА ВОДИ

Играла је. Играла је тачно. Играла је спретно. Играла је тихо. Играла је дуго.

Он ју је посматрао. Седео је на обали језера, ћутао, али очи су говориле. Очи и сребрнаста река која је извијала из њих пресијавајући се на месечини.

Он ју је гледао. Он ју је сањао. Он ју је волео. Он, који је сваке вечери био ту. Он за кога је она била све. Он који ју је убио.

Убио ју је својом превеликом љубављу, својим занесеним лудилом, својом несвесном себичношћу.

Била је балерина, али... Он у њој није видео предмет који ће приказивати, који ће играти пред публиком. Он јој је био једина публика.

Једне вечери отишла је и извела свој последњи наступ. Онај који ће се вечно памтити. Својим ножицама ла-

ко је додиривала воду. И на крају... Извела је пируету на води.

Било је управо како је он желео, њен несвесни убица. Он јој је био једина публика.

И поново је играла.

Играла је тачно. Играла је спретно. Играла је тихо. Играла је дуго.

СЛИКОВНИЦА

Ко зна шта је у том свему значило прекрштање ногу, са каменом у руци, који јој је жуљао руку. Очекивала је да ће видјети сунце изнад себе, угњеждене поред потока. Није га било, бар не задуго, завладали су облаци. И одједном је оживјело, а потом завриштало у њој, до тада вјешто запретено трогодишње дијете, које је вазда било жељно онога што у том моменту није било ту. Ево шта је помислио тај вјечито замршени хермафродит:

На небу се ишара моје сновиђење, лијепо, контура по контура, наста сликовница, која са сањаним није имала ништа, до жеље да се бар некада иживи проста дјечичја сликовница. Има дјеце која никада не добију своју сликовницу. И ту нема одрастања. И сад без сликовнице, обневидјела сам и одлучна да не успијем. Да не живим. Све се јасно указало, до сада је било неиспричано и невидљиво.

Заправо, није започело поред потока, већ под липама. Unter den Linden, без Берлина. Под нашим липама. Које нико није ни примјетио. Јер, била је ту једна огољена глава, нервозно држање и поглед који оптужује. Липе су хтјеле да помире испод својих крошњи, шаљући људима надахнуће да обрате пажњу једни на друге и да не кезе очњаке. Али, нико није примјетио.

И сада је саплетена гледањем небеске сликовнице. Било јој је немогуће испустити камен, помјерити руку. Кад иживи сликовницу, знаће.

Онда се замислила:

Фрустрација као синдром. Инкарнација зла. Чему служи стваралаштво. Да покрене емоцију, подсјет на тугу или ужас. И зло. Или да се превазиђе. ПРЕВАЗИ-БЕ. Само тад има смисла.

Свима требају сликовнице.

ПРИВИД

Јесте, била је тамо, са благим чуђењем посматрајући идилу породичног живота. Обичног. Није било узвишености, тек нешто више весеља и заједничког трајања, протканог трпељивошћу и смислом.

Измјештено се смјешећи сама себи, питала се. И урањала у магличасту влажност тражећи начин да се угрије. Огрезла у ходу без руке, нехајне и прислоњене, тек да придржи, у случају да бескрај откаже мирноћу. Сопственим избором, крстарила је друмом, не израњајући из своје душе. Питала је и уперила поглед горе. Је ли се уморила или прихватила стање ствари. Ко то зна.

ТРИ ЉУБАВНЕ ПРИЧЕ

НА КАЛЕМЕГДАНСКИМ ЗИДИНАМА

Могли бисмо овако седети сатима. Она подупрла рамена рукама о зид и клати ногама. Не гледа у мене. Ни ја се не окрећем ка њој. Ћутимо. Прионуо сам брадом о длан, лакат ставио на колено и чекам реч. Можемо сатима овако. Обрис лица од прошлог тренутка полако заборављам. Ослушкујем чује ли се дисање. Само удари ципела о зид. Вече пада међу нас. Она ћути.

Устајем. Кажем

– Видимо се.

Одлазим.

Само углом ока као улицу да прелазим, да видим је л' иста. Да. Такву је памтим.

СКРИПТА

Драгана је фина девојка. Већ је давно требала да оде. Нисам могао баш да је избадим напоље, али сам је упорно пожуривао. Бурна ноћ. Требало је да у 11 свратим на факс са скриптама. Било је већ пола 12. Устрчао сам на последњи спрат. Онда успорио.

Стајала је на мостићу великог хола архитектонског факултета наслоњена на зидић.

– Видела сам те како трчиш.

– Нисам трчао.

Смешкала се.

– Јеси ли само због скрипти долазио?

– Не.

Узела је скрипта, погледала реда ради у њих и почела. Мелодично и весело причање. Гледао сам је. Имала је тај етерични изглед. Као да није од крви и меса. Само ваздух. И осмех. Тешко је не осмехнути се заузврат. Коса јој је падала са рамена и она ју је враћала назад. Кестењасте праменови час су јој висили преко груди, час су немилосрдно бацани на леђа. Показивала је рукама. Док прича, пипа прстима око себе. По зиду. По блузи. Помера са груди један немиран прамен. На леђа.

– Вечерас свираш.

– Ха?

– Можеш ли да ме уведеш на списак? Мене и другарицу?

Кад имамо свирку, то је лудница. Гунгула, пиво, вриска. Рибе се саме бацају на нас.

– Шта ћеш ти тамо?

– Хајде, уведи ме унутра.

И смешка се.

Последњи пут сам био толико пијан да сам у сред морао да изгурам једну из WC-а да бих повраћао на миру, а после нисам могао да се сетим с ким сам био.

– Попунили смо списак.

– Ниси. Хајде.

– Јесмо... – Сад ја причам. Она ћути. Гледа подозриво.

– Свратићу сутра до тебе на кафу да ти вратим скрипте – рекла је.

Сутрадан је свратила на кафу. У подне. Сметало ми је сунце па сам навукао ролетне. Седели смо у дневној соби тих пола сата. Мелодично и весело причање. Затим је отишла. Ја сам наставио да спавам.

КАО ПТИЦА У ЛЕТУ

Затрчао сам се са пола Масарикове кад сам видео да се пали зелено. За мном је трчало још неколико. То је једини семафор у граду који за пешаке траје мање од 3 секунде. Кнеза Милоша је на том делу са четири траке и кад нагрне народ са обе стране, изгледа као бојно поље. Трчао сам са кесама из самопослуге натронтан у капут и џемпере. Припремио сам лактове и навалио као квотербек. Зелено је стајало зажарено кад сам стигао до прелаза.

Палило се црвено. Моја тетка каже да тај семафор на зелено може да пређе само птица у лету, али ја сам био сигуран да ћу успети. Кесе, џемпери, капут, све је висило са мене. Низ њих се цедио зној.

Три корака до друге стране и тад је она почела да прелази. Загледана у нешто иза. Откуд овде? Делило нас је неколико пролазника. Кестењасте праменови сами су се раздвајали и одлазили позади. Ка њој је дувао ветар и раскопчан мантил затворила је прстима.

Наши путеви су се раздвојили у мимоходу.

Већ увелико на другој страни, погледао сам искоса улицу иза себе, она је улазила у Пежо, седала до њега, увлачила мантил до себе. Он је кренуо на зелено.

Потпуно иста какву је памтим.

ПРИБЛИЖАВАЊЕ

Ветар је изненада једне вечери променио ћуд. Преобратио се од нежног лахора до снажног шибача. Стварао је језиве звуке док се кретао између сеоских кућа, чардака, вајата и гробља.

Сељаци су посумњали.

Али још увек нису били узнемирени.

Наредне вечери је ветар порастао, ојачао... Његовој музици се придружио хор сеоских животиња. Прво су пси почели тужно и развучено да завијају, онда су се коњи и волови мешкољили у шталама.

Сељаци су се узнемирили, али се још нису успаничили.

Идуће ноћи је симфонија страха и таме у потпуности завладала. Ветар је немилосрдно ударао, коњи су се ритали, а пси су молећиво завијали на Месец.

Сељаци су почели да преврћу посуђе по кући. Стављали су густо грање око врата, а на прозоре су качили дугачке венце белог лука.

Црква је постала претесна, уплашени људи су се у гомилама завлачили у Храм. Стискали су се и тражили спас. Или бар наду!

Појавио се Оштрозуби током једне хладне јесење мадругаде. Стајао је на старом сеоском раскршћу, на месту где ливада прераста у шуму.

Био је гладан.

„ДЕМОН ВЕТРА“

У разна времена је носила другачија имена. Срби су је поштовали из страха. Док је певала, стварала је нежни лахор који је миловао чобане и чобанице у љубавном загрљају. Када је била тужна, свирала је сетне мелодије, а ветар, њено чедо, играо се растерујући капи кише.

Љута је била обично зими. Тада је шибала по ливадама, шумама, крововима кућа. Људи су се крили и молили се.

Срби су је звали Ћорава Анђелија.

Ретки сведоци су тврдили да је то била баба, која је носила повез преко једног ока. Била је обучена у црно, дуге седе косе, изобразаног лица од старости.

Старији, а мудрији људи су викали да се родила мало после настанка времена.

Вековима и миленијумима је дувала, стварала ветрове, оркане и торнада, а онда је дошао двадесети век, људи су престали да верују у Њу. А она се хранила њиховим веровањем.

Почела је да слаби, да губи снагу и моћ.

Повукла се у непознату планину, далеко од људи, заробила је саму себе у један стари бор. Он је био њен пријатељ од настанка, туговао је вековима на месту где ливада прераста у шуму.

Ту и сада спава.

А ко ли сада прави ветрове?

ЧЕКАЈУЋИ ЉУБАВ

На заравњеном делу снегом покривене стрмине стоји сто са мртвачким сандуком. Испод ковчега пружа се ски стаза. Сандук је обасјан блештавом светлошћу која искри. Сунце, сасвим округло и жуто високо је одскочило. Око сандука уместо цвећа поређане су мале шајкаче. Мада около нема живе душе да јој одговори, жена гласно пита: „Кога сахрањују?“ И тог тренутка се тргне из сна. Још буновна она схвата да то није ничија сахрана, ни реална, ни слућена. То је њен живот. Објективна слика њеног живота који је потпуно замро. У њему одавно нема узлета, чак ни значајних догађаја. Поглед јој пада на квадрат хотелског прозора са леве стране кревета. Види се делимично ведро небо са белим паперјастим облацима и зелени врх једне јелке на којој нема снега. Схвата, дошла је у овај ски центар да нешто промени у свом животу. Променивши простор, није успела да промени чаму.

МЕЋУ КРИЛИМА

1.

Птице су велике када рашире крила, простор још већи.

На пропланку дочека ме јато. Разапело се око збуњене главе са неком игром мени непознатом. Одлећу две за двама. Схватам нешто о себи.

2.

Већ је тишина пољем расејана. Кроз њу догацам стени са које крици су гребали ваздух. Станем на врх, раскрилим руке и слушам: са усамљеног дрвета лишће ми шапуће, и схватим.

Научите ме игри, веселе птице црне, уговорите с ветром у моје име. Да и ја смехом друге зачикам.

РАЂАЊЕ

На узнемиреној црвеној прашини рађање је трајало милионима година. Све претходне креације имале су толико времена да се са својих страна примакну и посматрају шта ће се догодити. Једна од радозналих била је заустављена у скоку на прво помаљање из прашине. Остале беху у својој равнодушности више затечене него што су знале шта им је чинити. Када буду виделе, можда ће знати.

За све то време под њиховим погледима израњао је нови светски поредак. Глава, па труп, па ноге, па једна рука, па друга.

З КАО... КОЊ БОЈЕ СУНЧАНОГ ОБЛАКА

Владо је био сасвим просјечан студент права – висок челом, висок стасом и *висок амбицијом* био је и њен отац који је за своју умјетном оплодњом зачету кћер јединицу већ по њеном рођењу почео штедјети новац за школовање на престижном свеучилишту, који би јој данас-сутра постао гаранцијом за *амерички сан* социолошки је феномен коју је модерна медицина присвојила у својој психијатријској струци терминологски је изједначивши са опсесивним обрасцем одгоја *а потом и самоодгоја*, о томе се радило; немогуће је у данашњем друштву, са свим сазнањима и новотаријама које из минуте у минуту рапидно старе и бивају надиђене, очекивати као некад да друштво не престано и искључиво врши продукцију човјека као *нужне и јединствене карике* као дио ланца који се користи искључиво за вучу трактора, и сличне механизације, јединствене по томе што је за њихову производњу утрошено 35% мање средстава у односу на досадашњи тренд, представио нам је на овогодишњем В.сајму пољопривреде у Осијеку Мато Иванић, *сељак из Беља*, а не егзотични шпањолски официр – мој прави, биолошки, ДНК тата је сељак из Беља, пијаница дебелог трбуха и гадног задаха, окорјели коцкар који је своју плаћу радије улагао у туђу биртију него ли у мене, *па је зато мама измислила причу* о Луки и Чаробној земљи снова, којој сам се радовао сваке вечери након прања зуба и ритуалног скакања по кревету.

И данас затворим очи. Зајашем коња боје сунчаних облака. Полетимо скупа, ка облацима исте те боје. Претворим се у злато. Сијам. Сјајим Земљи и људима.

КОЊ БОЈЕ СУНЧАНОГ АБЕЦЕДА ДРАГОМ ЦОНУ/ ЈАВИЛА МИ ДА ЈЕ НЕДАВНО ОБЈАВЉЕНА /

'Ајде бери цвијеће – чекат ћу, драги Цоне. Ђурђице ексклузивних физикалних гастроособина. Хоћу и ја каткад лудовати, љубити макове на њивама. Отићи преко ријеке. Са шеширом, травом украшеним, викати: заволите живот!

Али, бит цвијећа, човјек ће, драги Цоне, ђаволу експортирати. Факат гадно. Хвалоспјевима и јаком контраполитиком лако људима манипулирати – наивчине! Њихова очајна предвидљивост сигурно штети тенденцијама унутар виших закона живљења.

Антифлоризам бојкотира цивилизацију. Човјечанство ће, драги Цоне, ђубром евапорирати. Фали генијалних хоризоната и јаке, квалитетне, лубрицирајуће љубави. Морамо нешто нежно осмислити, прије распукнућа система. Штит, тврђаву, утврду вјечних зидина жутих.

Аутоцентризму божанске цјелине чезнут ћеш, драги Цоне. Ђаци елитних факултета, гладни хумора и једноставнијих корака, лијече љубомору морољубом. Не њургају. Откривају праву радост себе шутијући. Терористе „убијају“ вољењем. Зрак жању.

Ал боље цијене чекат ћемо, драги Цоне. Ђурђицама, еколошки фабрицираним. Градити хотеле, имати ђакузи, купити лијепо летниковац. Монеу. Новац. Његов *одор* привлачи... Радујем се што ти уновчиш визију, зарађујеш жестоко.

АБЦЧЋ, драги Цоне, ЂЕ фалиш ГХИЈКЛЉ ми неописиво ЊОПРСШТУВЗЖ

ЗАШТО ПУШИМ

И не имадох више сна...

Ко ономад кад ми граната прозуја три шаке више главе...

Прошли смо тог магленог јутра кроз неко село лево од Колубаре. Уши су мрзле, а прсте у чарапама, што ми стара зимус исплела, више осећ'о нисам. Чутура ми се стегла око струка, па кад би заиско малко ракије, отпертлав'о би је по' дана. Наредише одмор. Стајасмо у неком уском, блатњавом сокаку; припалисмо дуван и ћутасмо.

Преко Космаја дрека. За ове године у војсци научио сам те топове.

И онда, нако, сећам се, тражећи где-год чутуре нано-во да напуним, зађох у варош – ни имена јој не знам, кад испред мене протрча неко дериште танко, гологлаво.

Е, јадне судбе моје... ево и данас, чим та мора у памет ми кане, пред око трчи онај корак ситан.

Студен штипа и за лице пече, а девојче дахће, са ђермом се мучи. На месту се завалих, ама без душе остах, свеједнако буљећ у та прса танка. А дах се витла, бега, све јој око косе шара па ко дим дувана, сувог, више главике ишчезава.

Поцрвенех ко трешња с пролећа у дворишту моје старе. Заборавих и зиму и глад; поглед ми се замути, па се стровалих на пањ што је самов'о на ивици цаде. А девојчуре прикупи оно мало косе у леву шаку, па бришући побеже у кућу. Седох тако неко време, па наредише покрет.

Године су ратне биле но извукох живу главу.

Имам, ето, и кућу и ово око куће, ал' оно девојче не нађох опет. Ни село јој не нађох... Ко да га прогута она магла '917.

Доватам се дувана и отпухујем. И извија се дим, тако, ето. Ко ономад...

Милош Лазаревић

НИЈЕ СВАКО КОВАЧ СВОЈЕ СРЕЋЕ

Свако је ковач своје среће. Да, рекли су ми то пар пута. Можда и јесте тако. Ипак, увек негде дубоко у нама лежи жеља за препуштањем. Замислите да кроз живот идете летећи на крилима неке огромне птице ниједног тренутка не плашећи се да ћете пасти. Није вам битно куда летите ни зашто, јер док год летите, не размишљате о самом лету; ви сте срећни. Знам да све то није могуће, али ето, замислите... биће вам сигурно лакше јер, ипак, летели сте, бар на пар секунди.

МЛАДЕН ТОДОРОВИЋ И ЈА ИГРАЛИ СМО ЧЕСТО ШАХ

Младен Тодоровић и ја играли смо често шах. Не толико често колико смо играли баскет или фудбал. После школе ја бих отишао код њега, он би изнео таблу на веранду и ми бисмо почели. То не би трајало дуго. Већ после пар партија ми бисмо се уморили, један другог кињили због резултата и ја бих отишао кући.

Сад, све је то лепо, али проблем је у веранди. И Младен и ја живимо у 23. блоку на Новом Београду. Ја живим у солитеру, на првом спрату. Маја Савелић, моја прва симпатија, на седмом. Васил Петковски, мој најбољи друг, на шестом, а његова сестра од тетке, Санда, на десетом.

Кући не идем лифтом јер ме блам. Још док сам био мали, кад би ме пензоси видели да притискам дугме један, у глас би као папагаји понављали: „Тако млад, па што не идеш пешице“. Мрзим пензосе и никад не идем лифтом.

Питање је, одакле Младену веранда. Његови родитељи радили су у неком од поноса грађевинарства Велике Земље. Као и на свакој грађевини и у мом блоку док су га градили, посађене су бараке, из разних разлога... Младен живи у једној од њих, делећи је са још пар породица. Младен има двориште, веранду и малу ограду око цвећњака. Уколико сте икада били на Новом Београду, биће вам јасно колико то апсурдно изгледа. Док ја и моје комшије истресамо пепеларе, стољњаке и успутно ђубре кроз прозор на ничији бетон, Младен има веранду. На њој, ми смо играли шах. Један дан после школе резултат је био 12:14, мислим за мене, мада би требало питати и Младена шта има да каже. 12:14, цх?ове?цхе! Баш смо уживали на тој веранди...

ТРИПТИХ

Замоли продавачицу сладоледа да ти охлади пиво док ти седиш на клупици, у парку. Ако одбије, буди упоран, инсистирај. Пробај да јој претиш. Ако помене шефа, шкргући зубима. Смешкај јој се. Понуди се да је частиш сладоледом. Нађи девојку.

...

Храни мачке у улазу зграде. Дај им остатке ручка и сипај им млеко у извртнуте пиксле. Можда се нека омаци. Пази на мале мачиће и играј се са њима. Тепај им, и задиркуј мјаукајући. Размножиће се и кењати по степеништу. Комшије ће се жалити. Отерај их у пизду материну. Постани познат у крају.

...

Пронађи смисао у кори банане. Потражи је у ђубрету. Извини се што је бачена. И замоли за другу шансу. Нађи јој место на полици крај разбацаних дискова и гледај како црни. Гледај је како трули и суши се. Можда ће почети и да смрди. Пробај да преведеш њен смрад на есперанто и слушај је. Постани јој најбољи пријатељ. Отвори се.

ВЕЛИКИ И МАЛИ

Велики су велики.

Свијет је констелација снова малих.

МИСАО И АНЂЕЛИ

У шутњи цвјетова живи мисао о перу. Перо је плаво као плаво цвијеће, које свакодневно подлијевају анђели са којима прича перо, прије но што пусти мисао. О томе каква ће мисао бити, одређују анђели. А кад се роди, вратиће се опет анђелима у завјетрину, гдје станују све мисли свијета.

БИСТРО

Студен у рукавицама, у џеповима капута, чизмама и леђима. Снег се намерио на очи, као војник на девојку. Децембарски Београд пуст и аутистичан до помисли на самоубиство.

Реших да побегнем од насртаја непобожних ледених сила, истовремено одустајући од наума да уђем у књижару, у коју сам, заправо, и пошао. „Чему слова, чему наука, лектира при директној претњи опстанку течног стања крви у жилама“ – рекох самом себи, не пркосећи здравом разуму и отменој мери. Сетио сам се доброг бистроа на минут хода од књижаре, у којем ћу моћи, од хромог конобара, да поручим кувано вино. „Вино пијем, пола мени, пола опет мени“ – парафразирао сам стих из народне поезије зимогрожљивим зубима.

Дођох (као у заказано време) до познатог натписа „БИСТРО“. За кваку се ухватих лудо и у бистро хрупих момачки. Обли ме топлина, рекао би знаменити писац, и од топлине обли ме руменило са свих страна света, рекла би песникиња модерне провинијенције. Али, чудо, као и свако чудо, са дипломом високе школе, постарало се да мраз у удовима осетим наново.

У углу сеђаше Милош Црњански. Погурен, мирно је испијао чај од нане. Није ме приметио, поглед је резервисао за тачку на тамном зиду. У другом углу, дијагонално од Црњанског, на сто се налактио, ни мање ни више, Карађорђе Петровић. Са све сабљом. Погледа ме испод ока као љутог Турчина. Да сам могао да се помакнем и шта изустим, дао бих му на увид личну карту, уз обећање да ћу извод из матичне књиге рођених донети други пут. Прену ме женски глас. „Откуд Ви овде, младићу?“ Окре-

нух главу на лево, никад озбиљнија, испитивачки ме је гледала Десанка Максимовић. Шешир јој на глави, а лирске шаке обујмиле чашу киселе воде.

„Па, не знам...“ – оте ми се као са туђих усана.

Без помиловања вратих се отвореном небу и снегу који завеја све путеве до јаве.

Вратио сам се једне ноћи у мало, оближње место. Много је времена прошло од мог последњег боравка овде. Осврнуо сам се, време овде није пребрзо отицало у протеклом периоду. Све је било ту као и раније. Ништа се није променило а изгледало је другачије. Зашто? Зашто је другачије и шта ја, уопште, радим овде?

Запутих се горе. Наслоњен на смеђи, оронули зид, зачух мелодију. Допирала је са горњег прозора. Лепа мелодија. Високи и мутни тонови су се низали. Пошао сам даље. Нигде никог нема. Ни живе душе на улици. Неки стари пас отрцане длаке спавао је на углу. Повремено би подигао главу, наћулио уши а затим се враћао у пређашњи положај и куњао. Отишао сам до једног места које сам раније много волео. Препознатљив и неприступачан пут сам савладао уз мало напора. Ни ово место није мењано. Можда га је мало нагризао зуб времена. Али делује другачије. Сео сам на земљу и запалио цигарету. Имала је чудан укус. Посматрао сам звезде и дим запетљан међу мојим прстима. Кад сам сишао, она ме је већ чекала. Јавио сам се тихо и извинио што касним. Ни сам нисам знао због ког кашњења се извињавам. Да ли због пар минута, дана, месеци, година? Сели смо на клупу и причали. Овај разговор се умногоме разликовао од свих које смо некад водили. Рекла ми је да сам се променио за све ово време. То је било то. Ето зашто је све другачије а није ништа мењано. Ја сам се променио. А и она је.

СИЈЕСТА

Однекуд, из таме засвођеног предворја главног градског улаза, изронио је дугокоси човек. У кожним панталонама, го до појаса, са бакљом у руци. Стуб срама примао је на себе сву бескомпромисну обест подневног јулског сунца. Прошло је много векова од када је последњи пут на својим грудима имао грешника.

Таман се опустио у осећању да никоме није потребан.

Неколицина, преосталих, уживаоца сијесте упутила се неочекиваној исповеди.

ФИЛИЈУС КАРТАГО:

Није ова бакља у мојој руци без разлога. Још увек тиња ватрица, али је не можете видети јер не умете да гледате испод сукње званичне историје. Као што постоје духовни покретачи добра, тако постоје и духовни покретачи зла. Моји покретачи били су љубав и завист према писменима. На месту на којем сам навукао гнев, бес и очај биле су књиге, књиге, књиге. Седамсто хиљада свитака од папируса. А она је брисала прашину са књига и избацивала бубице између страница. Грех због неузвраћене љубави заташкала је историја која је била тако добра према мени. Разумела ме је и без гриже савести је потоним нараштајима оставила илузију да је то здање запалио Цезар 48. године пре нове ере, у вихору грађанског рата Клеопатре и Птоломеја Диониса, тако што је запалио укотвљену флоту. Пожар се хаотично ширио, потпомогнут ветровима с мора и у свом пиру је захватио и то здање. Али то није тачно. Историја је наставила да ме штеди и тако што је пласирала још две-три ефектне глупости које су човечанство слуђивале а мене удаљавале

од статуса највећег кривца за знатно спорији ход цивилизацијског успона. Ја, Филијус Картаго, запалио сам александријску библиотеку.

Филијус Картаго је нестао протоком наелектрисаних колоидних честица кроз гел уморених душа на стубу срама, од зашиљеног врха до излизаних камених плоча. Једноставно.

ПОЕТЕСА И БРИЛИЈАНТИ

На белопутој кожи песникиње Круне Белеслин ваљкале су се латице ружа и неколико скупоцених дијаманата. Један *Олнатов дијамант*, један *Хоупов дијамант* и два дијаманта званих *хортензија*. Есеј о опасности налазио се у стању помамљеног убрзања у процесу исписивања својих завршних редова.

Илегални део утробе црне, дамске ташне порицао је могућност сигурне спознаје. Био је то, својеврсни, нихилизам мртве природе. Сви ти дијаманти: *Евгеније Плави*, *Велики Могул*, *Око Идола*, *Мусајев Црвени*, *Тејлор-Бартон*, *Жути Тифани*... надметали су се, кроз велике индексе преламања светлости, у: рими, метафори, поређењу, градацији и хиперболи. Најуспешнијем је загарантована бесмртност на пиједесталу поезије материјалистичког правца.

Хиљаде заборављених мушкараца и жена затвореника са жељом за дописивање у казнено-поправним установама очајнички се нада кореспонденцији која може довести до пријатељства, романсе или правне помоћи. Огласи затвореника су лични огласи који садрже и фотографије. Запамтите, у овом виртуелном свету on-line shut (он-лине шат) е-mail нису доступни затвореницима, јер они немају приступ компјутерима. Ваша писма упућена обичном по-

штом постају архивиране успомене које промовишу људска права и рехабилитацију. Мушкарци и жене затвореници ретко добијају писма и проводе чак и до двадесет три сата у својим ћелијама. Неки од њих чекају извршење смртне пресуде. Неки малаксавају у самицама. Можда ћете се упознати са политичким затвореницима или ратним заробљеницима или песникињама које кријумчаре брилијанте. Дружење за затворене људе је готово немогуће. Посебно за оне затворенике који чекају извршење смртне пресуде, изоловани од других затвореника. Ступање у контакт са дописним пријатељима затвореницима може да буде најнесебичнија ствар коју сте урадили у читавом свом животу. Хоћете ли ступити у контакт са затвореником написавши му данас?

УЋИТЕ НА WriteAPrisoner.com?

ВАРКА

Нагазила је кочницу свом снагом и кола су неконтролисано почела да кривудају по залеђеном путу. Грчевито је стисла волан и зажмурела. Даље ће бити шта буде. Он о томе одлучује.

– Проклета зима! – процеди.

Кола се напокон зауставише. Бојажљиво отвори очи. Прсти су јој били бели од стискања волана, ноге подрхтавале, а у грудима бубњало. Из мрака је, као кисело тесто, расла белина снега.

На путу испред ње, заслепљен фаровима стајао је сиви зец. Крзнена лопта је мрдала њушком, као да покушава да омирише нешто.

– Смрт мали, то ти смрт мирише! Ајде, бежи одатле! Могли смо обоје да одемо у три лепе...

Али зец је био непомичан. Ту, на њеном путу. Без дозволе. Потпуно изгубљен.

– Бежи зеко, кад те лепо молим...

Ништа он није разумео, ни то да је на погрешном путу, ни да је изгубљен, ни да његов мали зечји живот зависи само од тога коју ће педалу нагазити. Ништа! Само да стисне гас и зека ће се претворити у крзнену флеку на белом друму.

Гас... кочница... гас... кочница. Еци, пеци, пец... ти си мали зец...

Моћ. Одвратна, сурова, велика моћ. Над малим животом.

Припаде јој мука. Од ње саме.

– Терај се зеко у пизду материну! – продра се на сав глас и искључи мотор.

Кретен је сигурно одскакутао. У ситним скоковима... можда.

Запали цигарету и погледа у ретровизор. Заслеспеше је фарови.

Друмска крстарица неумољиво је секла мрак.

ВАРКА 2

Устао је из кревета, тремо дошетао до огледала, бацио један задовољан поглед на сопствени одраз, а онда подигао руке високо изнад главе. Осети растерећење. Волео је да се протеже, тад му се чинило да из сваког мишића на телу истерује накупљени мрак. Мрак ноћи. И сопствени мрак. Ослобађа се чини које је на њега бацио сан.

Отишао је до прозора и погледао на улицу. Још је било рано и људи су се ужурбано кретали тамо-амо. Дубао је ветар, голе гране су пратиле његов фијук, небо је било метално сиво. Он није журио никуда.

Презриво је посматрао силуете умотане у вунене шалове и сиве мантиле како замичу иза углова, претрчавају улицу, улазе и излазе из трамваја, стрпљиво чекају ред испред ротирајућих врата на уласку у банку. Понекад му се чинило да они и немају лица. Или сви имају једно, идентично. Хиљаде клонова шета градом, похлепно се осврћући с намером да тог дана приграбе за себе највише што могу. Без обзира на изречене и неизречене жеље. Без обзира на потребе. Осети гађење и окрену леђа прозору, суморном дану, суморном лицу.

Отвори широм оба крила старог, масивног ормара и загледа се у шаренило у њему. Коју ће улогу данас избрати за себе?

КЛИЦЕ

Посејала је речи по папиру, али оне су само потонуле у белину. Покушала је још једном. Безуспешно.

Сећала се дана када су се речи међусобно гурале да нађу себи место, трчале по редовима, премештале се, истискивале друге, мешкољиле се, понекад мењале облик. Сада је испред ње вриштала белина. Непрегледна као равница.

Обузе је немоћ, па љутина, па бес, па поново немоћ. Папир је и даље неумољиво бљештао.

– Уништићу га! – помисли и крену руком ка њему, али шака утону у папир, као у воду. На трен застаде збуњено, а онда брзо загњури лице, потом зарони читавим телом.

Све посејане речи биле су ту, испод површине папира. Пустиле мало корење, лелујале као да их носе морске струје, испуштале звукове сличне шуштању лишћа и чекале. Неко своје сунце да их огреје, да их позове напоље, да пробију белину папира као љуску јајета. Да се роде.

ДАЛЕКА МОРА

Сневао је мора... Никад их није видео. Нисам ни ја. Није то био једини његов јад, али пошто је само о њему говорио, малоумници из наше улице прозваше га Галеб. А Ђока Галеб знао је да приповеда и потегне снажне, чворнате песнице и на тројицу. Бејах тада још прави деран који није знао ништа о животу, али сам пажљиво слушао Галеба, пажљивије него свога оца. Бежећи из суре гимназијске зграде, одлазио сам право ка њему, да бар на тренутак заборавим своју потиштеност и безнађе. Никад нећу сазнати какав се то човек крио иза тог грубог, отупелог лица са црним кесицама испод очију и ожиљком на левом образу. Нико то неће сазнати.

Ако бих данас, после двадесет година, прошао мојом и његовом улицом и питао неког да ли се сећа тог необичног човека, вероватно би ме сви посматрали као неку луду. А некад је Ђока био та луда. Тај вечити дечак са старог фотоса из 1939. године који седи у крилу свог озбиљног оца, морнаричког официра Краљевине Југославије, и гледа право у објектив будућности иза ког се никада неће чути тај идиотски узвик „Птичица!“. Галеб је чувао ту слику, која је неким чудом опстала у вртлозима великог рата што су прогутали и његовог оца и прецизног до крајности фотографа Крауса, чувао је и понекад вадио када је било потребно да поткрепи своју причу о томе како он није рођен у овом граду него је изашао из воде у ноћи сребрне месечине. „Сандук ће бити моја барка!“, дерао се Ђока док су га два милиционера водила у станицу на трежњење. Ујутру се враћао сив и тмуран и застајао на брежуљку са кога је поглед падао на уморни Дунав и Панонију. Не знам да ли га је мртво пространство чуло, али

ја јесам. И зато понекад, у некој глувој заветрини, у несаницама од којих пуца теме, поновим његове речи: „Е, Чарнојевићу, Чарнојевићу, опет си ме намагарчио!“

У НЕПОЗНАТОМ ГРАДУ, С ЈЕСЕНИ

Ко је тај човек што сам тумара кроз улице непознатог града? Одговори ми, сестро, одговори, док сенке ноћи нису уграбиле и моју грешну главу. Изреци ту страшну осуду у овај касни сат. Речи моје одавно подсећају на празно, тамно глагољање које као да допире однекуд из урвина прошлости, и враћа се у грло попут крвавог бодежа.

Да је проклет ко у ме такне

И отиде Иван да донесе воде, не донесе воде...

Давно би записано негде, у невреме, у глувој заветрини док су небеса ћутала. Страх њихов, страх је и мој... Јесен, хладна и сурова. Јесен кроз коју хуче сви ветрови света. Стиснута у црну шаку, скривена испод капута губавца који ме дуго посматрао на обали реке, подижући руке:

– Устани! Погледај ме у лице!

Хтедох да кажем нешто, да побегнем, да заклоним лице рукама. Али бејаше узалуд.

*И тада беше гибел гладом голем и рат по васуду.
Олех, тогдашњој туги, нигде тепла прибежишта.*

ПОЗИВИ

Позив је стигао прекасно. Нисам успео да им видим лица, али наслућујем да су била попут изгребаних воштаних маски. Врата су добро замандаљена, кључ је у мојој знојавој руци. Стишћем га чврсто као полугу неке дотра-

јале бране иза које се гомила мутна водурина. У овој са-
моћи и људи и богови ме мимоилазе. Понекад је право за-
довољство кришом вирити кроз кључаоницу док ревно-
сни поштар залудно звони на врата. Позиви. Ко зна када и
коме упућени. Позиви да се живи и да се мре.

Славко Мали

ПЕСНИК

Песник је својом стакленом руком посекао небо.
Кап крви коју попи пртица претвори се у јагоду. Песник
изгуби срце и престаде да пише.

НИЈЕ ЧОВЈЕК (СТВАР РУПА)

Живио један човјек. А као да и није. И боље да није.
Имао је жуте очи и црног мачора. Тај мачор је живио у
његовој души и хранио се мраком. Али, нећемо о мачору.

ТЕОФИЛО ЗВАНИ ТЕТКА – заплет

Омамљен алкохолом, али и меланхолијом која је избијала из сваког угла те мемљиве собе, устадох.

– Напољу је студено – рече Теофило и поче да за-
копчава дугмад на мом капуту. Једном руком се ослонио
на моје груди, а другом ми исправља крагну. Дотицао ме
је прстима по врату и лицу, овлаш, случајно, очински
брижно, али са додатним сјајем у очима. Није ми то дело-
вало настрано, него дискретно, добронамерно, мада и са
осећањем нелагодности због његове близине.

– Ни шал немаш! – прекори ме.

Окрете се, направи корак-два и однекуд извуче дуг
светао шал. Док је прилазио, мотао га је као да чини неку
ритуалну магијску радњу са великом светложутом зми-
јом.

– Нека, хвала, могу... – отимам се, али прекасно. У
трону замота шал око мог врата, крајеве повуче па и њих
ушушка под капут.

– Не можеш тако по овој хладноћи. Узми. Донећеш
га ових дана.

Ситуација се чинила безизлазном – нити да одбијем
љубазност, нити да је са радошћу примим. Изгледа да је
Теофилу све то било нормално, свакодневно.

– А за вежбе питаш (иако ни реч не изустих!)... већ
ми долазе неки младићи и девојке да их поучавам фолкло-
ру. Ево, можемо четвртком и суботом од пола осам увече.
Шта кажеш, а?

– За сад ми је довољно само четвртком. Имам још
неке обавезе – слагах.

– Добро, како хоћеш, – Теофило ће невољно – само не испуштај часове. Знаш како се каже: што можеш данас, не остављај за сутра.

Климнух главом, поздравих се, па стрчах низ степенице. Заправо – утекох! Напољу, осећао сам меки и топли шал као неки срамни знак који пече око врата више него новембарска хладноћа. И улазак у тај стан доживео сам као сулуду авантуру. А на улици запазих чудну појаву: кад прођем поред неког излога, погледом потражим себе. А у шта гледам? У сопствене (дуге?!) ноге!

„Теофило, помислих, натерао си ме да мислим на шта никад нисам!”

ЋИРА С ЋОШКА

Било је очевидно да не воли подједнако све: шверцерку са угла, бабу што продаје румунске гаће и чарапе по педесет динара пар, волео је мало јаче јер му је сваког дана доносила барена јаја. Можда му је баш од прекуваних жуманаца длака била онолико зифт-црна, сјајна и чиста, као да су га купали у златастој кади, у најфинијој ружичастој пени за отмене даме.

Назвали смо га Ћира зато што је ту, у кафићу на ћошку радио млади келнер истог имена, кога је газда отпустио јер је са гостима радије седео него што их је послуживао. Наш Ћира, боем с тротоара, слободан у души и срцу, такође се радо дружио с гостима, седео поред њихових ногу гледајући питомо, увек спреман да се спријатељи и лизне нечију руку. Осим комадића пице давали су му и да пије из папирних чаша. Каткад би га неко ритнуо, углавном бахата младеж, или нервозни пролазници, они који до подне мрзе себе, а од подне цео свет, али ни тада није посустајао у љубави. Ни прекинутог даха, ни трзаја

уназад, ни страха није било у његовом погледу – ничега осим бескрајне нежности.

Комшија Харалампије Цинцар, са радњом иза ћошка, који је, како му и име каже, поправљао стоне лампе и имао пун излог абажура оперважених свиленим ресицама, сваког јутра је износио оно што му претекне од доручка, и стављао уз олук. Тиру је дозивао на отмен „гречески“ начин вичући низ улицу: Тирило, Тирило... Уштогљеност у опхођењу Тири није сметала, дотрчао би, умило погледао електричара и халапљиво навалио на остатке бурека.

Једном је нестало недељу дана, а онда нас жестоко изненадио: дошао је на ћошак у друштву четири кученцета клемпавих ушију, једнако црних као он, то јест она.

– Више не мош’ ником да верујеш – рекла је баба шверцера. – Ето, Тира, а – кучка! Боже ме саклони.

Тиру сам последњи пут видео крајем јула две хиљаде пете. По обиму стомака изгледало је да ће ускоро да нестане на недељу дана. Чекајући тај тренутак, окрајак пице или чашу са којом капи пива, дремљиво је лешкарио на углу и мирно бројао кораке ужурбаних пролазника.

ТАЈНИ ЖИВОТ МИКЕ ЈЕЖА – епилог

Стајао је крај иследничког стола, очи у очи са својим позамашним моделом, и није имао куд! Притешњен тако документовано, само је слегао раменима и скромно признао да је он фотограф гологузих женскиња, аутор слика које су, на гомили, стајале на иследниковом столу. Пресуда, донета без суда, по кратком поступку, као у турска времена, имала је само три тачке: прва – Јоланда К, фото-модел и манекен, по занимању кућна помоћница са пребивалиштем у Старој Пазови, још истог дана биће оте-

рана у Падинску скелу; друга – он, Михаило М звани Мика Жеж, отићи ће на дужи одмор у једну од васпитних установа; и трећа – сви негативи биће уништени, а фотографије заплењене као доказни материјал. Истога дана, крајем децембра хиљаду девет стотина педесет девете године, смештен је иза браве у једну њему већ познату зграду на Звездари. На неодређено време.

У ћелији се смркавало, али то Мики није сметало. Био је навикнут на мрак као на своје природно стање. Увлачио је дуге димове и жутиим прстима придржавао исто толико жугу, крцаву цигарету. Загледан у уску попречну пругу бледе светлости која је из ходника допирала испод врата, имао је доста времена да сагледа шта га је дотле довело и нађе одговор. – Време да нешто изменим у свом животу, помислио је. – Али, не и схватање живота – то остаје! – него начин на који убудуће треба ићи према циљу. Ах, кад у пролеће изађе одавде упрегнуће сву снагу да оствари неке своје старе идеје које већ дуго чаме у његовој глави, гуше се, траже да изађу на светлост. И радиће знатно опрезније. Чим изађе...

Звекет цокула у ходнику, затим шкрипа неких врата. Осетио је дах зиме који је као талас прострујао пустом, убогом ћелијом. Тргао се, најзад свестан да из овог нема скорог излаза. Ни у пролеће, можда ни у лето, ни у јесен. Ипак је руком потражио завежљај који је са собом понео, да испита да ли је канап довољно затегнут, да ли је све добро запаковано, уврзено и стегнуто, да буде спремно, ако затреба. Јер никад се не зна; увек може наступити неки нови, неизвесни, ничим најављени, а изненадни полазак.

БЕЗУСЛОВНА ЉУБАВ

Тога дана убио је кучиће које је оштенила. Нису били расни. Ни она није била расна. Нису заслужили да троше храну и простор. Никакве користи није могло бити од њих. Била је збуњена. Ишла је за својим господаром. Ишла је и чекала да јој их врати. Цуњала је око корпе, превртала старе крпе, њушкала по дворишту. Матерински инстинкт који јој је преостао, непотребан, лепио се за њу као несасушена крв од коћења на њој. Цвилела је од надошлог млека.

Касније у току дана, њен господар јој је однео храну. Као и сваког дана. Махала је репом када га је видела. Као и сваког дана. Док је стављао посуду са храном пред њу, полизала му је руку.

КАКО УБИТИ КРАВУ

Примери експерата месне индустрије

Заљуби се једна крава -
Мисли то је љубав права,
Ал преваре беше жртва,
Па сад јадна лежи мртва!

1. Одабрати краву из јата крава које свуда наоколо лете. Водити рачуна о томе да буде сасвим посебна, добро васпитана, лепих манира, са обавезним смислом за хумор и са пуно духа. Уловити краву, узети касапски нож и исту уковати. Са пар резова и одстрањивања од краве направити месне прерађевине сасвим погодне и укусне за конзумирање. Водити рачуна о томе да у овом поступку краве крваре, па се можете испрљати.

2. Одабрати краву из чопора крава које у заједници лутају по пољу. Водити рачуна да та крава буде сасвим посебна – уредна, намирисана, да има лепу косу и здраве зубе, да је негована и лепо васпитана и да јој се сви диве. Краву уцмекати ловачком пушком, одстранити месо и штавити кожу. Када је кожа спремана, можете је искористити за прављење прилично разноврсне и оку допадљиве кожне галантерије. Водите рачуна да је процес штављења прилично непријатан због мириса, па се можете усмрдети.

3. Одабрати краву из јата крава што пливају у реци и са пар лепих речи и уверљивих тврђења навести створење да се заљуби. Након што јој не дате да окуси попуђену љубав, нађите веома кратак поводац на коме ћете је држати користећи максимално њен дух и карактер да

бисте се похвалили уловом – нудећи је другима по повољној цени. Уколико крава буде решила да оде – ослободите мало узицу, па чим се мало орасположи, одмах притегните. Овако припремљеном кравом можете се хвалити и нахранити свој напаћени его. После неког времена, нађите неку другу краву па и њу притегните и после тога – крава ће се сама убити, а вама ће руке остати чисте.

Одабрати сасвим недужно створење и са пар искрених реченица објаснити истом да оно заправо није ни постојало. Овим поступком нећете добити ништа од претходно наведеног, осим чисте савести и краве која ће вас ценити.

НАША ПРИЧА

И тако је почела прича... Ти висиш са гране дрвета, к`о фол – поправљаш кров, а у ствари – зло не мислиш – па сматраш да је самим тим обавезно да висиш да би сви укапирали како си ти један супер лик. Ја у суседном дворишту простирем веш и све се бели од „Вениша“ и не видим, од силне белине баш најјасније шта се то у твом дворишту дешава и не видим тебе који висиш на грани већ сатима покушавајући да ми скренеш пажњу и једва се придржаваш прстима једне руке, док другом неуморно машеш, желећи да ме барем малко забавиш. Ја те у једном тренутку запазим преко ограда и све хоћу да ти кажем да не будалиш и да ћеш да паднеш са те гране и ко ће после да те скупља и тако то, али су ми уста препуна штипаљки и не могу правилно да изговорим, па све звучи као да бесомучно, безобзирно и безразумно урлам на тебе и машем ти рукама са чаршавима као неки манијак. Ти ме гледаш збуњено, не можеш да поверујеш да неко тако негативно реагује на твоје показивање добре воље, а ја и даље урлам

у намери да те сачувам, била твоја воља добра или не. У том зачуђавању ти почнеш да ми објашњаваш како си ти у ствари добар и како нема разлога да вичем на тебе, а у том објашњавању почнеш да машеш руком, па схватиш да би ти и друга рука могла доста да користи у том замлаћивању рукама, тотално заборављајући на чињеницу да ти од те друге руке живот зависи и пустиш се са гране падајући, добар или недобар, привучен неминовношћу силе гравитације, која се једина у овој причи никако није дала заједати. Ја у избеzumљењу и страху испљунух оне штипаљке и бацих венишне чаршаве те полетох преко ограде да ти спасем живот. Већ помислих да сам стигла прекасно, кад те видех да лежиш испод дрвета и смејеш се на сав глас. Е, даба ти и добра воља и венишни чаршави кад се ништа не разумемо! Ја ту почнем да те шутирам од беса јер мислим да си ме насамарио, али у пола схватим забуну те и ја почињем да се смејем... И тако се наставља прича у смеху, у сенци дрвета, у мирисима свеже опраног веша, а у дворишту кљуцају штипаљке испљунуте још прошле зиме....

ВЕЛИКА КАЈЛА

– Кими, молим те да од сада више не долазиш на тренинге – рекао је негде пре десетак година Тренер. – Знаш и сам да ретко долазиш, а ово је велики клуб. Све што ти од потврда треба за Спортску гимназију, добићеш. Немој опет да интервенише Попац. Ни његови спортски, а ни политички ауторитет неће ти помоћи. То може да пролази у гимназији, овде – не. Знај тебе, као човека, не мрзим, али тебе убија твој једини порок: лењост ...

Дуго после тога нисмо виђали Кимија. Срели смо га негде... пре четири године. Позивао нас је да га посети-мо у општинском одбору Странке, јер је ту постао нека Кајла. Успут је процедио како је уписао приватну вишу за физиотерапеуте.

Ових дана упита нас Уки да погодимо кога је од старих познаника срео. Нико није погодио.

– Кимија! – узвикнуо је некако чудно. – Погодите на којој је функцији сада?

– Да није Велика Кајла у Општини?

– Ех, моји папани! ... Кими је постао Велика Кајла у Министарству просвете!

ЛЕГАЛИЗАМ НА УШЋУ

Све тече по старом. Криза није дубока – све је испливало на површину. Легализам не пије воду на извору парламентарне демократије него на Ушћу. Читај како ти се пише у парламенту, пиши – пропало! Откад је обезбедио парламентарну већину, велики Мозак признаје само суд своје партије. Горући проблем ове земље су америчке санкције, оној кубизам је правац у уметности и политици. Кад екстремисти заузму правац, смер је последња рупа.

Каква галерија ликова! Чик погоди ко је пикавац: један пуши најскупље цигаре на свету, 205 – опушке парламентарне демократије? Да нисте у току, не би вас носила Струја. Струјно коло, коло наоколо, па на мала врата у највиши дом.

Да су посланици мушкарци, не би парламент био сигурна кућа младића. Неће проћи! У томе је проблем. Проћи ће! Доушници имају стидне уши. За оно што раде за говорницом опомена је казна, тоалет папир – награда.

Откад је пред бирачким телом зид ћутања, спрдачина је звучни графит. Да наше горе лист није пао на ниске гране, не би му кохабитација била одскочна даска. Ко губи, нема право да се љути. Победник ће га ионако (и овако!) прогласити победником. Више је председник урадио за његову ствар него за нашу.

Шта је премијер без председника? Исто: „Држава, то сам ја! А ти, председниче?“ Великом Мајстору Игре председник скида капу. Кад је изврне, уделите му који глас.

Ко има диоптрију курјег ока, не види ништа од Косова. Ко ставља знак једнакости између Косова и Србије, дели истину на исте полуистине. Да Косово није света зе-

мља, не би се богом дани спасилац овенчао ореолом Спаситеља.

Владар зна да ништа не функционише. Али му то није нико рекао. Нико не уме као он да не разуме. Ви нисте зато што сте. У ствари, зато.

Кад су легализам и парламентаризам у раскораку, присталице закона спојених судова друмом, удова –шумом. то је та демократија, а не оно. Ко не воли ово, не воли оно. Крпи и трпи!

Ако си крпи закрпа, врати ми моје крпице! Нећу с тобом да се играм демократије!

ДЕКАРТ И ЛАВ

Једнога дана, устао Рене Декарт раније него иначе. Није ни доручковао, већ се одмах обукао и кренуо у шетњу природом. Леп пролећни дан просто га је мамио да иде све даље и даље, удишући мирисе тек процветалог цвећа. И тако задубљен у мисли није ни приметио да је зашао дубоко у шуму. Освести га тек рика страшног лава, који му се нашао на путу.

Декарт погледа у лава и за тренутак се уплаши, али онда помисли: „Мислим, дакле постојим. Лав не уме да мисли, дакле он не постоји. Лав је стваран само ако га ја признам у својој уобразиљи“. И Декарт смело коракну ка лаву и заврши у његовим чељустима.

Илузија је понекад јача од стварности.

РАЗГОВОР

- Идеш некуда?
- Идем, али ти не можеш са мном.
- Зашто?
- Знаш ти добро зашто. Да је могуће, повео бих те, или још боље, послао бих те да идеш сам.
- Али, ја сам талентован, много талентованији од тебе?
- Тачно.
- И знам многе занимљиве приче којима бих увеселавао друштво.
- Знам да их знаш.
- Паметан сам, леп, духовит...
- Али си и рањив.

- Да, јесам рањив, али то је само зато јер ме боле неправде којима обилује овај свет.

- Нико још није исправио светске неправде.

- Можда се нико није трудио довољно.

- Можда... Али, ти не можеш донети промене.

- Зашто?

- Већ сам ти рекао. Рањив си, а још ни један рањеник није добио битку. А што је најгоре, теби је рањено срце. Ти не умеш да свет гледаш очима интереса.

- Зар је интерес једино што спаја људе?

- Интерес је једино што их не раздваја.

- Зар сам последњи идеалиста који још увек верује у љубав, врлине, дух?...

- Нико такве као што си ти не води у друштво. Преузео бих превелику одговорност уколико бих те повео. Ти знаш да је свет ужасна звер, већ си добро осетио њене зубе на себи.

- Ипак, можда временом очврснем... Можда је ово прилика... Шта мислиш?

Ништа нисам одговорио својој природи. Ставио сам маску на лице и отишао међу људе.

ART OF MADNESS

Маскиране жиле на врату побијале су сваку сумњу. Тело и ум нису веродостојно ходали. Гомила сетних руку грлила је капије сунчаног Менхетна, препуног набоја и старих, офуцаних листова, предивно жуте и галантне јесење струне.

Са неба се сливала Христова крв. Било је дивно, ах, предивно. Широм отворених уста и нечувено сувог језика хватао сам капи поновног рођења, коначног одрастања. Све је стало, бар за тренутак. Чини ми се да утроба Њујорка гуга све пред собом. Нема везе, опет је феноменално плесати, иако је страх непријатељски настројен.

Тишина је трчала пустим њујоршким квартовима, ваздух је сецкао промрзле зубе. Агонија изгубљене среће још увек тајновито ћути. На ободу сваког зрна снежне прашине осликава се отуђеност, храм самоће. Када год бих прошао туда, ритуал је живео неким, другим животом.

Певање и понос заборављених култура воде ме ка јутру. Сваке ноћи бих отворено сањао о неком другом, отвореном Њујорку.

BROKEN HART

Након маратонског силовања које је добила као рођендански поклон за своје одрастање од оца, смрти супруга и неизлечиве болести своје ћерке, живела је у магли сећања и урођеном болу, са којима је и угледала свој први цвет, кога је неко покидао без милости.

Ретко је излазила на светлост, јер њене очи живе у помрчини, па се плашила да јој радост и нежност других непотисну свакодневност питомих суза, које теку ради спасења њене кћери, чисте и дугокосе балерине која ће јој умрети на рукама. Бог тако жели.

Бдила је данима и ноћима над њеним уморним лицем, бришући сузе и сурови бол. Затворила је очи на тренутак, околне луталице су режале, а хладна девојчина рука остала је у њеној коси, свеже мртва, без знакова мучења. Умрла је неприметно и незаслужено. Најстравичније.

Пет дана касније, мајка је преминула од незадрживог таласа урођене боли и очевог погледа из блата. Ланац је покидан, заслужено, а отац тек што се повампирио.

СМРТ ПОРТРЕТА

Разговарала је са мртвим птицама, нежно додирујући јагодичну кост. Очи су јој боје жалости, дуга распуштена коса вукла се по подлози цветних писама, скупљајући зиму процветалим крајевима. Волела је природу и њене бесмртне особине. Сликала је мртве портрете, произвољно шетајући четкицом по изгуљеном лицу масног папира.

Користила је боје својих веровања, заражене крви, поломљене смрти и звукове из дубине ветрове утробе. Све јој је било дозвољено и уједно заборављено.

Вал распршеног ума достигао је врх укоричене уметности. Окретала се око прозора потајне заљубљености, док јој прсти тихо неукротише јагодичну кост. Последњим окретом месечеве музе, пала је у наручје мртвог портрета, на коме се нашла њена дуга, таласаста коса, увијена у масни папир бестидне мамузе.

Плач полова мазао је преостале боје по себи, стапајући се у једно, смрт уметнице кристалне доби, разуздане и несхваћене краљице гордог ума.

ЈЕДНОМ ДА СЕ И МИ У НЕЧЕМУ СЛОЖИМО

Једном сам седео испод ораха до поноћи и испијао добро црно вино.

– Поноћ је, а ти још цугаш! – чуо сам познат ми глас.

– Идем!

Нисам одмах устао. Нисам могао. Видео сам како се, два млада стабла јабуке у башти приближавају једно другом. Остао сам без даха. Чаша пуна вина оста прислоњена уз моју доњу усну.

И, две младе јабуке испреплеташе своје гране, почеше да се тару својим стаблима.

Био сам опчињен призором. Нажалост, не да се мени да уживам до краја:

– У шта бленеш!

– У јабуке. Воде љубав!

– Значи, делиријум.

– Не! Погледај, сад су скоро у екстази.

– Мора да је вино прављено. Мало им што праве ракије шећеруше већ некрсти и вино погане. Вино је Божије пиће.

Скочих. Пољубих је. Једном да се она и ја у нечему сложимо.

IN MEMORIAM

Одједном ју је неко тргао из сна, пробудила се нагло и пре него што је схватила шта се десило, била је ван свог сигурног дома, падала је, ваздух ју је ударао по белим облинама и летела је право у смрт.

У тренутку када је потонула није ништа могла да чује, и тад је почела да умире. Молекули водоника су је разарали, секли, продирали кроз њу и она се давила. Гледала је како нестаје, како се њено тело распада, видела је делиће како се губе у ништавилу а онда је и сама прешла тамо.

Док се последњи мехурић успињао ка површини, човек је попио чашу воде пуну калцијума и магнезијума, и у канту за смеће бацио празну кутију шумећих таблета.

СУНЦЕ

Сасвим обично београдско јутро. Будим се и поражава ме мисао да сам опет заспао на улици. Опет сам спавао на овом забаченом месту заједно са пацовима. Када је ноћ хладна, воле да ми се увуку под јакну. Пацови, моји једини пријатељи у овим тренуцима. Али кад ове јакне више не буде, и они ће ме, као и сви моји досадашњи пријатељи напустити. Људи пролазе поред мене не обазирјући се, нико ни да баци поглед на моју несрећу. Обузети својим животима не виде никог другог осим себе. Увек некуда трче и живот проведу трчећи. И ја сам некада трчао, али за дугом и бољим животом. Дугу никада нисам стигао, а временом сам схватио да боље неће бити. Док ходам улицом, бежим од излога, плашим се огледала. Која је уопште њихова сврха када приказују тело, а не приказују душу? У њима видим оно што јесам и оно што никада нећу бити. У њима видим свој разочарани поглед.

На небу су црни облаци. Људи верују да се иза њих скрива Бог. Бог који ће донети боље сутра које никако не долази. Из дана у дан ништа се не мења, а људи и даље верују. Ја не, ја верујем да се иза црних облака налази Сунце. Сунце које нас једног дана прима у свој загрљај. Сунце које сада не видимо, које ћемо видети тек кад коначно склопимо очи.

Вадим из џепа шприц. Уместо бола осећам олакшање. Смешим се први пут после доста времена. Осећам светлост која ме привлачи. Изгледа да је Сунце спремно да ме прими.

ТИШИНА

Лежао је на кревету, шака скрштених на грудима. Гледао је у зид преко пута. На зиду су висиле слике из Венеције... *Црква Светог Марка, Санта Марија, Мост Риалто...* Она их је бирала, он се цењкао са тврдоглавом продавачицом.

Као млазеви отопљеног снега, са плафона су се, као са ивице крова изврнутог према унутра, сливале беле пруге. Мешајући се са руменкастом подлогом, једнолично и доследно понављале су утврђене путање. У тону са паспартуима, чиниле су савршени склад.

Телом је тонуо у кревет, и истовремено се одвајао од њега, погледом упртим у зид. Извесна у свом спокоју, соба му се немо наметала као једини доказ појавног света.

Осећао је присуство тишине. Улазила му је у уши и преплављивала тело, стварајући унутрашњи глуви омотач. Најпре лукаво и неосетно, а затим све агресивније, притискала му је и очи, настањујући се у мозгу. Схватио је да заправо тишину сада доживљава као буку, али није се томе чудио. Исто тако, на неки необјашњив начин, подразумевао је умртвљеност својих чула.

Помислио је како би можда требало да зажмури. Али одједном је схватио да би тако изгледао као прави мртац. То га је уплашило, јер је још увек био жив.

Да је она са њим у соби, тишина се не би чула.

Три слике са зида безгласно су се смејале: о путовању у двоје, о дугој љубави, и растанку. Шта остаје после свега? Није осећао потребу да о томе било коме и било шта каже. Ћутао је, као што су ћутале све ствари у соби, ћутао је као предмет, и осећао се тако.

На тренутак помисли да је оглувео. Био је то тренутак сабијеног времена, који се могао крстити једино тишином.

ОТВОРЕНА ПРИЧА

Када изађу из стамбене зграде, када се колима извезу из заграђеног дворишта, станари никад не затварају улазна врата, ни капију за собом. Али када се у току дана врате, довезу колима и паркирају их, по два пута проверавају да ли су капију добро забравили и по два пута окрену кључ на улазним вратима. По угледу на њих ја сам отворио причу, изашао из ње и нећу се у њу више враћати. Остављам је широм отворену да је неко мудрији заврши, затвори и добро закључа.

ПОБРАТИМИ

Српски ратни инвалид без десне ноге и његов хрватски побратим без леве ноге данас су, удружени, купили нов пар ципела број четрдесет и шест у продавници бесцаринске зоне на граници између две државе.

МИРИС ТРЕШЊЕ

Северац фијуче, леди све пред собом. Природа се скрива. Игра времена.

Код бака Маре топло. Мирише слатко од трешања, за добро јутро. Слатко румено, медено, са љубављу спремно за децу.

Роје се бакине приче, раскошне, о буђењу пролећа, о процветалој трешњи обасутој пчелама и звуцима њихове радости. Замислите, каже бака, црвене трешње љуљају се у ваздуху и мердевине испод, дечија граја, вроне и врапци што беру са горњих грана. За све има радости и сласти.

Слатко у кухињи се кува, шушти. Време одлагања за зимске дане.

Наслеђе из детињства.

Обнављање природе и надахнућа.

РЕКА НЕПРОЛАЗНА

Две силуете се спајају у сутону, на обали реке.

Галебови плешу.

Преплићу се прсти, крцкају преостало време.

Сабирају се поруке времена прошлих.

Памћење ослабило а живе очи сијају.

Воља управља.

Време је овде питање? Сваки дан да има своје име.

ЗИМА

Навлачим рукавице. Мислим на тебе.

- Смешкам се.

- Када будеш решио да ме дарујеш, поклони ми рукавице.

- Заборављам да ти кажем.

- Најобичније. Због смешка.

Исплешћу ти вунене чарапе, као уздарје. Да ти ноге не зебу, док спаваш.

НАША ПЕСМА

Време пролази. О сновима ћутимо.

– Лакше се тако живи.

– Он доле, ја горе и обрнуто. Између – таваница, армирано бетонска. Рече ми, једна у пролазу.

Илина Милошевић

ЈАПАНСКА ЧАЈЏИНИЦА

Поједини простори савладавају се с лева на десно, неки с десна на лево, неки од горе ка доле и обрнуто, а поједини простори се једноставно и само осећају. Целим стопалом или врховима прстију.

КИША

Небески топови пуцају. Сва силина неба сурвала се на земљу, која је болно цвилећи пуцала под тежином воденог камена. Оштра кап цепа лист. Из леденог белила буја ватра. Гневан врисак Богова пролама. Ношени снажним дахом ветра, уплашени погледи тражили су спас од побеснеле природе. Мокра, рањена земља, у очају и без снаге предала се. Небо је сажалјиво утихнуло. Јунска жеђ сурово је задовољена. Поштеђени смо, само опоменути. Изнова нам је опроштено.

ПЛЕС У НОЋИ

Тихо је, толико да може да чује своје мисли. Светлости је таман толико да може да их види како плешу у помрчини изнад ње. Тужан је њихов плес. Болно се придржавају једна за другу, али тежина их саплиће, падају и тешко устајући тромо настављају ту мучну игру. Откуцава, а њихов плес постаје све вештији, хитрији, а окрет суптилнији. Задихана, не успева да прати све жустрију игру. Зноји се. Повремено, при окрету, и шеће је њихов ледени додир. Мрачне ноте наслућују завршницу. Невероватан скок за крај и ево наклона.

Склапа уморне очи, осећа како се коначно опушта њено напетосту измучено тело.

ИНВЕРЗИБИЛНОСТ ДОДИРА

На надланицу од чаја нагло се спустио мрак. Бирам мекане чизме, њима му мазим слабине док летимо изнад равнице. Планине су високо, звезде давно попадале. Грицкамо хајдучку траву. Правим му друштво док вечера неке друге врсте. Миришу гриве на квасац. Зрикаваца нема, у ери смо каблова. Има пикаваца. Он не верује.... Чујем, кроз галоп, ту, надохват брда, неко придржава старо Родопово звоно, дрхти у његовим рукама ко срце на длану хирурга... испод свих тих каблова... покупих свога принца.

ПЛАМЕН

Прва свећа је увек за мога оца. Волим издвојену капелицу јер је некако приснија. Соба за сусрет са блиским, онима Тамо.

Скоро сам била. Врућина од густе воштане шуме беше појачана до nelaгоде. Одабрала сам место поред улаза. Проток ваздуха претио је да угаси свећу. Како нисам знала молитву за ту прилику, замислила сам да разговарам са оцем. Пламен је нервозно лелујао. Страх да ће се угасити створио је и у мени нервозу. Мисли су ми се кидале:

„Здраво ћале“, почех некако, „ево и ја напокон свратила... извини, стварно сам ђубре, нисам ишла сто година на гробље... обећавам да ћу се договорити са Сашом, чим буде слободан... Знаш ли да је добио супер посао, одлично плаћен, баш му је кренуло... А Теа, сада већ има три и по године, невероватно је слатка, сврати некада да је видиш,... прави мали харамбаша. Игра се само са аутомобилима...“

И док моје, испрва збуњено обраћање, тече све лакше, у пола реченице постајем свесна да се свећа полако умирује, а пламен дужи и устаљује, и светли некако јасно, баш као да ме пажљиво слуша.

САРАБ*

И тога дана. Свуда облачно. Под одређеним углом сунце је падало на парк. На источној страни тиркиз са примесом жуте, преливао се у маглено љубичасти, пурпурно разређени дим. Кров резедо боје необично складно се уклопио хладном нијансом. Кућа безбојна и неомалана,

попримила је неку мекано сивоплаву умекшаност. Испред ње је, усред зеленила, блештао мали луна парк, означен четворокутном шипком шарених лампица.

Светло са неба и ово човеково, надопуњавало се нестварно. Сијалице су празнично додавале живот тој слици, а иза пролаза начичканог лампицама, вртешка и рингишпил су се окретали. То није био онај исти парк, нити је то била она стара кућа која чами ту већ годинама, него вила Моргана спуштена из ко зна којих предела. Божански приказ. Небо и човек у заједничком прегнућу створили су магију. Боје човекове и боје неба, у садејству, заједничкој игри – поглед кроз тајна одшкринута врата.

* (опсена, варка)

И ОБРНУТО

Судбина је случајност.

Горан Мирковић

ПОЗНАЈЕМО СЕ

Одговорио сам ти да се познајемо, а да ти ниси питање ни поставила. Можда сам ту погрешιο, јер, све почиње питањем, не и одговором.

ПИСМО

У мојој спаваћој соби огласили су се са писком сле-пи мишеви, а кроз раскошне крошње дрвећа допирао је жамор мора. Спустио сам се у густу ноћ, опијен дахом јужног ветра. Учинило ми се да сам на пустој, одсеченој обали протраћио читаве месеце, али када сам готово промрзао већ хтео да кренем, опазио сам у светлуцавим поворкама јато риба, а ка сеновитој ували међу стенама плутала је зеленкаста, алгама обрасла флаша. Не налази се таква флаша сваког дана – помислих. С нејасним осећањем помно сам је разгледао док сам прилазио поспаној кући. Приметио сам да чеп има повез од кончаног плетива и да песак покрива дно. Код куће сам упалио плинско светло и не скинувши влажну одећу, сео за сто. Мирисало је на алге светло зелене и лепљиве. Након пажљивог чишћења оштром сликарском четком, доживео сам нешто ново. Десило се нешто ван сваког очекивања – писмо или некакав документ, смотуљак хартије, не знам тачно, скривао се заправо у флаши. Сабрах се. Све је прозирно, објашњавао сам себи. Набасао сам без сумње на неки од оних неразумљивих и збуњујућих порука срачунати да изазову недоумицу. Као да сам мимо своје воље уплетен у ову обману. О чему се заправо ради? Множила су се и даље питања док сам седео загледан у маглени, прозором уоквирен хоризонт, на ком су се као фосфорна светлуцања казальки сата, готово неприметно и немо мицали тешки прекоокеански бродови.

ЗБИРКА

Држао је у руци тек одштампану књигу загледајући је као здравствену књижицу. Узео је поклопац од путничке кутије за сапун и спустио дивљу ружу и мало воде. Осећао се као да је дошао са неуспеле групне изложбе. Такав је утисак на њега оставила збирка кратких прича коју је листао. Погледао је у своје старо радничко одело и уморно одложио до пола прочитану књигу, пожелевши само да брзо заборави и себе и друге. Тонуо је у сањарење. Разлистана бела јапанска ротква и један каранфилић били су на столу поред збирке. Два квадрата трепераве светлости немирних сенки лишћа осветљавала су плафон и беспрекоран мир врелог летњег поподнева. Седео је у хладу дебелих зидова старе куће и гледао у слику руске зиме. Била је то успела копија мање познатог сликара која је по снази израза превазилазила свој узор. Мислио је – нема историја писма светлости и сенке, читава само за трен, рађа се у сећању дарујући нам нове снове исписане невидљивим мастилом на зидовима кућа.

ДОНАТОР

Написао сам књигу, али нисам имао пара за њено објављивање. Зато сам решио да пођем код једног директора, мог некадашњег познаника, са надом да ће ми помоћи. Рекао сам му о чему се ради. Директор ме љубазно саслушао и рекао: „Коме је пријатељу мој, данас до књиге, кад многи немају пара да купе хлеб и млеко!“ Би ми мало непријатно. Осећао сам се к’о пола динара сира на плитком тањиру. А у грудима срце поче да куца, само што не искочи испод кошуље. Директор је то приметио и наставио: „Па добро, видећемо. Дођите за месец дана!“

Када сам поново дошао, био сам немало изненађен. Предузеће је већ било продато. Радници остали без посла. Градилиште је зевало празно. Од директора ни трага ни гласа.

Код свог школског друга, директора такође великог предузећа, нисам отишао. Било ми је жао да толико људи остане без посла.

ХИРОШИМА И НАГАСАКИ

Подсећање... Пре 62 године, 6. августа у 8 часова 15 минута и 43 секунде изнад Хирошиме је експлодирала атомска бомба названа „Little boy” („Дечко“), снаге 12,5 килотона. Процењује се да је преко 240.000 особа погинуло непосредно од експлозије или касније умрло од последица. Више од 90% зграда и других објеката је уништено... 9. августа у 11 часова и 2 минута над Нагасакијем је експлодирала атомска бомба названа „Fat man” („Дебељко“), снаге 22,5 килотона. Процењује се да је од експлозије страдало око 80.000 особа док је град био потпуно уништен...

15. августа 1945. године Јапан је потписао безусловну капитулацију чиме је био завршен и Други светски рат. Тај датум Северна и Јужна Кореја прослављају као дан ослобођења од јапанске окупације... На 60. годишњици представник Јапана се извинио за жртве јапанске окупације и изјавио да Јапан неће више никада водити ратове...

Сваке године 6. и 9. августа у Хирошими и Нагасакију се одржавају комеморације. Ове године у Хирошими, у близини Парка мира, пуштено је низ реку више хиљада лампиона који симболизују душе мртвих, а у Нагасакију Парк мира је био украшен хиљадама папирних ждралова јарких боја за које се верује да олакшавају бол мртвима... Минутом ћутања одата је пошта жртвама а говорима градоначелника и премијера упућена је порука свету да се више никада не дозволи оваква трагедија и да се УН још директније ангажују на забрани и уништавању нуклеарног оружја.

Мртвима почаст,
молитве, лампиони
и ждралови од папира,
живима голуб
са гранчицом маслине.

Бомбардовање атомским бомбама за човечанство је означило прекретницу у историји цивилизације, посебно у историји ратовања... Највеће нуклеарне силе данас располажу нуклеарним оружјем многоструко веће разорне моћи. Истовремено више земаља има атомске бомбе и поред међународних споразума о ограничавању ширења и забрани употребе нуклеарног оружја?... У време „хладног рата“ песник Бранко Миљковић је у песми „Запис“ визионарски написао и ове стихове о будућности:

„Сто разбојника на месту анђеоском
са будућношћу се шали.“

Да ли су „анђеоска места“ под „анђеоском контролом“ или су под притиском људске сујете и похлепе за моћи?...

Сећање на мртве
живима буди наду...
или стрепњу?...

На ливади булка
упита маслачак:
„Ко то беше човек? ...“

БРУНДАЊЕ

Кад се тиче људи, кафана је била празна. Просијед младић, уморан од потраге за празном кафаном, сјео је и наручио кафу. Конобар се чинио изненађен наруџбом, али је ипак донио кафу, додуше чудног мириса и без додатне чаше воде. Кад му је младић махнуо да би платио, конобар помирљиво рече: „Брум“, и наплати. Младић се присјети да се и кафана звала „Брум“ и стаде разгледати њену унутрашњост. Иза шанка, на полици на којој су обично поредане различите флаше, било је неколико потпуно истих флаша са натписом „Брум“; насупрот шанку, била је постављена нека врста уређаја за игру на срећу на чијем дисплеју је наизмјенично нестајала и појављивала се иста ријеч која је брујала и из звучника у ћошковима кафане а била је идентична са именом кафане иако је сваки пут звучала другачије, а на полици за новине примјетио је само један часопис, истог назива. Младић га није прелистао.

Кафа је доиста била неуобичајена јер, иако је била питка, до младићевих ушију допријеше злогуки звуци из стомака, позив за пут на мјесто гдје су сви људи исти. Младић упита конобара гдје је локација тог мјеста, а конобар му рече назив кафане и показа руком на врата на којима је био исписан назив часописа са полице за новине. Да не би изгледао сумњиво, младић захвалним тоном рече конобару: „Брум“, на што овај с олакшањем отпухну и тоном разумјевања рече: „Брум“. Задовољан што се споразумио с конобаром, младић прође кроз врата са натписом назива кафане, тихо шапћући ту исту ријеч, са различитим интонацијама, као да се игра.

ПОГИБИЈА

Подударање мисли са објектом је процес.
(В. И. Лењин: „Сабрана дјела“; том 29, стр. 176)

Године 1875. умири се устанак у Невесињу, а Зрмоња, кршан момак са обронака планине Грмеч, пође кући израђаван. Кад бијаше на пола дана лаганог хода од свог села, прокрвари најтежа рана – усјек у рамену начињен ја-таганом; Зрмоња припе коња и мућну чутуру: уморан је и ровит за прелаз преко брда, а негдје у ова доба његови јарани пролазе тим путем, одлазећи у лов.

„Оћемо на прело код Драгиње!?“ – упита неко, а остали ћуте и ћурликају. Тишина. Само вјетар кроз борово грање. Ближи се ноћ, и три јарана узјахују коње.

„Шта нам је са Зрмоњом!?“ – опет ће онај причљиви. „Пи...“ – промукло ће други, пружајући му ћасу ракије. Не јењава вјетар кроз борово грање. „Ма, рекоше да је нагрђен; и то добро.“ – помирљиво ће причљиви. „Нагрђен, не нагрђен, јак је. Него, дајдер гусле, приповједај што с чуо: ваља клање опјевати“ – рече трећи и заграби ћасом из бурета.

Још увијек вјетар кроз борово грање. Зрмоња лежи. Сунчева стријела проби грм, погоди у око Зрмоњу. Није ни трепнуо...

УЛОГЕ

Спремила је ручак. Њен муж, загорео на крајевима, савршено се уклопио у облик тепсије. Ручали су. Он је поспремио сто. Није гунђао. Она је гледала фудбалску утакмицу. Није тражила хладно пиво. Дошао је њихов Син. Скинуо је плисирану сукњицу. Уредно је сложио у орман. У купатилу, њихова Кћи, управо је ставила after shave (афтер шаве) на свеже избријано лице.

Након пола сата, сви су легли да спавају.

Земља се и даље окретала онако како су је научили да то ради.

Ваљда...

ЗАЉУБЉИВАЊЕ

Био је млад, веома млад дечко. Његове скоро савршене и складне црте лица су је опијале. Какве ли су му очи? – питала се. Заљубила се на први и последњи поглед у момка, кога су у сандук полагали људи из погребне службе.

ДАН БЕЗ ДАТУМА У НЕПОЗНАТОМ ГРАДУ

Сиво јутро у непознатом граду. Капи кише сатима куцају на прозор изнајмљеног стана непознатог власника.

Седим у фотељи, покривена ћебетом. Слушам промукли глас непознатог цезера. Непознати црни мачор без имена, кога сам пронашла у магли, спава у мом крилу.

Читам путописни роман непознатог писца.

Повремено затварам очи. Замишљах залазак Сунца непознате афричке земље.

Повремено отварам очи. Читам празнине између речи.

Повремено само жмурим.

Звук телефона квари мелодију дана. Подижем слушалицу. Непознати глас пита за непознату особу. Искључујем телефон.

Киша престаје. Отварам прозор. Улицом корачају непознати људи. Посматрам непознате боје неба. Удишем непознате мирисе.

Почиње да ме окружује тама. По зидовима шетају непознате сенке.

Непознати град ишчезава. Још један дан без датума нестаје.

Прилазим огледалу. Непознати лик и ја, истовремено, гласно пожелимо шарене снове један другом.

Лежем у непознати кревет. Непознати црни мачор ставља шапу на моје хладне прсте. Слушам непознате звуке, који улазе кроз прозор. Капци ми се склапају. Бројим секунде свога живота, које се губе у непознатом граду.

Полако тонемо у непознати свет снова. Непознати црни мачор и ја.

ВЕРНИК

Сутон. На клупи у парку седе две госпође. Тихо разговарају.

– Видите ли бледог господина који седи на клупи недалеко од наше? Знате ли да свакодневно одлази у цркву? Затим, сатима седи на клупи. Дланови су му најчешће склопљени и додирују браду. Усне му се једва померају у тихој молитви. Поглед му је спуштен. Покајнички. Као да не жели да се размеће вером.

– Каква скромност! У данашње време право је чудо видети истинског верника. Мислим да би требале да се упознамо са том добром душом. Можда би у некој другој ситуацији наш гест био протумачен као наметљив. Али, сигурна сам да ће нас наш брат по вери разумети.

Две госпође дискретно намештају своје тамне блузе. Истовремено устају и прилазе непознатом човеку.

– Добар дан, господине. Извините ако вас узнемиравамо. Често вас виђамо у парку, па смо схватиле да би било лепо да се упознамо са вама. Знате, и ми смо дубоко религиозне.

– О чему ви говорите?

– Нема разлога да вам буде непријатно. Нисмо могле да не приметимо ваше свакодневне посете цркви. И ваше склопљене дланове, док се нечујно молите, седећи сатима на клупи.

– Да! Моја незадовољна жена по цели дан гунђа и не могу да је слушам. Принуђен сам да бежим из сопственог стана у парк, који се налази у склопу цркве. Уколико је сувише хладно на клупи, седим у цркви. Руке су ми склопљене јер размишљам о једној великој мистерији.

– О Богу?

– Не. Размишљаам колико би свет био једноставнији када би жене мање причале и гледале своја посла, уместо што стално нешто запиткују. И доносе глупе закључке.

НИЈЕ САН

Не знам куда идем и не знам зашто идем. Не видим ништа ни пред собом ни поред себе. Густа магла се није спустила, не слутим зло. Иза мене се не налази колона мојих клонова. Не опонашају ме, не опонашају се међусобно. Не стичем утисак да се налазимо на некаквом мосту, јер то није мост. Не пењемо се на велике степенице и нисмо сишли са моста. Не знам да ли смо на некој тврђави. О, да ли смо?! Вероватно нисам, а за њих не бих знала. Не мислим ништа, не знам да ли да запишем овај, нимало, чудан осећај. Невероватно је то да ме нико од присутних не имитира. Не узимам парче хартије и неко старо перо и не записујем свој доживљај. Овај, иза мене, не ради исто што и ја, ма ни слично, а опет, онај иза њега га не имитира, а онај тамо не преписује, а онај тамо – тамо... Не видим краја, а ни почетка ове колоне, магла није густа...

МАТЕРИЈА

Реинкарнација је нешто у шта почињемо стварно да верујемо зато што добро знамо шта је материја: мења облик у нешто друго.

За доброг човека који је постао лош, кажемо да је говно.

СНАГА

Млади добијају снагу из љубави. Средовечни људи из алкохола, дувана и љубави, а старци из успомена.

Ко претера, умире.

ЗЛАТО

Злато је одувек било симбол нечега вредног. Новац је све покварио. Зато су и нестала она златна времена.

Настао је период блата.

ИЗМЕЋУ

Знам очи тако плаве да Небо, у најведријем дану лета, немоћним ветровима шиба облаке са себе, у љубоморном магновењу.

И под њима подочњаке тако мрке каква би била Земља да се на њу спусте све кише Света у бескрајном дану без Сунца.

Између ока и подочњака, здудан, Живот се каткад забатрга.

ПОСТПЕЈД

И кад немаш ништа, имаш руке. Само треба с рукама и умети. Оруђе, к'о оруђе, само не зна ку'ће. Све сам увек рукама, овим двома, бангавим, рањавим, прљавим. Никад пит'о. Само узим'о. Отим'о, грабио, згрт'о. Ко се бунио, тук'о. А било је и.. ал' јеби га, кад сам треб'о, нисам заст'о. Никад проговар'о, никад зајебав'о, само апио и нест'о. По неки пут млатн'о, никад пуц'о. Не поносим се, ал' и не стидим, друкче нисам умео. Онако сам као сам једино мог'о. Сад исте те руке решетке стишћу. А ја гледам заласке док плаћам што никад ни нисам им'о. Што тек сад видим да никад моје није ни могло бити.

ТУЋИН

Можда је крив бели ветар. Или је то случајност што се с њим отиснуо из родног села, од плавозелених брда, брбљиве реке и запутио у оближњу варошицу.

Ветрови разних боја, међутим, нису престали да дувају.

Као младић шврљао је велеградом тражећи нешто што ће му дати смисао и разлоге да остане.

Као зрео човек живео је и рмбачио у много земаља на неколико континената. Све док му није дојадилa туђина.

Као старац решио је да се скраси у родном селу, али једино је препознао плавозелена брда и брбљиву реку. Мало шта у селу, а од сељана никог!

Ни они њега нису препознали.

Био им је туђин!

КОФЕР

Општински чиновник Тимофеј наследио од ујака, бившег дипломате, кофер. Од коже, углови од сјајног метала, а доле точкићи. Прави цин међу сабраћом!

Просто је било немогуће да остане незапажен. Наравно, кофер. Многи су одлично проценили његову солидност и тако започе једна богата каријера.

Елем, прво је запео за око Тимофејевој свастики, па врашки заносној комшиници, онда га је уграбила Тимофејева тетка, па професор који је Тимофејевом сину предавао латински и тако редом бар пола вароши.

Од Северног поларног круга, па дуж и преко полутара, све до Рта добре наде Тимофејев кофер је пропутовао свет аутомобилом, возом, аутобусом, авионом, бродом, у рикши, на камили; нагледао се египатских пирамида, Таџ Махала, Викторијиних водопада, Кинеског зида (Берлински су му пред носом срушили); три пута се губио, један пут је био киднапован, преживео је, за разлику од путника, и пад авиона...

А за све те године његов власник, Тимофеј, као уклет газио је увек истом путањом: од куће до канцеларије и од канцеларије до куће!..

ИДЕАЛ

После прве објављене колумне, уредник рече:

– Није ти оно лоше, само се читаоци жале да ништа не разумеју.

– А ти, разумеш ли ти? Онако. Е, онда је добро.

После друге колумне опет ће уредник:

– Чуј, неки мудросери из власти приговарају да те не разумеју.

– А је л' ти разумеш власт? Не. Врло добро.

После треће колумне уредник признаде:

– Сад те ни ја не разумем.

– Одлично. Значи, близу смо.

После четврте преста да пише. Уредник је беснео:

– Новине треба да изиђу, чекамо твоју колумну као да је последња вест.

– Нема више! Угасио сам колумну. Достигао сам перфекцију, савршенство, идеал! Више ни сам не разумем оно што напишем.

– И шта сад! Значи ли то да си сам одлучио да останеш без посла?

– Ма не, никако! Прешалтовао сам се. Постао сам књижевни критичар...

Жељка Опарница

***

Чепркам по површини живота, мало се играм археолога. Није да ме много занима шта ћу ископати, имам неки искричави предосећај да ме неће обрадовати. Зато пуштам да руке обаве свој посао.

Као Пандора чежњиво чувам своју тајну и пуштам радозналост да се сакрије у дубини моје утробе. Док једном не прсне и не нанесе много добра људима!

– Добро? Али зар није прича о Пандориној кутији завршила...

– Јесте, ви, мале сиве ћелије, које све морате повезивати са чињеницама. Јесте. Али, зар није већ помало немогуће да две Пандоре учине зло? Увек мора постојати нека добра близнакиња која ће све учинити бољим, све поправити.

Руке су црне и сав смисао копања се изгубио, а ја као зависник од боли копам по неживом свету који сам створила.

***

– Видех мистериозну жену.

– Зар?

– Беше носила црвени шал обмотан око врата. Досезаше јој све до носа.

– Хм...

Очи скоро да јој се и нису виделе, што би била права штета због стакластог одсаја у њима. Чиме ли је изазван? Болом? Жалозићу? Или, пак срећом? Одговор не знадох. Није једноставан. То показиваху њене руке сакри-

вене дубоко у капуту. Као животом упрљане, црвене до лаката. Стоји и гледа своју нову жртву, која је спремна да постане плен, право у очи. Не трепћем и предајем се искомској игри живота...

– Шта се збило? Атанасије, отвори очи!

НА СТРАШНОМ МЕСТУ ПОСТОЈАТИ
или
„КАКО САМ СИСТЕМАТСКИ УНИШТЕНА ОД
ИДИОТА“

Дан као и сваки други....

- Дobar дан.
  - Дobar дан.
  - Не раде терминали. До даљњег нема стања.
  - А, да ли...
  - Нема новца!
  - Ја се извињавам...
  - Опа! Минус 33 динара.
  - Извините...
  - Још сте и дрски! Јок! Нема чекова за вас!
  - Извините, а када ћете добити банане?
  - Молим?!
  - Пријатно. Хвала.
- Са државом се није играти.

ОРМАН

Господин Симат је стигао кући и ушао у собу. Телевизор је био укључен и управо је на програму био неки акциони филм препун јурњаве и крви, а госпођа Симат је спавала. Тада су чауре почеле да прште на све стране, па се господин Симат окренуо према зиду, а онда је хитро бацио поглед према кревету. Госпођа Симат је спавала. Онда је без имало обзира ишетао из собе да би се већ у следећем тренутку дошуњао на прстима до врата и погледао ка кревету. Госпођа Симат је спавала.

– Добро, онда је то заиста тако. – закључио је, искључио телевизор и баш када се кретао крај ормана, зачуо је неке гласове изнутра.

– Охо! Тако значи! – рекао је гласно и бесно отворио врата од ормана. Нашао се тачно иза леђа многобројних навијача. Орман је био крцат, посета максимална, атмосфера изванредна. Господин Симат је у том часу био збуњен, али одмах се пропео на прсте но, једва да је видео корнер линију на супротној страни терена.

– А који је резултат? – питао је.

– 2 : 2 – одговорио му је неко из масе.

Господин Симат се поново нагло окренуо. Госпођа Симат је спавала. Вратио се и полако затворио врата ормана, па се опет увукао у масу. Била је то невиђена игра, дерби за памћење, прави меч за сладокусце. Господин Симат се искрено показао што се кући није вратио раније.

ЗНАЦИ

– То вам је као да сте почупали све саобраћајне знаке на путу! – закључио је судија пажљиво одмеравајући сваку изговорену реч, а након детаљне анализе учињеног саобраћајног прекршаја.

– Али, господине судија, шта ће мени толики саобраћајни знаци? – упитала је госпођа Симат видно узбуђена.

– Ни мени то није јасно. – рекао је судија.

И након пресуде и одмерене казне ево ње пред вратима свога стана, а господин Симат јој отвара врата.

– Их, човече, само ми је да се скљокам у кревет! – закука преморена у пролазу и крену ка соби.

– Чекај мало! – повика за њом господин Симат – Морамо тамо нешто да рашчистимо. Соба ти је претрпана саобраћајним знацима!

ШТАП

Госпођа Мреза решила је да ослаби по сваку цену. Купила је неке таблете за мршављење и кренула са терапијом. Заиста, почела је да се топи попут снега на пролећном сунцу. За пар недеља ослабила је толико да је без проблема могла иза плакара да се завуче.

Једнога дана је на сред пешачког прелаза на госпођу Мрезу налетео неки камион. Уз шкрипу кочница покупио је све са оним њеним штапом којим се редовно поштапала у ходу.

Возач је панично излетео из камиона блед и уплашен, тврдећи да ништа није видео. Видевши га, тако изгубљеног и унезвереног, окупљени грађани нису ни погледали прегажену већ су му пришли и почели да га теше.

„Није то ништа!“, „Шта је ту имало па да се види!“, „Где је танко ту се и кида“ – говорили су му и тапшали га по леђима.

Возачу је много значила топла људска реч, али је ипак из џепа извадио неку крему за мноштвом заштитних фактора да не прегори.

Грађани су се ускоро разишли у уверењу да ту више нема ничега што заслужује њихову пажњу. Тада се и шофер могао лично уверити да на асфалту стоји само један обичан штап за поштапање и ништа више.

– Одлично! – узвикнуо је са олакшањем, ушао у камион, упалио мотор и кренуо даље. И ускоро је почео да певуши неки стари хит презадовољан што се овај мистериозан догађај спонтано разрешио на најповољнији начин.

А да је само подигао штап...

МЕГА ШМИЗЛА

Опрала је косу и сад се вешто фенира пред огледалом. Проба једну хаљину, другу, трећу... никад нема шта да обуче... више је ствари на поду него у орману. Све их гази још увек мокрым стопалима. Ипак прва (хаљина). Само још да је пронађе у новонасталом кршу. Њено лице поново са обе стране огледала. Избечене очи и шминка: један слој, други слој, па маскара. Треп, треп оком. Каже у себи: „Одлично“. Отвара кармин. Напућена уста за трен у новој боји. Затвара кармин. Цак! „Савршено“, наглас. Још да одабере ципеле. То јој и није важно, јер ионако само иде да баци ђубре.

„ДОМ ЈЕ ТАМО ГДЕ ЈЕ СРЦЕ “

Дошли су, мислећи да је моје станиште комшијско јаје. Присвојили су трећину стана, предочујући стваралачку моћ новог света. Мислила сам, ако васкрснем, да ћу се вратити и повратити део мог станишта, изгубљену собу, пуну успомена, илузија, снова, да ће да потече време испочетка. Сва зачећа у мени укрштала су кружне токове. Силне доктрине, осуђују моју жељу за повратком у живот. А хтела сам, само, ставити ускршње јаје на сто крај упаљене свеће, додирнути веру у свету несталности и смрти. Рекли су ми: „Не дамо ти собу. Она је сада наша.“ О, како то боли! У соби су моје слике, камење, семе живота, шкољке. Ту куца моје срце, пупчаник окачен на зиду, за срећу. У њој је средиште мог света, почеци простора и времена. Сиромаштво се мемли у зидине, ћутња нас уздиже до Бога и разара до пропасти.

Можда је моје станиште, заиста, космичко јаје, али не дам да га разбију.

ТРАГАЧ

Трагач пипка, њушка, завирује. Тражи, не проналази.

Гледа ме подигнутих обрва.

Викнем: „Ма ту је стајала, баш ту, а сад је нема!“

Одмахује главом. „Немогуће“, шапне и лупка се ка-
жипрстом по носу, „мој нос тврди да годинама није била
овде.“

„Ћути!“, викнем и подигнем прст. „Тај звук, јеси ли
чуо тај звук?“

Трагач ослушкује. „Не, ништа.“

„То је она.“

„Умишљаш“, шапне и обори поглед.

„Умислио сам и тебе, а то не преиспитујеш.“

„У реду“, шапне Трагач, и нестане.

Већ ми недостаје.

КЕНЕТ ДОЈЛ

Рекао ми је: „Браво матори, само промени крај! Мора бити срећан крај!“

„Али ја сам већ све написао! И зар не мислите да је овакав крај много бољи?! Да је сретан крај, прича би изгубила целу своју тежину!“

Запалио је цигарету и наставио, не обазирјући се на мој одговор...

„И убаци још један лик! Нек' се зове... рецимо, Кенет Дојл!“

„КАКАВ БРЕ КЕНЕТ ДОЈЛ?!“ – помислио сам. „Шта да радим с тим Дојлом?! Све је написано, све уклопљено и има смисла! Како да га углавим?! Где?! Зашто?! Шта да ради?!“

„Матори...“ – рекао је после два дима пропуштена кроз ноздрве – „Брига ме шта ће да ради! Може да стоји на једној страници и да, извинеш, чеше *стојка*...“

Није важно! Док год је срећан крај и док се зове Кенет Дојл, имаш своју књигу!“

„Жао ми је... Мислим да тако нешто није могуће! Ово је готов роман!“

И још једна једина реч, сем КРАЈ, би била сувишна!“

„Е, онда ништа! Онда ништа! Баш штета... Наћи ћемо неког другог!“

Хвала мали... Слободан си!“

Притиснуо је дугме на свом црном, пластичном уређају, и позвао секретарицу, од чије боје гласа ми се и дан данас диже...

„Ана, молим Вас испратите господина Смита, и пошаљите ми оног момка који је написао роман о срећним опосумима!“

„Мислите о јазавцима?! „Три приче о срећним јазавцима из Илиноиса“?!“ – исправила га је у трену.

„Да! Да, тај!“

Онда ме је он тупаво гледао, а ја сам га питао:

„Хоће ли се један од јазаваца звати Кенет Дојл?!“

Није одговорио ништа, мада сам имао утисак да ће рећи:

„Не! Али потрудићу се да убацам Харија, магичног јазавца...“

ДОБАР ОТАЦ

Позвао сам ту девојку на клизање, а нисам знао да клизам. Онда сам ја вукао дупе по леду, а њој су узимали број телефона. То ме је вратило десетак година у прошлост: Пре него што је „позајмио“ моје паре за ужину, да би себи купио цигарете, отац је поделио неке од својих животних философија са мном:

„Слушај, Чарли сине, немој да водиш девојку на нудистичку плажу, изгубићеш је! Немој да јој рецитујеш Шекспирове сонете, јер ти чак не знаш ни да причаш како треба! Немој да се бијеш због девојке, слаб си, добићеш силне батине... Не води је на море, ако не знаш да пливаш! У ствари, немој ништа с њом да радиш, ако у томе ниси најбољи!“

„Па, шта онда да радим? Не верујем да сам у нечему најбољи?!“ – питао сам га сломљеног духа, разочаран својом моралном млохавошћу, равном ставу једне инфузорије с интелигенцијом лигње.

„Глупирај се! И онако си највећа проклета будала овога света!“

„А, у чему си ти био одличан?! Како си ти освојио маму?!“ – понадао сам се да можда постоји нека породична цака на коју се освајају рибе. Нека карактеристична аномалија, на коју ће ипак пасти нека женска...

Погледао ме је, замислио се и одговорио: „Ја?! Па, ја сам увек био... Одличан отац! Да!“

Онда је узео моје паре за ужину, купио себи цигарете и наредна три дана га нисам видео.

МРЖЊА

Једном годишње, сви ђилкоши, барабе, мангупи, дркоши, силоси, баце, фаце... Ишли су да се бију са ученицима те друге школе код нас у насељу.

У недостатку, црнаца, Индијанаца, Рома, Јевреја, муслимана, феминисткиња, хомосексуалаца... Било им је неопходно да усмере своју мржњу на некога.

И зато су макљали једни друге.

Мржњу су наследили од својих очева, и зато нису ни знали зашто су бесни. И свака нова генерација је била безумнија!

Док неко не „попије“ циглу у слепоочницу, ствар се не би смиривала.

И сви ти поломљени зуби, носеви из којих је липтала крв, и све те поцепане главе, нису их чинили паметнијим.

Само су још више мрзели!

На крају крајева, хтели су само да буду као своји очеви. Да мрзе!

Јер то је било једино осећање, који су њихови пијани очеви, са својим бедним пословима, и јадним, мемљивим животима умели да испоље.

Али нису знали да више мрзе своје очеве, и да више мрзе сами себе, него што су заиста мрзели друге.

ПРВИ СНЕГ

Улична расвета открива прве ројеве пахуља. Кораци су дуги и лагани, док пахуље вихоре ка топлим образима. Подигнута крагна капута. Мирис зиме у ноздрвама буди радост. Није ми хладно, напротив. Улице кроз које пролазим почињу да узвраћају емоције. Мислим да је прави тренутак да се човек заљуби.

ПОВРАТАК

Снег под ногама шкрипи. Пахуље вихоре ношене равничарским ветром. Лепе се за капут. Чујем лавез паса у даљини. Мирис зиме у ноздрвама. Коњи, и прозебли прсти и ракија... домаћи хлеб, врућ. Чујем чак и вратанца на шпорету и дрва у њему. Салаш мој... као да је ту, близу, на корак-два, осећам га, а никако да стигнем... а и враћам му се ретко, тек с првим снегом на прозору.

НАЈВЕЋА ПРАВДА

Ударна вест у дневнику националне телевизије:

Председник највеће светске силе, господин Бухо, изненада је ноћас преминуо! Проглашен је дан жалости!

Пред очима ми почеше пролетати слике бомби, страдалих људи, склоништа, флаша с горивом, санкција... У ушима ми запишташе сирене, авиони, експлозије, звиждук ракета... Осетих смрад осиромашеног уранијума...

Не могу да се приберем!

Боже, како си праведан! – помислих, пошто дођох к себи. Сад ти верујем! Шта би било да је и тебе застрашио, потплатио, ухватио везу!? Колико људи би још страдало?!

Све људе света је потресла ова вест.

Али, с различитим разлогом!

ТАМНИ ВИЛАЈЕТ REVISITED

Приповједа се како је некакав цар, дошавши с војском на крај свијета, пошао у тамни вилајет, гдје се никад ништа не види. Не знајући како ће се натраг вратити, оставе ондје ждребад од кобила да би их кобиле из оне помрчине извеле. Кад су ушли у тамни вилајет и ишли по њему, све су по ногама осјећали некако ситно камење, и из мрака нешто повиче: „Ко овог камења понесе – кајаће се, а ко не понесе – кајаће се!” Гдјекоји помисли: „Кад ћу се кајати, зашто да га носим?” А гдјекоји: „Дај барем један да понесем.” Али је међу њима био и један слуган, који је знао ову приповјест. И он потрпа пуне гаће тога камења, и не буде му то доста него их стаде гутати и трпати у чмар. Најпосле у обе руке понесе камења колико је могао да захвати. Кад се врате из таме на свијет, а то оно све било драго камење. Онда они који нијесу понијели стану се кајати што нијесу, а они што су понијели што нијесу више. Само се онај слуган није ништа кајао, јер је већ био мртав.

УМОБОЛНА КАЖА О ГОСПОДИНУ ХЕРЕНФОЛКУ

Господин Иберменш Херенфолк живео је у парохији Лебенсраум. Тог фаталног јутра, као и свих претходних, одвезао се блицкригом на свој посао у Хакенкројцу; и као и свих јутара, надао се да ће коначно примити заслужени дрангнахестен. Наиме, господин Херенфолк, за пријатеље Ибер, за жену Иби, био је већ годинама радио као оберштурмбанфирер, а чезнуо за положајем дритесрајха. У часовима ендлезунга, госпођа му Кристалнахт, умела би се

била нашалити на рачун његовог конформизма, говорећи: „Уби бене, Иби!“ Међутим, тек на тај дан слободе, у славу лепоте и народâ, Иберменш је схватио, победом вере и тријумфом воље, да од унапређења неће бити ништа, и да је све, али СВЕ залудно. „Дајнекартејуден!“, узвикнуо је, осетивши колики је думкопф био. Крај!

FLEISCHMARKT

„Погибе Пилат” – узвикну младић у поцепаној кошуљи и сјури се међу тезге, помахнитало машући рукама. За њим сместа и рефлексно заждише сва три преторијанца, као да је лично он сјурио бодеж у срце прокуратора, те јесени, тридесет шесте. Кроз јутро на Тибру и мирис рибе пробијали су се пијацом, црвених перјаница – комични, као накићени мишеви у лавиринту експериментатора – не успевајући да сустигну светлокосог букача, који је бежећи скакао, као поседнут.

Он, међутим, изби, на чистину, и наједном схвати: да је ноћ, децембарска, да је хладно и он болестан, *krank*; да није у својим избељеним ритама, већ у јакни, норвешкој, ватираној, за једриличаре. Оковратник му је држао главу, *Kopf*, усправно, као каквом Кутузову, и он је знао да му за леђима лагано издише празан, камени плочник *Fleischmarkta*. Али пред њим...! Хиљадоструки, хипнотички осмејак Елбе, у свом естуару у Северно море, мамио га је, шапутавим, успављујућим одбљесцима тамних пристанишних таласа. Од загађења, помисли он, само да би, негде у утроби, осетио, како се речи: *слободан, ханзеатски, индустријска револуција*, па чак и *град и трг* – даве у реч'ма вода и ноћ.

У КОЛОНИ БЕСКУЋНИКА

Сувише је тихо вечерас у метроу. Савремени Хад. Ти лежиш на клупи прекривен старим новинама. Пожутели чланци опомињу. Најављена премијера балета „Орфеј и Еуридика“. Уместо музике, буди те шкрипа шина и лавез паса луталица. Напушташ лежиште и излазиш на улицу. Бљештаве светлеће рекламе обасјавају ти уморно лице. Ствари које волиш и задовољство о коме мислиш део су твојих погубних одлука. Окружују те лажне пројекције лагодног живота, пролазници ти удељују милостињу. „Још само један пени и идем“, мисли су ти лакше. На први поглед можеш нестати и бити изван средишта свог града, а сутра се неком другом упутити на захвалност. У мноштву сећања која надлазе обузима те дубока потиштеност у којој остајеш сам. Трагична судбина изабрала је неког ко ти је био неизмерно драг. Све ти је тако страшно, све док не угледаш пегаво светло дана на бледој боји њеног лица осликаног на зиду.

Излазиш из подземља. Али се не окрећеш. Ниси Орфеј.

ПУЦАЊ

Пуцањ кроз траку на ТВ-у...

Клецнула су ми колена. Срце је знало, али се разум бунио.

Мотао се ту БОГ и ЗАШТО.

Када сам угледао сат који сам му поклонιο извађен из згужване папирне кесе личних ствари, знао сам.

Знао сам да је то пуцањ у његове 22 и све што оставља за собом и пред собом.

Пуцањ за тугу. Важна вест. Пуцањ!

ЛАВИРИНТ

Просто се човек неки пут осети тако малим и ништавним пред природом или пред неким догађајима у животу. Дечачки збуњен пред нечим што није био у прилици да појми. Суштина таквих догађаја је у превазилажењу или њиховом истраживању. Тежњи да се не осетимо затеченим и надвладаним. Тежњи да откријемо, да проникнемо у ток догађаја. То уме да буде врло тешко. Уме да закључа личност у лавиринт, било физичке, било логичке недокучивости и остави на милост демонима којима појам времена не значи ништа. Такве ствари нас чекају на сваком ћошку. Живот је низ таквих лавирината из којих понекад никад не изађемо, а да тога нисмо ни свесни. Неретко вођени сигурном руком своје логике нађемо се на почетку са жељом за одустајањем, али нешто нас изнова тера да покушамо још овај пут. Можда нам овог пута постане све јасно! Можда нам овај пут живот постане мање бесциљан. Можда овај пут схватимо несхватљиво и пре-

растемо збуњеног дечака у себи. Можда... Којим путем кренути, а да нас не врати на почетак?

СЛАСТ

Ујутру загризем парадајз, као јабуку: мислим на њу.

КУПАЊЕ

Врућ, летњи дан. Окрећем телефон, зовем је на купање.

– Добро, долазим – рече. – Само да се спреим.

Одједном паника:

– Јао, па ја немам костим! Имам неки, али... ствааарно никакав!

Ругам се, опонашам је. Па ћу мртав озбиљан:

– Нема везе. Крећи!

И стиже убрзо. Улази, таман зине да нешто каже, али ја јој дугим пољупцем затварам уста, водећи је до купатила: када је већ спремна.

ТАТА, ВОЛИМ ТЕ

– Ја сам Иван, а ти си, претпостављам, Сунчица.

Ништа није говорила. Камење у грлу, котрљало се грубим и тешким ходом право у стомак. Мисли су јој биле тешке и циничне. Да ли у овим великим џеповима на мантилу носи године пуне његовог живота? Шта хоће овај човек? Мој живот је био испуњен навикнутом празнином без оног који воли, штити и брине се. Како да покупим све своје године у један трен сусрета, да га загрлим и кажем: – Тата, волим те.

– Нееее! Вриснула је моја душа; облак је сишао с неба и заклонио човека за мојим столом. Брзе слике смењивале су се мојим мозгом, али запамтила сам их. Отац ме води ка олтару у цркви испред којег чека Милан, дан мог дана и дрхтава жеравица мог бића. Смешим се, а однекуд изнад моје главе, прхну бели голуб. Звук фотографског апарата и блиц, зауставише слику. Још једна дође одмах после ње. Мој син трчи у дедин широки загрљај. Узима га у руке и подиже изнад главе. Мешају се унукова цика и дедин смех у међупростору долине и леда и у међувремену рађања и умирања. Тај унутрашњи смех пробудио је њене очи пуне јутарње светлости. Магла се разишла, дрвеће и црвени кровови у жутој аури сунца, махали су њеним рукама као сваког јутра.

– Зашто ме зове, када се не познајемо.

РОЂЕЊЕ

Мрак. Свуда мрак. Али то није обичан мрак. Ништа се не види, ништа се не чује, ништа не осећа, само мисао. Мисао која грми од тишине. Само се понекада као лавина појави страх. Страх да ћу овде заувек остати, и жеља да што пре изађем одавде, а не знам ни где сам... А онда се не дешава ништа, нема ни тишине... И тако од како знам за себе, све до тренутка када загрме један страшни глас...

Врховна команда избрисала је наш пук из свог бројног стања, наш пук је жртвован за част отаџбине и Београда. Ви немате више да бринете за ваше животе, који више не постоје...

Ја сам једно од нерођене деце оних који су жртвовани за част отаџбине и Београда. И питам се, ко је имао право да ми забрани да се родим и оставио у овом мраку?

МРТВОПИСНИ ЖИВОТОПИС

Од раних дана својега узорног живота он је врло пазио на своју беспријекорност, на то да му се не нађу неке замјерке, а касније све више кроз размишљање дошао је до спознаје да је корисно бити чист и добар и да само то води до успјеха.

Стога његов живопис није имао црних или сивих мрља, та писао је о животу особе уредне, точно преко сваке мјере, стрпљиве до понизности, марљиве, штедљиве до шкртости, тихе до исправности, укратко досадне и заправо непримјетне.

Тако се он припремао за живот, тако је живио своје беспријекорни животопис. Све док нису стигле зреле, врло зреле године.

Тада се убио.

Све ће бити добро – рекао је и опалио си метак у главу.

Што је заплакало у том метку?

Ништа велико, мртвозовна чињеница да га нитко никада у животу није запитао за његов беспријекорни животопис.

СКИЦА ЗА ПОРТРЕТ

Тај је господин, по својем мишљењу и властитом признању, имао много врлина и изузетних способности, које су га, уз отмјено, да не кажемо надмено, држање, истицале изнад многих, а нарочито ближњих и оближњих.

По свему судећи најважније за њега била је да о свему и свачему он зна више од других. У то је и сам био ви-

ше него увјерен, па му је не ријетко било тешко прикрити задовољство самим собом. А помало је и покушавао трудећи се да се не примјети, али није успјевао у томе, јер је говорио више од свих и чешће од свих. Вјероватно је сматрао да нас, обичне људе из предграђа, треба подучити и образовати. А то њему није било тешко, то прије што се сматрао човјеком широког видокруга, одличним познавањем домаћих и свјетских политичких прилика, привредних процеса и животних ситуација.

Тај је врли господин учинио све да нам покаже како је он велики господин и свјетски човјек.

Ми смо га звали прдигуз.

СЈЕЋАЊЕ НА ОКТОБАР

Дивна је самоћа крика упућеног у непознато да би се, одгурнут од горских стијена, вратио јеком све до нас и нестао у дубинама букове шуме, у вододеринама, утишан у вријеси, маховини и папрати.

Шума одзвања гласовима и радује се.

Сузана и ја ручали смо на пропланку испред старог дрвеног планинарског дома. Послије смо пили вино, јавно се љубили иако су нас неки старији посјетитељи чудно погледавали, а затим смо слушали весело ћеретање чешљугара и звиждање косова. Можда су то биле неке друге птице, али ми смо си умислили да су то баш чешљугари и косови. Били смо сретни.

Свиђало нам се и то да су неколико дана раније жутоцрвене мрље стигле у шуму и најавиле крај лjeta.

У пролазу кроз разнобојне шумарке тог јесењег дана осјетили смо заједничку жељу. Лежали смо на земљи препуној мириса који се иначе не могу добро осјетити ако се лицем не прислониш на маховину, отпало лишће, уз влати

траве и сломљене гранчице. Наша тијела и мириси земље спријатељили су се, уронили смо у њих да нас цијеле прекрију. Природа живота и земље сјединиле су се, покрети тијела постали су дио кретања вјечности. Оснажени од земље и додира тијела били смо дјеца природе, као никада до тада, а можда и никада више.

Гледао сам нагу Сузану. Њезина бијела кожа дисала је новим мирисима.

Долазећи из даљине путник би стао плашећи се да не поремети ту савршену хармонију бијелог тијела и зеленосмеђих боја шума у раној јесени, протканој жутоцрвеним знацима једног дана у октобру.

БРИГА, ЗАДОВОЉСТВО

Видех тога старца испред моје куће како дрма руком нешто испод струка.

Имао је сигурно више од осамдесет година.

Баш испред моје куће.

Прво сам био љут што то ради баш ту, а онда се стишах и помислим на године које има.

Можда му је ово последњи пут, помислих. Ко ће са њим у тим годинама? Можда и нема жену, или жену те активности више не интересују?

Трајало је доста дуго. Сигурно десет минута.

Нико у тим тренуцима није прошао том неравном стазом.

Шта да је наишло неко дете, помислих и вратих љутњу, у томе тренутку сигуран, на право место.

Изашао сам на улицу и док је он закопчавао шлиц упитао сам га: „Могло је неко дете проћи, господине. Зна се где се то ради.“

„А где се ради?“, рече сада закопчавајући олињали капут са дугмадима у два реда.

„У вашем дворишту. У вашој кући. У вашој башти. Где год хоћете, али у вашем свакако да буде.“

„Сероњо, знаш ли ти колико имам година? Па мени се ово дешава сваке треће или четврте чак. Зар да пропустим? Баш ме брига где се налазим и ко ће проћи.“

„Ма човече, деца су могла наићи. У ово време отприлике враћају се из школе.“

„Па што нису наишли? Не брини, гледа онај одозго све. Води он рачуна да не виде овако нешто. Води. И о нама брине...“, рече, па наместивши љубичасти качкет удаљи се од куће, дрвета и мене.

Брига или задовољство? – помислих.

КРИМИНАЛ

Цела фамилија је била опљачкана. Украли су им ауторска права.

Онда су они заузврат овим првима украли понос. Криминал заиста није оно што је био.

АГЕНЦИЈА

Таман сам завршио своју поподневну дремку кад ми је зазвонио телефон.

„Хало?“

„Хало, добар дан. Ми смо из агенције за погоршање животне средине. Желите ли да нам помогнете у погоршавању?“

„Свеједно ми је.“

„Добро размислите, морате се активно укључити у целу причу ако се пријавите. Желите ли, дакле?“

„Не.“

Прекинуо сам везу.

Онда је поново зазвонио телефон. Јавио сам се а с друге стране је проговорио груб мушки глас на мени не-разумљивом муслиманском језику.

„О, не“, разочаран сам био, „најезда Турака опет“ Срећа па сам увек спреман за најезду Турака. Обукао сам оклоп, ставио шлем од дабрових костију и отишао у подрум.

Ваљда неће трајати колико прошли пут.

СРБИЈА

Био је то неки човек из 2003. С обзиром на то да није могао да се сети ниједног догађаја из 2003, нисмо му поверовали. Истина, ни ми нисмо могли да се сетимо неког догађаја из 2003, па смо решили да мало малтретирамо тог човека из прошлости који долази из тако досадног периода људске историје. Идиот је схватио шта му се спрема те је почео да бежи. Нисмо могли да га ухватимо, јер за четири године људски род је жестоко омлитавео и човек из прошлости је био непоредиво бржи.

2003. је, заправо, једна од оних досадних година када нема првенстава у фудбалу. У баскету смо тад пропали, ваљда у Шведској, а остали спортови су битни колико и ликови који имају своје рубрике по локалним новинама у којима се баве проблемима друштва.

Укратко, Србија је земља људи који повремено прате фудбал и баскет, моралиста које сви поштују, али им нико не зна име и напрасних љубитеља тениса. Ни 2003. се није ништа дешавало, али бар није било ових последњих.

СЕЋАЊЕ

Мало пре дођем кући, нема воде, нестала. Перем руке, умивам се водом из флаше. Моја брижна жена увек има пар таквих напуњених за случај нештапице. Одједном сетим се Нане, пред очима ми слика, она на чесми, умива се. Једном руком се умива, другом се држи за чесму. Питао сам је када сам био дете, зашто се умива једном руком а она ми рече: „Тако сам навикла, од детета сам ја друге поливала, само мене није имао ко.“ Онда се сетим Глишићеве приповетке „На бунару“, асоцијација за асоцијацијом и тако то увек крене, одоше мисли на отаву. А жена ме већ два пута зове: „Хоћеш ли ти да ручаш или нећеш?“ Одох да ручам. Жена мора да се слуша!

ЧИНОВНИЦИ

Годинама је чиновник А чиновнику Б, у малој, влажној и загушљивој просторији државне управе причао о својим болестима. Почињао би још пре прве кафе и по читав дан је држао предавања о реуми, простати, запаљењу плућа и бешике, срцу, високом притиску, холестеролу, штитној жлезди, бубрезима и другим недаћама које су га сналазиле. Чиновник Б је ћутао и пажљиво слушао саосећајући са злом судбином свог колеге.

Онда је, сасвим изненада, чиновнику Б позлило и он је после неколико сати умро у Градској болници. Када је његова родбина питала лекара од чега је то покојник боловао кад је тако ненадано издахнуо, овај је одговорио одмахнувши руком : „А од чега није?”

КАФАНА

Не знам колико дуго седим на кафанском рингшпили. Више не разликујем боје, ни звукове. Ништа не видим кроз маглу од дуванског дима. Ипак, уз гримасу налик осмеху, подижем отежалу руку и дајем знак конобару. Одавно ми је јасно да постојим само док наручујем пиће.

ЏИН У ДУШИ

Џинови су, уопште гледано, једна џиновска појава. Они живе у џиновским шумама, носе џиновске ципеле, једу џиновске оброке, али најважније је то да имају џиновско срце. Они, рецимо, кад наиђу на неку малу мајушну душицу, неко беспомоћно чељаде, они направе џиновски корак напред само да не повредe случајно то танано створење. Има и таквих који мисле да су џинови а имају мало срце. То су лажни џинови. Јер само прави џинови имају џиновско срце и голему душу у коју могу да стану сва мала и велика створења која насељавају њихов свет.

***

Буба је појела сав ручак и обрисала се салветом. Кад је сврака видела то, замрзела је бубу јер је мислила да је буба фолер зато што се брише салветом (ружичастом) и плънула је крај пута. Тај је испљувак, прилично густе садржине, пао на мрава и озбиљно запретио да га удави; али се мрав, кућа стара, искобељао и почео да псује свраку. Међутим, угледао је бубу са остацима ружичасте салвете око уста и осетио је топлину око срца, толико му је то било симпатично и слатко. Затим је уздахнуо сетно јер се сетио да љубав бубе и мрава никако није могућа у суровом животињском свету. Одлучи да настави даље и помало тромо запути се у правцу излетника – треба спремити зимницу; а живот који живимо не мора нужно водити савршенству.

***

У аутобусу се једна жена затетурала и закачила лактом једног мушкараца, стидљиво му се извинивши. Затим је поруменела, ухватила се чвршће обема рукама за шипку и у себи изгрдила возача. Спарно је јунско поподне, људи се презнојени враћају са посла, ваздух је врео и смрдљив, ту је и возач да вас третира као врећу кромпира. Неизбежно је да се осетите као јадан смрдљиви створ, а невоља са тим непожељним осећањем је да му се тешко налази излаз а да се врло лако продубљује. Те се тако та несрећна жена прилично исфрустрирала и отишла у својим мислима толико далеко да је малтене цео свој живот довела у питање: свог мужа који јој недовољно помаже у

кућним пословима, своју алкаву децу која недовољно уче (и такође не помажу у кућним пословима), свој недовољно инспиративан и помало монотон посао, па чак и неке своје пријатеље са њиховим злурадним примедбама. Све је недовољно, мислила је она, и да би одагнала тескобу, чврсто је одлучила да, чим изађе из овог превозног пакла, купи велики сладолед и да поново поразговара са мужем о оном кредиту; стану су потребне хитне преправке и нове боје, и кад би само (јер та се суптилна душа није задовољавала новим шпоретом или завесама), кад би само пристао да оду на неко путовање, пет дана у Риму на пример, била би тако срећна, па има ваљда и она душу.

За почетак, изашла је из аутобуса и купила јако леп сладолед.

ЈЕДАНПУТ 2

Заиста Вам кажем, знам да увек ту је неко кога ја не желим да видим и чујем. Someone's following me... Није важно, јер нема се шта ново ни сазнати ни видети од мене, маленог зрнца кукуруза међу милијардама клипова. Од нас се прави брашно. И то не од свих зрневља у исто време.

Мало по мало, свако од нас једнога дана ће постати хлеб. Хлеб кљуцкају мале птице. И све је у кругу.

МОЗАИК

А онда је затворила врата.

Мислио сам да секунди након тога трају сатима. Нисам могао да схватим с које стране врата се ја налазим. Видео сам је и мирисао, а није била крај мене. Чуо сам је, а она је ћутала. Осећао сам врелину на подлактици, а нико ме није додиривао.

Онда сам зажмурио, да бих изашао, па отворио очи да видим ко је ушао.

Седела је на ивици прозора и руком ме позвала да ми нешто покаже.

Добро, схватио сам с које стране врата се налазим и полако кренуо ка њој. Пришавши јој ближе, омирисао сам је, а када ме додирнула, било је то оно исто место на подлактици.

Све се слагало.

Затим је рекла да осетим хладноћу јесени и... скочио сам – да би све коцкице у мозаику биле сложене.

ОН

Сео је на маховину укрштених и у коленима савијених ногу. У створеном удубљену између тела и бутина чувао је поморанце купљене на крајпуташкој тезги, око 90 километара пре него је стао. Наранцасти плодови су се расули из поцепане кесе и он је размишљао како да их, пошто поједе свега једну или две, врати до кола.

Поморанце су се ковитлале при најмањем покрету тела који би направио, и он је, да би лепше обојио игру воћа у свом крилу, забо неколико гранчица са зеленим ли-

стовима између њих. Помислио је да би се покрети алги на морском дну боље уклапали у слику с наранџастим лоптицама које су се померале и мирисале.

Осетио је безграничну потребу за слободом.

Раздвојио је и испружио ноге. Поморанџе су се откотрљале, а он је откопчао дугмиће на фармеркама.

Трајало је кратко – задовољио се.

Успео је да дохвати само једну преосталу воћку, јер су се остале откотрљале низбрдо.

Освежио је грло.

Дан је био врео и леп.

Одморан, наставио је пут.

ЈУТРО

Топло јунско јутро освануло је у очима старог Нико-ласа. Јутро никад није било тако топло, необично лепо. Седео је у старој, помало трулој столици за љуљање, испред своје колибе. Данас је имао слободан дан и није јутро дочекао на плантажи. Његова жена, Роуз, донела му је доручак. „Предивно јутро“, рекла је својим тихим, нежним гласом. „Аха“, то је све што је могао да изустити. Тако заробљен у својим мислима, седео је и гледао излазак Сунца. „Роуз, где су деца?“ „Спавају.“ Хтео је са њима да подели овако прелеп приказ. Иако је био срећан, осећао је да ће нешто поћи наопако. Ово је било превише добро да би потрајало. Тако замишљен, није ни приметио да му се најмлађи син, Томас, попео у крило. „Баш је лепо јутро, оче.“ „Ово је сан, превише је савршено“, рекао је Николас у себи. Ова дирљива слика није могла да не изазове сузе у Роузиним очима. Она је знала. Нешто касније до колибе је дошао Николасов газда, Џорџ. „Николас, жао ми је, али мораћу да те продам. Дуговао сам једном човеку који је рекао да ће одбити цео дуг ако добије тебе. Морао сам прихватити. Доћи ће по тебе за пар сати.“ Тих пар сати пролетели су за трен. Везан ланцима, ушао је у кавез-приколицу, а Роуз му је дала хране за пут. Више ни газда Џорџ ни његова жена нису могли задржати сузе кад су видели лица Николасових сирочића. „Ох, лепог ли јутра...!!!“, мислио је Николас, тако свезан као животиња, док је гледао колибу и имање који бејаху све мањи у његовим старим очима.

ВАЛХАЛА

„Полазак!“, зачуо се повик, док је још један брод испловљавао из луке. Још један брод кренуће у потрагу за нестварним, пловећи познатим и непознатим морима, плачкајући све што стигне. Још једна група одважних ратника, какве ће свет заувек памтити, кренуће на пут без повратка. Пут који ће им донети богатство и вечну славу. Они желе да пронађу то место, смисао њихових ратничких живота. Место на којем ће их дочекати богови. Опловиће Атлантик, покупиће плена и славе, али ипак неће испунити свој циљ. Разочарани, кренуће назад кући. Упашће у олују. Олују која ће им разбити брод у комадиће. И док им мртва тела буду тонула у ледени Атлантик, њихове душе издизаће се у облаке. Отвориће се златна капија царства где ће их дочекати богови. Они су испунили свој циљ, пронашли свој мир, дочекали свој крај. Ево је Валхала!

ДВИЈЕ ПРИЧЕ О ГОСПОЋИ МАРИ
ПРВОРОЂЕНОЈ КЋЕРИ БОГАТОГ ТРГОВЦА АН-
ДРИЈЕ

О МАРИ ПРВА ПРИЧА

Скоро стогодишња и скоро потпуно глува и сенилна баба, присјетила се комшија, некада најбољих пријатеља, па изненада добила снагу па у паници долетјела на њихова врата:

– Јавите Ради да дође! Јавите Ради да дође што прије!

Рада је њена сестра од тетке, исто као и она без игдје икога свога, али умрла прије добрих двадесет година.

– Умрла је Рада, Маро, умрла!

– Кад?!

– Давно! Давно!

– Аууу! Зар јесте? Како да ми не јаве!

Мало прошло, ето Маре опет.

– Зовите ми Раду, чујете ли ме, Раду ми зовите!

– Звали смо је и рекла је да дођеш код ње!

– А гдје? Гдје да јој дођем?

– На гробље.

– Ух, нећу на гробље, далеко било, ух. Бјеж.

Ето је и трећи пут. Не зна шта тражи.

– Иде ли код Раде? – питају је.

– Не идох. Не.

– А је ли ти она долазила?

– Није, само ми је послала вечеру.

О МАРИ ПРИЧА ДРУГА

Стогодишња Мара долази пред затворену кућу комшинице Даре. Испред степеништа осматра и дозива:

– Даро! Дароо!! Дарооо!!!

Дојадило комшијама преко пута то њено завијање, па јој одговарају:

– Што је Маро, што?

– Ће си ти, Даро, ће?

– Ево ме у граду, ево!

– А ће у граду, ће?

– На пијаци!

– Хоћеш ли брзо кући?

– Нећу, не!

– А кад ћеш, Даро?

– Сјутра или прекосјутра, Маро!

– А зашто тако касно?

– Ето зато! Не мораш ни ти све да знаш, Маро ли Маро!

Загледа она још једно вријеме у кућу, прозоре, степениште и врата над њима. Ништа јој није јасно. Још несигурнијим кораком се удаљава. Повремено осврће и посрће.

МАЈСТОП ЗАНАТА

Био је поштар који је знао кад писмо неком још није ни написано.

БИЉКА КОЈА ПАТИ

Уопште ми није важно што сам жив. Али би ми исто тако неважно било и да сам мртав. Наравно, под условом да човјек може бити апатичан и на оном свијету. Пукао сам на послу, и пуца ми због тога. Пукао сам на факсу, па шта. Изгубио сам све пријатеље, јер их уствари никад нисам ни имао. Разочарао сам родитеље, јер су хтјели нормално дијете. У принципу, баш ме брига што сам луд, али ми је жао њих двоје. Низара је отишла. Овај пут заувјек. Није ми стало. Мислим, није ми стало што други мисле да сам пизда јер патим за женом. Врати се, обећавам да ћу почети да живим. Овај пут сам озбиљан. Врати се, волим те. Баш ме брига ако вам звучим патетично, али шта очекујете од једне биљке.

ИЗАЗОВ МОЖДАНИХ ВИЈУГА

Еј, мутанти, еј, мутанти, склањајте се, иде човек, не знам како се зове... Годо, Горки, Исус... али долази један прави човек, вила којом се чисте све штале, па и Витлејемска... Тим горе по вас! Склањајте се, скачите, пождерите се међусобно! То би било најбоље! Трећи миленијум истиче брже него сви претходни... Нема више Јуда, Понтија Пилата, нема више ниједног народа радог да черечи јер у њему нема љубави! Иде сам човек да вас очисти, разбуца и побије онако како сте ви од почетка радили са људима док вам игра није постала бљутави рефлекс малоумности или лудила у којем себе јурите убијајући у сопственом хаосу све невинне, до овог последњег који зна где почето престаје и скончава... А кад помете ваше ђубре и постан свој на своме, много ће се деце родити... Таман толико и таквих да ће вам и прах трнути. Човек више неће ни Бога јер му је већ поука да се у самољубље огрне, а ви га везујете док не прихвати да свог сина разапне узевши ваше грехе за своје... Ако је земља округла, остало није... историја не жели да се понавља, а прави човек је жељан самог себе чистог, и без лудила, потпуно спремног да заволи. Потом нека дође и сам Бог, ако хоће, и већ ко хоће, али само ако пристане да зна да се понаша: око за око, зуб за зуб... мораће и богови да се муче док не науче је ли најпапетније да недужан испашта свачије грехове, или је делотворније да, као што свако носи свој крст, тако окаје и свој грех.

ПРОСЈАЧЕЊЕ

Уделивши неком просјаку нешто ситниша, некакав политичар му се обрати: „Зашто се понижавате? Знам да сте некада били неко и нешто.“

Просјак ће на то као из топа: „А зашто ви мислите да сте неко и нешто кад сте до тога дошли моралним просјачењем?“

Политичар беше толико задовољан одговором да се намах уортачи са просјаком и они написаше књигу (која врло брзо поста бестселер) под насловом „О реперкусијама неадекватног просјачења са аспекта виртуелне социолошке инсуфицијенције без интерлокуције перципиране антифлогистике.“

ЛИЈЕПА РИЈЕЧ ГВОЗДЕНА ВРАТА ОТВАРА (српска народна пословица)

Шта ли је помислио, а шта говорио господин Срећен Драгосављевић, бизнисмен овдашњи, када је по трећи пут данас морао случајно да се сретне са Богољубом Цвејићем, мало млађим, али озбиљнијим и боље стојећим бизнисменом овдашњим коме је дуговао позамашну своту новца, а кога иначе није могао очима да гледа?

ЧЕТИРИ ЗИДА

Сада, на нејаком сунцу видим: снег је нападао на кровове кућа. Бели се наспрам сивог неба. Ноћас нисам видела ни једну од тих пахуља како пада, нити како се врти у ваздуху или блиста на месечини. Одсечена од било какве једноставне и јединствене лепоте света, лежала сам са тобом између четири зида. Осећала сам твоју кожу на својој, и ништа више. Тамо где смо ми, време не постоји. Од четири постоји само пети елемент. Ушушкана у твоју топлоту, учаурила сам се у тебе, и тако смо лежали као једно, далеко од кристалних пахуља и слепи за сва бес-прекорна чуда света – сакривени међу наша четири зида.

НОВЕМБАРСКА ТИШИНА

Лавиринт камених кутија протезао се мрзовољно. Колико људи је ту било начичкано, уснулих душа које никада неће научити да лете?

Колико је тешких откуцаја прашњавог зидног часовника страћаре у шећерној мочвари, у којој обитава оронули Отац Време, потребно да се изгради лепршавост једног животног раздобља? Колико снаге је потребно уложити да се лед око нашег срца отопи и да дозволимо себи да уживамо у чарима лепоте овог универзума – колико дуго нам треба да допустимо себи да заронимо дубоко у базену искомске, безусловне среће? А колико је потребно да та вода испари под прејаким, безобзирним пржењем сунца и да се сва лепршавост претвори у тешку лаву која тромо гази све под собом? Колико је само лако потонути у бол-

но лепом укусу разореног, самлеведеног, смрсканог и разбијеног у ситне парчиће које разноси ветар...

Срећа је бисер који шкољка прави с толико пажње и љубави, једном у сваком тону. Ако га се домогнеш, чувај га, параноично, себично, готово зло. Доносиоци тих ретких, китњасто дражесних бисера су нажалост од крви, меса и овога света – превртљиви, залугали на свом путу, или сиромашног духа или осакаћени бљеском свог просветљења. Од њих се увек чувај, опасај се танким, грациозним зидинама. Они ће те повредити – намерно, тупо, пропраћено грохотом или случајно, оштро, пропраћено сузама.

То ми је рекло једно дрво. Олизало га је мртвило новембарске тишине, и посматрало је мирно, сталожено, како његово лишће, изједено злаћаним нијансама, полако копрца у ваздуху и потом пада, гомила се на путу где га сви газе не обраћајући пажњу.

Потражила сам погледом то дрво које је са мном поделило своје столетне мудрости, али нашла сам само пукотину у земљи, натопљену сузама облака. Исти они који су се верали по његовим гранама и уживали у његовој сенци као деца, као одрасли сасекли су га и спржили његово корење.

ДИМ

Прошла је плата још пре сат времена, а ја нисам знала. Моја плата од седам марака се смањивала као независан балон. До сад се преполовила. Треба спасавати што се спасти може. Ипак је остало за осамнаест комада јаја. Трчим до банке. То мењање динара у марке на улици, пословање са полусветом – то је увек мој муж радио. Ја сам одлучила да не постоји. И ето ти га сад. Трчим брзо, не дајем простора гадости.

У банци три марке у динарима добијам као подебео свежањ црвених новчаница скупљених кариком. Сада се то у жаргону зове цигла. Претрчавам улицу. Само да што пре и то прође. Докони никоговић пуши. Дим дува а горе, а у страну. Усредсредео се на тај дим са интелектуалном посвећеношћу. Шта да му кажем? Морам брзо, нелагода надолazi, издаје ме залет. Питам: „Пошто марка?“. Питам онако, узећу колико да. Тај дим је изгледа нешто стварно посебно. Радије гледа у њега него у мене. Шта да радим? Да чекам? Аха, покренуо је главу. Једва одмери моју циглу и без речи настави да прати дим.

МИГРАЦИЈА

Најчешће падају бомбе по Косову и Београду. Рођаци из Београда дошли су код нас у Свилајнац да се склопе. Други рођаци из Свилајнца, који су у страху од сирена, јединих ратних дејстава, живели неко време у гаражи користећи је као склониште, отишли су код пријатеља на село. Баба из те пријатељске породице повукла се гоњена

страхом у брдо, како они кажу „код колибе“ где се осећала сигурнијом.

Али ово није крај. Поменута баба разматрала је са својом комшиницом преко плота, како би било да се њих две ипак склоне у шуму.

БЛИСКА РАЗДАЉИНА

Имам утисак да смо се много удаљили једни од других, после свега што смо у животу заједно прошли. Чак и онда док седимо на истом каучу. Понекад, кад неко од нас и заплаче, онај до њега то и не примети, јер, гледа телевизију. Када то доживимо, постајемо још тужнији.

КОМАДАЊЕ ЛЕВИЈАТАНА

Комадање Левијатана се зове овај део текста, Комадање или где је нестала Јесенка. Он је био у почетку, а његовим комадањем настао је цео свет. Левијатан, то је мртво тело космоса.

Слика одозго, са звезде се урушава, поглед ка тлу, па онда пећина, сва сјајна – седефом, и двојица у њој. Један говори како она долази, и само стоји и посматра га, а он ни да је додирне, не сме, не зна да ли је само сања. На поду пећине трагова њених стопала нема. Она има чаробне јагодице, и косе очи, полунасмешена, она одлази, руке су јој позлаћене, блага је музика обавијена око ње. Он говори другом да је воли, њену појаву, њену лепоту, јер то је све што има од ње. Каквим би ужасом и сјајем њене речи населиле његов живот. Морала би изговорити неизрециво, опојно и страшно, јер није она од Левијатана, она није мртва као ја.

Она почиње да плаче, он говори, она плаче, он је не чује. Каже да је тражи као ножем по тупом углу својих слепих очију. Онда рида, други је отишао, он је пијан и плаче и сам. Он плаче, она га гледа, она полако нестаје.

Он каже: „Јесенка, да си звезда небеска, привукла би те моја чежња себи. Зашто ћутиш, зашто те нема, љубави?“

****

Секс! Садизам! Перверзије! Смрт! Дивље страсти, сласти! ... Али, не, нећемо тако. Нећемо о томе. Смирићемо се, смирити. Сувише је простора дато животињском у

нама, заборавили смо једноставне радости, незлобиве призоре који нам искрено дирну срца. Па, да почнемо... ((поновљен пасус))

Ето, на пример, зечићи! Милина божја! Ко још није уживао гледајући мале зечиће како се играју – душа да ти се насмеши! Па њихове влажне њушкице, па уши њихове мале, па скакућу, скакућу, један другог прескачу... Мајка их и по десетак окоти, па кад их погледаш како се тискају око сисе... Истина, неко је слабо па до сисе не може ни да дође... и закржља... па га удаве међу собом... А и мужјак често цело легло поједе...

Станимо, станимо! Не, не иде. Мораћемо о чему другом. Ипак, зечеви су животиње, а ми смо људи. Ето на пример...

Деца! Мала деца! Како су то чудесна створења... Свако дете – човек у малом. Призор детета на мајчиним грудима – па то ти измами смешак, и као зрачак светлости да те је обасјао... Па како се само играју... Ето, ја кад сам имао три године, играо се са једном секом... жандара, па ме везала, малтретирала и оставила у шуми... па сам се уплашио... Ех, и данас ме девојка...

Не, не, не! Скренули смо опет... Не дете, јер дете... још увек је неразумно, такорећи животиња! Док, на пример, човек – човек на прагу своје зрелости?

Млади љубавници, на пример? Има ли ичега лепшег!? Осмех на лицу, рука у руци, нежни шапат које само њих двоје разумеју! Ах, младости, младости, зар ниси ти највеће благо? Чиме се може платити осмех вољеног бића, чиме проценити срећа првог пољупца? Ничим, ако мене питате. Млади љубавници! То је тако дирљив приказ! Сваки пут у парку када их пратим...

Ух, не иде, не иде, па не иде! Све ми се чини да немам концентрације да завршим ово. Просто човек да се запита шта му је. Можда бих могао да наставим мало ка-

сније? А можда бих могао и доктора да посетим? Нешто ме грло боли ових дана...

И НАД БОГОМ ИМА БОГ

Црв, кога држим у шаци, са пуним правом могао би да ме сматра Богом.

За Бога, који ме стеже у руци, са пуним правом могао бих да будем црв.

Утешно, топло, паметно, лепо...

РИЛ МЕКОЈ

Након што сам поново прогледао, кроз трепавице, видео сам да се слаби млаз крви са мог чела меша са вечерњом измаглицом, да се меша са кишицом која чини влажним асвалт на којем се налази моја коса, моја глава, цело моје тело – погледавши, опуштених руку, наоколо, према тротоарима и рекламама бистроа и пословних зграда, видех неонско светло, помућено као разум ошамућеног човека на дну, на патосу живота – тај човек сам ја, Рил Мекој, опуштен, лежећи, на разделној белој траци која дели коловоз; ларма полицијских паса, држаних тешко на ланцу посредника између мене и правде, посредника закона, чинила је да моје дисање постаје час брже, час спорије, да готово престане, као хаос у глави који спутава разум да дозна ма шта више од непосредних чињеница. Лежао сам опуштен на киши, на улици, као на најлепшој свиленој софи. Неколицина пролазника посматрала је полицијску акцију, за коју не могу у овом тренутку рећи зашто се односила на мене, зашто сам ја њен поглед на ствари, јер видео сам тако мало – међу њима, затекла се случајно времешна госпођа из грађанске класе, чији се крупни, шарени бернардинац, пуштен од њеног лаганог стиска, пробио кроз полицијски кордон мирноћом сваког тек мало сталоженијег Швајцарца – да, у питању је пас, али ипак швајцарски, зар не? Бернардинац није своју главу држао високо као полицијски пси, а није био ни бучан – вођен неком алтруистичком магијом, која се пред мојим очима претварала као да се односи и на псе, а не само на људе, или искључиво само на псе, односно можда само на тог тешког, гломазног, питомог бернардинца, дошао је до мене, положивши своје тело, своју главу, њушку и велике,

шарене уши испред мене, заклањајући ми видик – ипак, нисам га мрзео, можда зато што он није тражио разлоге да замрзи мене.

СИГУРНА КУЋА

- Понекад баш знам да будем прави сероња, је л' да?
- Било би глупо да кажем супротно.
- Не знам шта ми је било... Добар сам човек.
- Тешко ће то сада да ти помогне.
- Волим људе. Волим своју жену. Волим своје шефове. Волим и тебе, пријатељу...
- Смањи доживљај. Немој сад да ми се муваш и око дупета.
- Узнемирен сам.
- И треба да будеш узнемирен кад правиш срања.
- Мислим да знам шта ми треба у овом тренутку!
- Не бих рекао.
- Знам. Треба да пронађем Бога!
- О, изненадна љубав према Свевишњем. Рогоња ти је, како ми се чини, окренуо леђа.
- Још данас ћу да порадим на томе. Морам!
- Дај, не сери. Више никог нећеш моћи да зајебеш.
- Нема ми друге, пријатељу – морам да пронађем Бога.
- Ха! Стварно мислиш да ће он да те повади?
- Смета ти?
- Таман посла. А знаш ли, мајке ти, којој цркви припадаш?
- Откуд знам. Можда хришћанској.
- Е, можда?
- Шта? Не ваља хришћанска?
- Ма ваља, али како то мислиш „можда“?
- Па не знам, нисам сигуран.
- Како мислиш да пронађеш правог Бога ако ниси сигуран којој цркви припадаш?

- Је л' мора одређена црква?
- Не мора, избор цркве треба да је слободан. Али, колико сам обавештен, мора да буде нека црква.
- Е, онда ћу лако: питаћу која је најближа црква у крају. А Бог је ваљда исти.

НЕРВОЗА

Испустио сам ташну у ходнику и утрчао у клоњу. Смакао сам брзо панталоне и засео на шољу. Нервоза излази из мене и за који минут бићу спреман. То је једноставно нешто што мора да се одради. Нервоза ме прати читав живот, сваки пут пре нечег битног: испит, састанак с новом девојком, пут... Сада је то разговор за посао. Неки људи пију по десет пића заредом или гутају пилуле да се смире.

Ах! Кажу да је овако здравије, а и да ништа није тако смирујуће као добро прочишћење.

СУБОТОМ УВЕЧЕ

Снабделе смо се добро. Квартовски супермаркет. Трава, плуге, дискови с мјузом, филмови, игрице. Све на једном месту. Цене снижене.

Вече је почело. Поседале смо на тросед испред укљученог телевизора, отвориле пива, па је Роса смотала једну. Дигле смо ноге на сточић и задовољно повукле по дим.

- Ух. Добра.
- Богами добра.

Први доинт издувале смо пре него што смо испиле прва пива. Тада смо постале философи. Свака наша реч,

глупост или прдеж постају вредни приче. Прича које ћу написати.

Ссссс. Увукла сам дим и погледала другарице.

– Је л' Србима највећи?

– Појма немам. Зашто?

– Тако. Баш ме занима...

ЈЕДНА ФОТОГРАФИЈА

Претпостављам да је била намењена за пасош, визу или нешто слично.

Једна сасвим обична фотографија. А опет тако необична. У ствари, мени је прилично конфузна. На њој је приказан човек, у овом случају мој отац који, пре неких тридесет година, седи испред великог, вероватно плавог, платна да би се фотографисао за неки документ.

Документ с којим би могао да оде у иностранство. Документ који у то време није ништа посебно значио. Изаћи из земље могао си на било који начин и нико се није бојао да ћеш тамо остати заувек. Једноставно, сви су се слагали. Док данас, кад мој отац оде у фото-радњу и седне испред великог плавог платна, зна да ће за један шкљоц апарата платити 360 динара и да је то само један корак у набављању докумената за излаз из ове наше компликоване земље. Са компликованим папирима, које набавља од компликованих људи на врло компликован начин. Да, његово лице је кисело и нема назнака било каквог осмеха. Као да је знао шта га чека у будућности. Као да је у том тренутку баш размишљао о овом. О овом тренутку. Знао је... У његовом погледу можете уочити несигурност, страх... Знао је да ће у будућности све бити другачије... Знао је да ће врло компликовано морати да понови тадашњи поступак и да сада неће имати толико косе. Знао је. Али је ћутао да би његова фотографија испала што озбиљнија.

Можда и није ништа предвидео. Можда је његов кисели израз лица, у ствари, производ брзине његових мисли. Можда је једноставно дошао и сео чисто да би одрадио то за тај документ и, у ствари, није ни смео да се сме-

је. По прописима, на фотографији за лични документ особа се не сме смејати.

И онда је само сео, и завршио с тим.

***

Кроз нашу улицу често пролази једна врло префињена жена.

Увек носи лепе ципеле на штиклу, и у њима јако добро хода.

Сваки пут кад је видим, она има нешто друго обучено и увек се боје слажу са бојом ципела или бојом шешира. На рукама носи рукавице, кожне, лепе, дамске.

У рукама има ташну од леопардове коже, врло ретку.

Око врата много накита, од сребра, злата.

Лице увек глатко, усне намазане, очи нашминкане...

И шешир. Велики, раскошни шешир.

Да, то сам ЈА.

То је моје тело, моја одећа, моја шминка.

Испод мог шешира крије се нешто не тако спектакуларно.

Испод ципела и префињеног хода крију се уморне ноге које издржавају три посла.

Испод скупе одеће крије се зборано тело од прања, чишћења и спремања.

Испод рукавица крију се суве руке које већ дуго нису одмориле.

Испод скупих ланчића, наруквица, прстења и минђуша налази се жеља за сјајем, за променом.

Испод шминке крије се уморно лице и усне које дуго нико није љубио.

А испод мог шешира крије се особа потпуно другачије унутрашњости него спољашњости, повређена, тужна, жалосна...

Крије се неко сасвим други.

РУКАВИЦЕ

Рукавице. Кожне. Енглеске. Пилотске. Донео ми брат. Богдан. Дали му их ослободиоци. У логору немачком. У Инзбургу.

Ретко сам их носио. Биле су ми велике. И одударале. Од гардеробе моје. С скромне.

Старији домци су запазили рукавице. Необичне. Мушке. Молили су да их навуку. За излазак. Свечани.

Био сам поносан. Веровао сам да ће момци успети. Освојити девојке. Привући. Рукавицама мојим. И загрлити. Рукама својим. Топлим.

МАЈКА

Година 1948. Поратна. Кућа на осами. Поврх капије. Билећке.

Јесен. Позна. Субота. „Нема школе“. Дан пазарни. Устајем у цик зоре. Чујем топот. По путу. Смрзнутом. Прилазим прозору. Зурим. Кроз стакло. Замућено. Орошено.

Наилазе људи. И коњи. И понеки магарац. Насама-рени. Натоварени. Цепаницама. Купусом. Кртолом. У наутрешељ смештени ораси. Мед. Сукна.

Отовариће их на Пијаци. Или пред кућама. Где их чежњиво деца очекују. Шљегла. Са села. У град. Да се школују. Да постану људи. Другачији. Од очева. И мајки. Својих.

За коњима – Оне... Љубомирке. Завођанке. Ластванке. Вучијанке. Клобучанке. Оровчанке... Обучене у сукње. Широке. Опанци. Са врчманицама од опуте. Чарапе. Кал-

цете. Или, дуге, вунене. Са подузама. Блузе од глота. И ботане. Ређе од свиле. Падобранске. На њима вез. Ручни. Девојачки. На леђима торбице. Ткане. У њима мерганица. И комадић сира. Торотана. На ретким – зубун. Чохани. Тако се иде цркви. Свечано. И у Град. У сусрет деци. Да пригрле тиће. Своје. Голуждраве.

Све их испраћам погледом. Тужним. Међу њима нема мајке. Моје. Она је у короти. Забрађена је велом. Црним.

МАЈЧИНСКА УТЕХА

Дом. Ђачки. Дисциплина. Наметнута. Постројавање. Свакодневно. Одлазак у школу. Чопоративно.

Постројавају нас командири. Они су од нас израслији. Физички. Тако мали. А громогласно командују. Бирао их је Управник. Лично. Нема самоуправљања.

Поредак. Два и два. Чаврљање. Пригушено. Без песе. И смеха. Гласног. Морамо бити не приметни. Мањи од зрна. Маковог. Тапкамо кораком. У опанцима. Гуменим. Подижемо облак. Прашине. То је наш поход. У будућност. Светлу. Нико не предњачи. И не заостаје. Сви смо поравнати. По мерилима једнакости. Класне. Касније ће неки израсти у кадрове. Партијске. Свесне.

Крећемо се улицама. Истим. Као овчице. Да неко не застрани. Увек знамо колико је сати. Време нам показује сунце. И сенке. Наше.

За наш наилазак је знала бака Милица. Протина удовица. Узвишеног презимена. Правица. Сачекивала нас је на балкону. Седећи. На шкању. Укипљена. У црнини. Повезана марамом. Црном. Као духовнице. Деловала је као икона. Жива.

Ни поздрава. Ни покрета. Само поглед. Чежњиви.
Упрт. У нас. Децу. Сиромашну. Убогу. Туђу. Њена деца
су уморена. У рату.

КАД САМ БИО МАЛИ

Кад сам био мали дечак, имао сам велику жељу да достигнем висину од метар и осамдесет. Стигао сам до метар и седамдесет девет и ни макац даље. Кад сам одлазио на систематске прегледе, покушавао сам да се дигнем на прсте, али кад ме медицинска сестра удари по глави металном штанглом која служи као показивач, опет се вратим на стару меру.

Опипам главу, а чворуга нарасла два сантиметра.

– Опа, ту смо. Сад сам достигао тих, тако жељених, метар и осамдесет.

Почињем да кукумавчим.

– „Сестрице“, молим те да ме поново измериш, нисам се добро исправио. Хајде, молим те.

Она ни да чује. Само се смешка. Све друго би ми дала, али поново мерење, никако. То ми је била последња шанса да дођем до те границе мојих снова, до метар и осамдесет. Није ми се исплатио толики труд.

Сада је друго време. Другари моје ћерке расту у висину, као облакодери, а ципеле, минимум број 45.

ЈЕЖЕВО, БРЕ

На југу Србије, поред царског града Призрена, живео јеж у својој шуми званој Жежево. Много је волео своју домовину. Сваку јој стазу знао, свако дрво бодљама зарезао, да би је могао и по мраку познати... И био баш добар. Сваког ко у шуму сврати пријатељем звао, из невоље вадно, гостио и пазно, све до јесени кад би се повлачио у своју рупу да преспава зиму...

Једног пролећа, чим се пробуди и три пут прекрсти, јеж крену да обиђе шуму. Кад она скроз другачија... Некако се смањила, па личи на скакавца. Загледа се боље, те уочи да на дрвећу скоро и да нема лишћа, а на земљи траве, па му ништа не би јасно.

– Није ово шума Жежево, ово је Скакавчево – зачу кад се најезда скакаваца изненада сручи на њега. И ако неприпремљен, јеж се не уплаши, већ се стаде јуначки борити. Скакавци су данима однекуд искакали, а он их је стрпљиво хватао напослетку, од толиког стрпљења уплашише се скакавци, па одлетеше даље, а јеж оде на заслужен зимски сан.

Кад прође зима, и топло сунце загреја шуму, искочи и јеж из своје рупе. Једном се прекрсти па поче обилазити своју земљу, ал' она му опет и личи и не личи на пређашњу. Некако се склупчала ко да је змија. Ослушну боље, али ни птица на грани ни жаба у бари не пусти гласа

– Није ово шума Жежево. Ово је Змијево – засикташе одједном на њега отровнице. Ни тренутка се јеж не предаде, већ поче храбро бранити сваки педаљ своје жежевине. Рвао се са змијама, бодљама их пробадао, па се на крају од толике храбрости препадоше змије, и отпузаше некуд са његове земље. Рањени јеж сачека јесен да му ране заце-

ле, па ископа јаму, увуче се у њу и спреми да преспава још једну зиму, не сањајући да му је последња

Кад се на Ђурђевдан пробуди, јеж бунован заборави да се прекрсти, него одмах појури у шуму. Ма, како пође, тако му пут препречи једна стара лисица... Препун лоших искустава, он се за сваки случај сави у клупко и истури бодље према њој. Лисица га међутим, љубазно ослови.

– Зашто тако, мој јежићу? Па ја сам само обична лисица, твоја пријатељица. Зато слободно шетај по овој прелепој шуми Лисичево.

Разјари се јеж под оклопом па викну:

– Какво Лисичево, да ти лију лијину! Ово је моје Јежево, бре!

– Не срди се, драги мој, знам да је шума твоја, него реци, може ли се у њој штогод појести и јеси ли стварно тако гостољубив како се прича? – најслађим гласом му се обрати лисица.

Превари се храбри и безазлени јежић, па склони оклоп од бодљи и пожури да покаже лији какав је домаћин, и како се у његовом крају добро једе. И није је слагао. Лија га у сласт смаза за доручак. Од њега оста само ова прича.

ПРОСЛАВА С УКУСОМ РИНФЛАЈША

Кад смо колима, на путу од Београда до Кикинде, застали у Башаиду, улице бејаху пусте. Трајало време недељног ручка који се не може замислити: без супе, ринфлајша и штрудле од киселог теста. А нама људи казали да је дан феште... да ће на тргу жене пећи румене крофне у зејтину и сковерце.

Село је познато и по Паји Биримцу који је имао функцију ешкута у време кад је књаз Михајло Обреновић путовао за Будимпешту и ту заноћио. Тад му домаћин, прадеда тетка Радмилиног мужа, поклонио врано ждребе. Касније су по њему излили споменик испред Народног позоришта у Београду.

Пошто смо поранили за програм, запутила сам се ка Иљеву усред кукурузишта. Код моста на великом каналу из земље су извирале зидине старе богомоље Араче, још од времена Ћирила и Методија. Изненада се по узораним ораницама расуло јато ждралова. Некада је било много винограда. И баш на том месту још као дете сам пударила са дедом. Данас су чокоти засушили и повађени. Остала су само сећања кад је и боја неба мирисала на јесен попут дуња изнад ормана у бакиној соби.

МОЗАК У КОЖИ

Секао сам папир једном воштаном фигуром.

Из руке ми је испао мали лењир.

Гравитација се измигољила и лампа за посматрање је увила спирални део мог тела.

Одмотавање је почело.

- Затвори очи и реци ми искрено...

- Молим?

- Па та мала створења на твојим панталонама, свако гледа кроз прозор и маше ми. Не, ево један женски створ хоће нешто да ми каже!

- Која створења? Је си л' ти луд?

Улични дух прозрачно тражи своје преклапање.

Увек сам мислио да треба сачекати самосажаљење, увити га, појести и затим потонути.

Зајеб'о сам самог себе, а искреност много боли.

- Али само тако можеш да осетиш ко ти је пријатељ и ко ти је потребан!

Ако голим рукама прободем самосажаљење, иако је оно изазвано поступком на који нисам могао да утичем, мислиш да ће ми бити лакше?

ОДЛАСЦИ, ОДЛАСЦИ

И безнадежно и безобразно дуго усправна, тако, на-да мном, ређа ми разлоге зарад којих ме напушта, зачињавајући, дакако, читаву алголалијску тираду и дијареју исказаних ставова очекиваним *coup-de-grace*-ом: „И, да знаш, све сам оргазме одглумила!“

И, разуме се, ја, онако напола еректиран у полураспаднутом кревету, ма, керов курац кревету – на асури, браћо мила, на поду гарсоњере на 10. спрату деветоспратнице на Новом Београду, негде касног пролећа 1980. године, одговарам, тјак, јединим могућим „понгом“ на њен бесповратни „пинг“: „Мо ш мислит! И ја сам своје одглумио!“

ЈЕДНОГ РАНОГ ПОПОДНЕВА, У ПАРКУ

Калемегданском, седе песник и каратиста карактерно уобличене козије брадице – Ци, и моја маленкост, која је, неутешно бескарактерно тек прележала козије богиње. Крај нас, у мимоходу, жучно се расправљајући, да не кажем – свађајући љуто, као да су, боже ме сачувај саклони – матер и дете: младић и ђевушка. Зауставе се тик крај клупе на којој седимо Ци и ја, и онда га она дарива аперкатом који је мом оку и души мојој, што славе бокс као најплеменитију вештину такмичарску и духовну, свакако, и духовну, племена људског, пријао, легао, као будали шамар.

Након тога она одлази, а он пљује на тло, има ту и нешто сукрвице, па одлази и он, у супротном правцу, истом смеру. И он више никада не среће њу, и она више

никада не среће њега. Разуме се, да су, пре две године, након што су разменили први пољубац, унисоно изговорили: „Никада се нећемо растати“. Но, то беше онда, а сада, у актуалном презенту, сунце лагано помиче тур ка западу, и Ци ми каже, не погледавши ме, разуме се, притом: „Видиш, тако бих и ја тебе...“

Што је поприлично неукусно, ако ни ради чега другог, оно због факта што сам, наиме – слеп.

MENAGE A TROIS

– Биљани -

Никада нисам ни слутио да ћу Те упознати у љубичастој зори.

Ни на ум ми пало никада није да бих се могао заљубити у Тебе тачно у подне.

Последња ствар коју бих помислио је да ћемо први мрак дочекати скупа, у кревету, с твојом дугоногом млађом сестром, у јаркожуто забрађеног венериног брега, са све силиконским грудима.

Па се, ваљда, због тога, ништа, од свега горе поменутог, није ни десило.

И, то би, отприлике, било све.

ДОБАР ВЕТАР И МИРНО МОРЕ

Пучина воденог кревета се зањихала. Покушавам добауљати до моје драге, која се налази на другом крају, као нека далека непозната обала. Без компаса, изгубљен. Малко сам припит и није ми тешко да се уживим у улогу Колумба док је пловио ка Америци. Да ли је и он као и ја повремено дизао поглед у мрак плашећи се изненадне бу-ре и морске болести?

ТРЕНУТАК

Реком је пловио одсјај залазећег сунца. Галебови су шарали небо испуштајући промукле крике. Седео сам на пању посматрајући другу обалу. Као да сам уловио шапат чамаца који су се гуркали укотвљени на понтонима. На-шао сам се у тупом тренутку преласка светла у таму и та-да се запитах шта ја радим овде и зашто седим ту?

Нисам имао појма.

Реке су дубоке, а планине су високе.

РЕАНИМАЦИЈА

Ноћас је једна жена сањала да сам, након дуге и тешке болести, умро. Јаукала је у сну целу ноћ, а кад је дошло јутро, позвала је да се, изокола, распита за моје здравље.

Жив сам, и, колико знам, ниједна болест која брзо убија није ме сколила.

Међутим, ако ову причу читаш у другој половини двадесет првог века или касније, окрени за тренутак на страну са белешком о аутору и провери.

Можда ипак пише да више нисам жив.

Ако утврдиш да је тако, не паничи. Не дај се збунити. Настави да мирно читаш причу до краја.

Твоје читање ће ме оживети.

МАМИНА ЖЕЉА

Мама је увијек била на своју руку, чудна. Никад задовољна, намрштена, шутљива. Ипак је ту и тамо знала бити јако духовита, чак духовитија од свих паметњаковића и шаљивџија које знам. – *Данас је лијеп дан. – Да, за умријети од љепоте. – Сретна нова година, мама! – Бит ће сретна ако умрем. – Такачи су се развели. – Тако касно? – Поскупио бензин. – Есем ти врага. А ми немамо ауто.* Прије смрти је тражила да јој обећам да ћу је дати спалити и пустити да вјетар разнесе њен пепео. Одлучила сам то обавити на врху зграде да ме нитко не види. Чим сам почела просипати пепео, нагли налет вјетра однио ми га је у очи. За час сам била сва у сузама. До тада нисам плакала. Можда је мама баш зато хтјела овакав опроштај.

ЧАМАЦ С ВЕСЛАЧИМА

Пола сата је стајала на мосту наслоњена на ограду. Двојица младића који су јој се почели набацивати одустали су због њене шутње и непомићности. – *Ма, пусти је нека се убије* – рече један младић презриво. – *Да, убиј се!* – повиче други младић, одлазећи с пријатељем. И послјије овог наговора она није имала снаге скочити. Усто, ријека је била тако необично плаво-зелене боје, лијепа, изазовна. Ипак она већ четврти пут долази овамо да се убије. Хоће, а не може. Би, а ипак не би. Сама себи је била смијешна, за убити смијешна. Гледала је свој одраз на води. Црвена кинеска мајица, јакна од плаве кинеске тренерке, коса рашчупана на вјетру, готово непрепознатљиво лице. С гађењем плъуне. У исти час испод моста се појави чамац с

веслачима. Престрашена, она устукне. Трчала је готово цијелим путем до куће.

МЕЊАЊЕ СМИСЛА

Површно прелиставам странице. Магличастим погледом пролазим кроз слова. Сваки ред троструко видим (по један изнад и испод оног стварно исписаног).

Тешко да ћу било шта прочитати, запамтити или научити. Реченице стварају другачија значења. Поглавља измеђују смисао књиге. Велики судар корица у боји, хватам се за уши. Чврсто држим спуштене капке, да не видим авиончиће од папира како лете по соби.

УПОЗНАВАЊЕ

Док је један од њих причао, остали су слушали. Само би кратким упадицама или климањем главом потврђивали занимљивост приче. Били су спремни да прећуте многа преувеличавања, чак и очигледне лажи.

До расправа је временом све чешће долазило. Гледали су музичке спотове, вести, спорт, филмове и водили жучне дебате. Увек је било контрирања, некада врло увредљивих шала. Све те свађе и песницења, доприносила су њиховом бољем упознавању.

КОЗАЧИНСКИ

'Господине', рекла сам, у лето 1971. на палуби брода који је пловио за Лондон. Он је и даље причао неповезано, о њеној коси, лицу, прстима, потпуно несвестан мог присуства, као просјак, срећан у својој верзији реалности. 'Господине', поновила сам, желећи да знам о њему и њој, о томе ко је жена због које је завршио такав. Молим Вас, заустила сам, сада већ бесно, натерана завишћу коју сам осећала према њој која је тако заносна, тако чаробна да може да одузме стварност једном човеку. Тишина... Следећа станица – Лондон. Од целог човека остало је име – Козачински, било му је извезено на јакни. Сулудо, тако често га се сетим. Требало би да нађеш неког, каже ми мајка.

ЖУДЊА

Изгарам од жеље сваки пут када угледам цигарету!
Као да ме нешто стегне са свих страна и држи ме тако неко време...

И мада се покушавам одупрети, знам да ћу на крају ипак припалити!

То је јаче од мене...

А онда ће ме поново вратити у џеп, све док будем имао и кап плина у себи...

КРАЈ ПОЧЕТКА (ДОГАЂАЈИ)

Рођен сам прије тридесет година. Никад нисам открио разлог за то. Од самог почетка сам тлачен због недостатка жеље за животом и енергије која покреће исти. Ријеч *губитник* би добро описала мене, ако би је користио неко ко није ја а гледа мене са стране и притом је глуп као већина оних који су били у мојој околини.

Увијек сам био спреман за потез који води у губитак. У побједи никад нисам налазио срећу нити сам желио да ме побједа претвори у сретног човјека. Не знам ни да ли такав човјек негдје постоји. Одговор на ово питање остављам њему, сретном човјеку. У ствари, боли ме курац да ли он постоји.

Иако сам у већини случајева сматран за једног од истих, никад се тако нисам осјећао. Стално сам био унутар догађаја, али никад стварни дио истих. Вјечити посматрач или незаинтересовани глумац. Све се дешавало око мене, али никад мени. И смијао сам се и пуно више плакао, али не због неких осјећања него више због тога што сам знао да то очекују од мене у датим ситуацијама (догађајима). Догађаји су пролазили кроз мене не остављајући ништа друго осим гомиле незадовољства створеног чињеницом да ме уопште не занимају ти исти догађаји. Комплекси које сам полако придобијао у свом пубертету због недостатка заинтересованости за догађаје су ме све више затварали између четири зида. Једини излаз сам налазио у музици и понеком сну. Они су ме водили у свијет без догађаја.

Међутим, они нису били довољни да спријече експлозију.

Синоћ сам убио први пут у свом животу. Тренутак у којем је испустила живот се не може поредити ни са једним догађајем. Као да је сва њена енергија ушла у мене и испунила ме по први пут жељом за животом („смрт је живот”). Шетање ножа по њеном врату је било као свирање чела у „Бомбардовању Дрездена”. Екстаза је испунила сваки мишић мога тијела. Ја сам свирао композицију свог живота. Трајало је вјековима. Напокон сам био сретан и испуњен. Само је у једном тренутку кост њеног врата запарала ту божанствену музику. Сливање крви низ моје руке је чистило моју душу. Само ми је недостајао ореол изнад главе и беатификација од Ватикана. Био сам светац. Први пут сам стварно плакао, али не од туге. Плакао сам зато што сам знао да ће све ово да се заврши и да ће доћи неки нови догађај. Био сам у праву.

Нови догађај је дошао проузрокован вриском са почетка композиције. На њега сам и заборавио, али он ме је брзо довео до хелије у којој сад сједим и пишем.

И чекам да ми пресуде. Уопште нисам забринут за своју судбину. Ја сам своје одсвирао и видео живот без догађаја.

А, да. Убио сам своју мајку.

БАБА ЈАЊА

Сва смежурана. Измучена. Силована. Боље речено, искијеђена. А поред ње привлачан и сјајних очију очајник, заводник, дилер. Пар по мјери данашњег свијета.

Она привреда а он менаџмент предвођени интуицијом савјетника времена догурали су до Куплераја д.о.о. а баба Јања са Балкана у Главној авенији свијета застала је и проматра их како испред Куплераја д.о.о. уморни сједају. – Баш лијепо. Види се што је демократија.

И управо ту између неодољивих шарених излога баба Јања продужи даље. А испред Куплераја д.о.о. чаврљање добива свој смисао и нешто посебно, неодољиво. У вриједности изражено то њихово јавно пипкање одолијева у тајанствености глобализације. И чини чуда. А раскорак између људи планетом земље буја. На путу трчи. Докле? Куда? Пита се баба Јања са Балкана.

ЛОША РЕЖИЈА

На пустом паркингу два наоружана човека пресрећу трећег. Трећи вришти од страха и пада упуцан.

– Шта ћемо сад да радимо? – пита први наоружани другог.

– Сада ћу да певам једну песмицу! Жао ми је само што сам је заборавио, јер је годинама нисам певао.

– Па како ћеш је онда певати?

– То је већ ствар режије! Шта ви, господине режисеру, мислите о овом проблему?

– Решићемо у монтажи! – зачује се глас са неба...

ВЕЧНОСТ

Замисли како Гете упловљава у залив Светог Франциска. Стоји на палуби великог прекоокеанског брода и гледа где сунце излази иза брда. И кад брод прође под сенком моста на Златној Капији, Гете погледа у своје руке и види, очима способним само за гледање лепоте, како су остариле, огрубеле, те лепе беле руке способне само за стварање лепоте. И да ли је разочаран? Његов живот трајао је дуже него што историја памти. Над стрмим, зупчастим рубовима стена види, уместо Новог Света, један прастари облак који говори гласом тамним као пучина о најдубљој од свих самоћа. Ту би срце великог Ј. В. попустило: само да је још куцало...

МИМИКРИЈА

Јутро: Поново.
Огледало: Ко си ти?
Доручак: Пелинковац или вотка?
Избор: Оно јаче – у најави је тежак дан.
Душа: Потргана на два дела. Један смрвљен у прах.
Може ли други да живи за оба?
Гутљај: Још један за пут.
Осмех: Маска. За страх.

КРАЈ

Убили су Једнорога.
Оставили га да лежи на трави.
Гдегод је кап његове крви пала, бели су љиљани ни-
кли.
Још је било сјаја у његовим очима док је гледао чо-
века са секиром.
Узели су му рог.
Због њега су и дошли.
А Једнорога су оставили да се гаси на пропланку мо-
кром од последње росе света.

(АУТО)ПОРТРЕТ С КОКИЦАМА

Не умем да напишем причу о себи. Добијем идеју,
узнем папир, али не иде. Нисам баш нека инспирација са-
мој себи, чак ни када ми се догоди нешто интересно.
Рецимо, хтела сам да вам испричам о томе како сам схва-

тила да нестajeм, али чим сам се дохватила оловке, тај, признаћете, фасцинантан процес престао је да се одвија. Или имала сам намеру да вам објасним из којих ми филозофско-социолошких разлога недостају кифле. Али не вреди. Знам да ме нећете разумети.

Ипак, немам проблем да пишем о другима. Можда су њихови животи занимљивији. Или мени тако делују. Људи воле да ми причају о себи. Чак и они које сасвим површно познајем, лако ми се отварају, несвесно ме инспиришући.

– То је зато што имаш такву фацу. Просто позиваш људе да ти истресу све своје бриге – рекла је М, правећи кокице, најбоље које сам јела у последњих милион година.

– А да измислим аферу са неким од младих, zgodних типова које познајем?

– Ниси ти девојка за њих. Не могу да те замислим да идеш иза неког и носиш му кофере – одговорила је М, мутећи Нес кафу, пошто смо обе заборавиле да ми се од ње увек пишки.

– А да причам о томе како ме уопште не примећују?

– Са тим врећама које облачиш, чудо да ико проваљује да си женско – гунђала је М, сипајући нам перце у чинију.

Понестало ми је идеја, сморила сам се, па је и ово постала прича о М.

ЈУТРО

Буђење. Јутро је закуцало на прозорско окно. Али су све речи и даље задржане у сну. Немо посматрам твоје тело, које као склопљена лепеза не показује никакве трагове шта се збивало пре, а ни слутњу шта може да буде када се опет отвори.

САСТАНАК

Састанак се одужио. Ни овога пута не дешава се ништа важно. Пуштам машту да црта слободним стилем. Размахала се и отишла... У Андалузијским градовима улице су уске и балкони се готово додирују у кућама које су једне преко пута других.

Врућина је, и са мношвом још само топлота шета по трговима. Небо је чисто плаво и прошарано црвеним мушкатлама чији обриси ми остају у слици чак и када склоним поглед са њих.

Постељина бела, плава, розе, вијори се и додирује са суседних тераса, преносећи блискост међу људима који се можда и не познају.

Шеф са одобравањем гледа у мене, једину опуштену и насмејану на овом досадном састанку. Можда је добар дан да га питам за повишицу?

ИНСЕРТ

Данас је последњи дан конкурса за кратку причу.
Треба написати нову причу, а Време брзо пролази.

Морам га зауставити.

Засукао сам рукаве

Скувао сам кафу, сипао пар капи млека и позвао
Време да одмори мало. Да предахне.

Време се зауставило. Причали смо о свему, највише
о будућности.

Левом руком сам неприметно иза леђа почео да ку-
цам причу.

Слово по слово, реч, тачка, размак... нови ред... крај.
Када сам помислио да сам завршио... текст је нестао са
монитора!!!

Зној је почео да цури низ чело... срце је почело јаче
да удара. Времена више није било. Само порука у соцу од
кафе.

„ЦИНОВСКИ КОМПЈУТЕРИ СВЕ ЋЕ НАС ПРО-
ГУТАТИ КАД ИМ ВИШЕ НЕ БУДЕМО ПОТРЕБНИ“.

Сат је откуцао поноћ.

НЕСПОРАЗУМ

Врата стана нису била закључана. Ушао сам.

У празној соби ваздух је одзвањао у тишини.

На старом дрвеном столу стајала је празна кутија од
„моцарт кугли“.

Црвенкасто-сребрни папирићи били су разбацани по
поду.

Без поруке и поздрава.

У Њујорку сам годинама усисавао токсине. Из дана у дан. Из ноћи у ноћ.

Помислио сам на Мексико и мескалине. Довољан је био само један дубоки уздах у празно.

Без много размишљања. Испред мене је био пут.

Црвени кадилак је дизао прашину, прљаве уске фармерке прешле су границу.

Километре у пустињи зауставио је поглед на Елвиру. Кактуси су се разливали пред њеним осмехом. Песак је светлуцао.

Њена дуга црна коса прекривала је ожиљке и подливе. Ране су безуспешно покушавале да зарасту.

Питао сам је.

Није одговорила.

Лизнуо сам кап крви са њеног рамена.

Рекла је све.

Од тада немам сна.

Укус њене крви у устима, вечна доза адреналина.

ПОГРЕШАН ПУТ

Вјенчана и одмах трансферисана и као живо месо бачена да се давим у њеним репродуктивним излучевинама. Стара веза обитава у мом кревету. Наспавана: релаксирана, нахрањена, мојом резервном цигаретом послуживана. Жал за поједеним трешњама из фрижидера. Купљено погрешно воће. Спава на танкој жици која је протресла врата затворске ћелије мог карактера. Манипулација коју је угнездио у плановима. Тајанствена казна која ме је отрезнила. Поглед у љутњу оставио је у мени дуготрајан шок. Заносити се илузијама опроста равно је чистити своје ципеле језиком. Суочити се са штављењем сопствене коже. Увелико сам дужна што сам се нашла у вртлогу депоније. Остаје ми само да одем или да се клањам као завршни чин.

ОГЛЕДАЛО СВИЈЕТА

Ђе ћемо... кукавци сињи, пред толику сињу бруку?

Ђе ћемо... са свим овим сињим јадима... а сињи су да не могу бити сињији? Поред толике кржаве муке, а имали смо је, 'валимо те Боже, и одвише, спопадне нас ова и најсињија.

Са сви' страна гује палацају, 'оће очи сиње да искоче. Бауљамо, кукала нам јадка, гола пркна а не знамо куда? У овом големном јаду, јebенијем од сви' јада, не зна нико сињи за сињега. Сиња мајка, за сиње синове, сиња сестра, кукавуља сиња, сињом гором сињег брата тражи...

А ђе ћемо... не било нас више? Сјеме нам се за вазда затрло. Вјековима, овом сињом земљом, ђедови нам кости остављали. Остављали да знамо имена, јуначкога и ђевојачкога...

Шта је ово, сви свети, толика постојбина стала на тракторе, а ђедови у кесе за смеће.

Наждерите се, црне 'тичурине, напојте се са сињега врела, гладни били и свога порода! Жене вам пашчад ко- тиле а унуке бранили од црва!

Ђе се ђеде, ђедо, Ђедовина? Немањина и Душанова. Ђе Миљану гусле изгорјеше да поклана не опјева стада?

Сиња мајко, сињијех сватова, ђе живи завиде мртви- ма. Згибеније... у сну се не снило... све спржено у сињој олуји.

Сиња земљо, огледало свијета...

„ЋИРА“ И КОЗА

Беху то бајковита времена за нас, клинце и ђилкоше сеоске.

– Пажња! Пажња! Путнички воз из правца Београда улази у станицу... – чујем и данас крчећи глас из звучника окаченог на стубу станице. Допире тај глас из удаљености од целих пет деценија. Миле, Ђоле и ја волели смо да се искрадемо из наших кућерака на крају села и дошуњамо до саме пруге. Уживали смо да гледамо возове и изокрећемо речи говорника преко звучника: Спори воз све спорије и спорије улази у станицу. Он стење и кашљуца и гуши се од сопственог дима. Моле се путници да пазе да их „Ћирини“ точкови не нагазе! Чувајте корпе с пилићима, козе и јагањце... Треба да стигну читави на румски вашар!...

– Тру-тууу... ћићи-фууу... ћићи-фууу... – имитирамо углас то гвоздено чудо на пару док се путници гурају са зембиљима.

– Куд си крен’о? Не гурај се, марво једна! ’О’ш да те „Ћира“ опаучи! – раскокодакао се важно скретничар у униформи.

– Види, маше шареном варјачом и скакуће к’о зец између шина! – добазим ја, мамина паметница.

– Није ти то варјача, глупане један! – муну ме у ребра другар Ђоле – то је справица за давање знакова да воз стане.

Народ к’о народ – што га више од зла тераш, он све више срља, јури к’о овца на со. И би шта би!

Зачу се туп удар одважне грдосије „Ћире“ и молећиви мекет повређене козице јекну: – Меее... мене... меее... меее...!

Крв шикну по најближим путницима, точкови самлеше за трен јадну животињу, а делови утробе расуше се по туцанику међу шинама.

– Козо моја, ’ранитељко моја!... – закука неспретни сељак коме се отела са узде његова љубимица. – Баш намртво, скроз!...

Но, свако чудо за три дана. Ми, обешењаци, мангупи из шездесетих, и дан-данас добацујемо, у пролазу, једни другима: „Оде воз... Оде коза скроз!“

ТАМА И ТИШИНА

Испред мене звездана прашина, тама и тишина у којој ме занимљиве фаце необичних лутака прате у лавиринту. Тама.

Поглед ми лута од лутке до лутке, од ужаса до ужаса. Скоро да лебдим. Муњевитом брзином прелазим тагом страха и тишине. Тело ми се лелуја, ноге као да су ми ишчашене. Прилази ми лутак који проговара необичним језиком. Хвата ме за руке и развлачи их. Осећај је... Онако одозго као да је употребио сабљу, бескрајно дугог сечива, отфикарио их и оне као да лебде. Сулуда ситуација! Тама и тишина поново овладаше. Шта ће се десити ако се окренем иза?

Лавиринт. Покушавам да будем равнодушан. Испред мене црна кутија страха која говори о прошлости и данима среће.

Сада осећам лоше осећаје. Језа, хладноћа, гнев, зловоља, немоћ и страх пред кутијом која не престаје да говори. Да ли да се окренем и одем? Не. Ноге су моје немоћне, тонем, пропадам и слушам. Апатија се надвила на мном. Да, да, открио сам решење тајног сусрета са кутијом. Нека сила ме је избацила и ја се наћох дијагонално ка Сунцу. Тама и тишина свуда око мене. Почех да слушам, осећам и очекујем таму и тишину.

Питао сам се где је крај овом бесмислу, окретао, враћао и увек долазио до истих ствари. Око мене и даље тама и тишина. Нестајем, одлазим, пролазим.

Остају тама и тишина.

Кутија.

АУТОРИ

Антонић Бранко (1953, Опатија), дипломирани правник; пише кратке приче; живи у Херцег-Новом.

Атанацковић Ненад (1976, Крагујевац), апсолвент филозофије; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Крагујевцу.

Аћимовић Љиљана (1978, Београд), апсолвент права; пише песме и приче; заступљена у зборницима; збирка кратких прича „Приче из шоље”; живи у Београду.

Баралић Катарина, пише кратке приче.

Барна Лаура (1964, Јазово, Сента), објављује прозу у домаћим и иностраним књижевним часописима; археолошки роман „Протовир” (2003); живи у Београду.

Беговић Рајна (1939, Скопље), лекар; објављене књиге: хаику дневник „Црвено небо” (2001) и роман за децу „Бела ждребица и Кицино магаре” (2002); добитник је бројних иностраних и домаћих признања за хаику, ваке и сенрију; заступљена је у светској и домаћој антологији хаику поезије; сарађује с домаћим и иностраним часописима; живи у Београду.

Бештић Милан (1952, Београд), књиге афоризама: „Цврчак свира химну” (1990), „Цврчак је појео мрав” (1996), „Тако је говорио Пинокио” (2001), „Нећу да трошим ћутање” (2006), „Сабрани афоризми” (2006), „Афоризми : избор” (2007); заступљен је у неколико домаћих и страних антологија; афоризми су му превођени на бугарски, енглески, немачки, италијански, мађарски, руски и шпански језик; живи у Београду.

Богуновић Марко (Нови Сад, 1989), ученик Карловачке гимназије у Сремским Карловцима; пише кратке приче, објављује у школском листу Бранко; живи у Сремској Каменици

Бошковић Драгана (1980) дипломирани филолог (српска књижевност); пише поезију и прозу; живи у Новом Саду.

Бошњак Тихана (1976, Постојна, Словенија), факултет завршила у Загребу; пише приче, песме и хаику; објављивала на Интернету; живи у Сплиту.

Буквић Димитрије (1985, Београд), студент филозофског факултета; живи у Београду.

Виторовић Ана (1981, Свилајнац), саобраћајни инжењер; пише песме и приче; живи у Свилајнцу.

Врачаревић Бојан (1982, Брус), студент, пише поезију и прозу; заступљен у зборницима прича; живи у Београду.

Вујовић Љубомир (1952, Загреб), дипломирани правник; објављене књиге: „Модра шкриња” (2003), „Ноћ пуног месеца” (2004), „Не брините, свака случајност је случајна”; живи у Београду.

Букадиновић Снежана (1964), магистар филолошких наука (класични филолог); пише и преводи; живи у Новом Саду.

Вукмировић Снежана (1980, Београд), графички дизајнер; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Вучевић Данијела (1969, Никшић), лекар; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Глишић Ненад (1972, Крагујевац), објавио четири збирке песама, роман и збирку прича; бави се виртуелном поезијом, мејл-артом и осталим видовима савременог изражавања; заступљен у зборницима; сарађује с многим часописима; живи у Крагујевцу.

Гргуровић Милена (1986, Београд), студент арапског језика; објавила кратку драмску форму „Голубица и слон”; живи у Београду.

Гроздић Звонимир (1972, Загреб), заступљен у зборницима песама и прича; живи у Ловрану.

Дамњановић Милан (1985, Београд), студент информационих система и технологија; пише кратку прозу; заступљен у зборницима; живи у Барајеву.

Даниловић Мирјана (1953, Велика Плана), лекар пнеумофтизиолог; пише приче; награђивана; живи у Београду.

Дебељачки Татјана (1967, Ужице), сарађује с књижевним часописима; збирке песама: „Кућа од стакла” (1996), „Твоја” (2003) и „Вулкан Volcano” (2005, на српском и енглеском); живи у Ужицу.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће” (1987), „Свет не може пропасти без нас” (1996) и „Пут до пакла” (2001), збирка кратких прича „ИНверзије” (2003); приредила (у коауторству са Владимиром Јовићевићем Јовом) панораму „Страдија данас” (2003) и Сатиричне приче 2003 (2004), (коаутор Ђорђе Оташевић); CD „Смех до бола” (2003) и „Смех до бола 2” (2005); сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на пољски, руски, бугарски и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна”; живи у Београду.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; објављивао у многим часописима и листовима; уређивао часопис „Хаику момент” и „Хаику момент инфо”; објавио књигу „Заструпљена река” (2000) и „YU хаику библиографија 1928–2002”; добитник је више признања за кратку причу; живи у Новом Саду.

Ђуричковић Милутин (1967, Дечани), магистар филолошких наука, докторант; објавио 26 књига за децу и одрасле: песме, антологије, монографије, хрестоматије, народне умотворине, позоришне критике; заступљен у 40 домаћих антологија; превођен на више страних језика; живи у Београду.

Живковић Наталија, пише кратке приче; живи у Београду.

Илић Зоран (1955, Крагујевац), програмер; објављује прозу у више књижевних часописа; књиге прича „Једноставна и друге приче” (1997), „Виртуелна девојка” (2003) и „Трчи, зе-ко, трчи“ (2008); био је уредник за прозу у „Књижевној речи”; живи у Београду.

Иштван Валерија (1976, Београд), дипл. грађевински инжењер; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Јацановић Илија (1989, Пожаревац), матурант; пише приче; живи у Пожаревцу.

Јовић Мирослав Миша (1960, Скопље), живи у Нишу.

Јовић Славица (1968, Милићи), пише песме и приче; збирка песама „Вртлог“ (2007); живи у Бреди (Холандија).

Калезић Сава (Зрењанин, 1991), ученик Карловачке гимназије у Сремским Карловцима; пише кратке приче и песме; тренутно живи у Новом Саду.

Карлаш Радмила (1963, Дрвар), новинар; пише приче; заступљена у зборницима; живи у Бањалуци.

Кешелевић Зорана (1979, Београд), дипломирани инжењер електротехнике; тренутно је на постдипломским студијама у Немачкој.

Ковачевић Татјана (1972, Београд), сликар; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Косановић Ђуро (1978, Обреновац), дипломирани молекуларни биолог и физиолог; пише кратке приче; сада је на докторским студијама у Немачкој.

Крижнић Соња, пише песме, приче и романе; бави се историјом књижевности; живи у Београду.

Крстић Славиша (1970, Београд), пише песме, приче и есеје; сарађује са књижевним часописима; заступљен у зборницима; књиге поезије: „Гонет” (1997), „Путоплет” (2005); живи у Смедеревској Паланци.

Кудић Морин (1974), радио-водителј и певачица; пише поезију и прозу; сарађује с књижевним часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Лабину.

Лазаревић Милан (1978, Аранђеловац), дипломирани инжењер грађевине; живи у Београду.

Лазаревић Милош (1990), гимназијалац; заступљен у зборницима прича; живи у Београду.

Лазовић Радомир, студент графичке технологије; пише приче, песме и критику; сарађује с књижевним сајтовима; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Лалић-Krawicka Олга (1980, Шибеник), дипломирани филолог (славистика); пише поезију, кратке приче и драме на пољском и српском језику; сарађује са пољским књижевним часописима и са нашим електронским часописима; више пута награђивана; живи у Дукли (Пољска).

Лаловић Иван (1975, Београд), дипломирани правник; објављује поезију у дневним листовима и књижевној периодици; објавио шест књига поезије; заступљен у више антологија, наших и страних; награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Луткић Марко (1989, Нови Сад), ученик Карловачке гимназије у Сремским Карловцима; пише кратке приче; објављује у школском листу „Бранко“; живи у Новом Саду.

Љубичић Чедомир (1969, Београд), објавио збирке поезије „Бензинска Драперија” (1994), „Идеолог Светлости” (1997) и „Неронове шибице” (2003), роман „Пошаст у гостинској соби” (2002) и „Игуанополис” (2005); живи у Београду.

Мажибрада Оливера (1966, Београд), дипломирани инжењер геологије; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Максимовић Бојан (1981, Сарајево), студент књижевности; поезију и прозу објављује у часописима; заступљен у збор-

ницима; књиге поезије: „Врата града” (2004), „Златна јесен” (2005, са В. Пантовићем и Ж. Племићем); живи у Београду.

Мали Славко, заступљен у зборницима прича; живи у Прокупљу.

Малић Горан (1947, Београд), историчар фотографије, ликовни уметник и публициста; пише поезију и прозу; добитник две награде за прозу; живи у Београду.

Мандач Власта (1977, Шид), комерцијалиста; пише поезију и приче; сарађује с књижевним часописима и сајтовима за књижевност; живи у Земуну.

Маринко Миљана (1974), пише афоризме, песме и приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Маринковић Бошко (1943), пензионер; у периодици објављује афоризме, приче и сатиричне песме; сарађује са радиоемисијама; заступљен у многим зборницима прича и афоризама; живи у Београду.

Марковић Илија (1940), пише афоризме и приче; објавио више од двадесет књига афоризама; превођен на осамнаест језика; уређивао библиотеку ЈУ-сатира и „Коприве“ новосадског „Дневника“; добитник бројних награда као аутор, уредник и издавач; заступљен у антологијама, домаћим и страним; живи у Новом Саду.

Матић Драган (1979, Београд), пише приче, афоризме и песме; живи у Мачванском Причиновићу.

Матовић Јован (1985, Београд), студент факултета за физичку културу; пише поезију и прозу; поезију објављивао у књижевним часописима; објавио збирку поезије „Између света” (2007); живи у Барајеву.

Мијајловић Душан Адски (1953), пише прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику поезију, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове; награђиван више од 60 пута; објавио збирку песама „Несаницом до истине”, збирку прича „Калигула на кестеновом листу” и „Трошење сна”, збирку хаику поези-

је „Крчаг за росу”, неколико жанровских романа и новела, око 1000 жанровских прича; заступљен је у „Антологији нишких приповедача”; објављује у бројним листовима и часописима; живи у Нишу.

Миленковић Александар (1989), матурант; заступљен у зборницима прича; живи у Батајници.

Миленковић Невена (1992), гимназијалка; живи у Свилајнцу.

Миловановић Биљана (1972), дипломирала је на Филолошком факултету у Београду (група за српску књижевност и језик са општом књижевношћу), а сада студира грчки језик и књижевност; објављивала је песме и књижевне приказе у књижевној периодици; заступљена у зборницима прича; живи у Пожаревцу.

Миловановић Стамен (1940, Дубово), машински техничар и наставник математике; пише драме, романе, приче и афоризме; драме: „Удовичко коло“, „Суноврат“, „Ђавоља варош“, „Повратак“, „Не плачи, Петра“, „Константин“; добитник бројних награда за драме и приче; живи у Нишу.

Милорадовић Дикосава (1948, Вукићевица код Обреновца); објавила три књиге; живи у Београду.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитектонски техничар; песме и приче објављује у часописима и листовима; заступљена у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

Милошевић Илина (1976, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче; заступљена у неколико зборника и антологија; живи у Београду.

Милуновић Јелена (1985, Чачак), студент новинарства и комуникологије; заступљена у зборницима прича; живи у Мрчајевцима.

Милутиновић Јулијана (1970), професор српског језика и књижевности; пише афоризме и кратке приче; заступљена у

зборницима кратких прича и афоризама; сарађује са часописима и радио-емисијама; живи у Београду.

Милутиновић Тања (1968, Београд), професор српског језика и књижевности; пише приче и песме; заступљена у многим часописима и зборницима; живи у Београду.

Мирковић Горан (1976, Бања Лука), дипломирани правник; пише кратке приче; живи у Бањалуци.

Миротић Снежана (1958, Панчево), пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Митровић Митар (1933, Свети Стефан), доктор ветеринарске медицине; објавио је петнаест књига песама, дванаест књига афоризама, две књиге прича, једну књигу хуморески и једну књигу епиграма; превођен на десет језика; заступљен у буквару, читанкама и педесетак антологија; више пута награђиван; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Михаиловић Стеван (1932, Београд), пензионер; збирка хаибуна „Цвет и диносауруси” (1999) и хаику песама „Додир” (2004); сарадник у више домаћих и страних часописа; добитник више награда за хаику и хаибун; живи у Београду.

Мрђа Душко (1978, Бања Лука), дипломирани инжењер електротехнике; приче објављује у часописима и на интернету; живи у Бањалуци.

Недељковић Ж. Сања (1972, Смедерево), дипломирани економиста; заступљена у зборницима поезије (као Сања Ж. Јевтић); живи у Смедереву.

Недић Дамир (1984, Крагујевац), пише кратке приче; живи у Крагујевцу.

Никович Ивана Вања (1974, Београд), економиста; пише хаику поезију и приче; сарађује са многим часописима; награђивана; живи у Београду.

Николетић Јана (1991, Нови Сад), ученица Карловачке гимназије у Сремским Карловцима; пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Николић Зоран Мали (1957, Ђакус код Житорађе), пише песме у прози, песме за децу, афоризме, хаику и кратке приче; живи у Нишу.

Николић Слободан (1980, Панчево), поморски официр; пише песме и приче; заступљен у зборницима; живи у Панчеву.

Новић Миле (псеудоним Миодрага Миленовића), претежно се бави хумором и сатиром; сарађује са часописима; објављене књиге: „Минијатуре“ (анегдоте и кратке приче), „Залуднице“ (сатиричне приче), „Миодраг“ (хумористички роман), „Ој давори“ (сатирични роман); награђиван; заступљен у антологији сатире; живи у Сомбору.

Жељка Опарница (1991, Сомбор), ученица Карловачке гимназије у Сремским Карловцима; пише кратке приче; објавила књигу поетске прозе „Принцеза стварности“ (2005); тренутно живи у Новом Саду.

Павићевић Наташа (1970), објавила књигу песама „Срећни спој леда и ватре“ (2000); живи у Београду.

Папеш Раша (1947, Београд), доктор стоматологије; пише кратке приче и афоризме; заступљен је у више домаћих и страних антологија сатире; књига афоризама „Маске ликују“ и књига сатиричних прича „Кинеска креда“ (2007); живи у Крагујевцу.

Париповић Душко (1981), студент технологије; пише приче; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Пауновић Анђелка (1952, Београд), педијатријска сестра у пензији; сарађује с многим часописима; живи у Београду.

Петровић Никола (1978), заступљен у зборницима; живи у Београду.

Петровић Ратко, студент; објавио књигу „Мала збирка заблуда” (2006); награђиван; живи у Београду.

Печеновић Дејан (1971), машински инжењер; пише приче и афоризме и кратке приче; заступљен у неколико зборника кратких прича и афоризама; живи у Београду.

Пешић Ч. Никола (1948, Лука код Гаџиног Хана), економиста; пише афоризме, поезију, епиграме, кратке приче; заступљен у зборницима; сарађује са часописима и листовима; живи у Нишу.

Попара Петар (1983, Сечањ), апсолвент немачког језика и књижевности; пише приче; сарађује са часописима; збирка прича „Лажне биографије“ (2005); тренутно живи у Зрењанину.

Поповић Александар (1972, Ниш), дипломирани ликовни графичар; пише поезију и прозу; живи у Нишу.

Поповић П. Александар (1973, Земун), дипломирани инжењер геологије; збирка песама „Огледала тврђаве” (1995); живи у Београду.

Поповић Драган (1959, Београд), дипломирани економиста; заступљен у осамнаест антологија кратких прича; живи у Београду.

Прибаковић Снежана, наставник српског језика и књижевности; пише поезију, прозу и књижевну критику; објавила збирке песама „Међуречје“ и „Дукат неба“ и роман „Мирод“; живи у Трстенику.

Проговац Владимир (1941, Милошевац), пензионер; пише кратке приче и афоризме; живи у Смедереву.

Продановић Живко (1945, Загреб), прозу и поезију објављује у бројним часописима, новинама и зборницима у Аустралији, Хрватској, Индији, Јапану, Канади, Холандији, Немачкој, САД, Словенији, Србији и Црној Гори, Великој Британији и на Филипинима; романи „Тамара” (2000) и „Смрт у римским рушевинама” (2003), збирка приповедака „Мешуге – десет записа о жидовским судбинама” (2002), збирка научнофантастичних

хаikuа „Роботи у рат“ (2005); члан је Друштва хрватских писаца; живи у Загребу.

Радаковић Душан (1968, Зрењанин), пише приче.

Радивојевић Михајло (1989, Сента), ученик; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Радојичић Драган (1964, Крагујевац), бави се израдом украсне керамике.

Радосављевић Радоје (1961, Обреновац), новинар; објавио књиге: „Нешто сасвим лично“ (песме, 1994), „Мецена са златним штапом“ (песме, 1995), „Привикавање на Јунга“ (песме, 1996), „Лавеж за караваном“ (сатиричне песме, 1998), „Ђаволов реп“ (хумореске, 1999), „Провидна соба“ (кратке приче, 2001), „Упутство за савршен лет“ (изабране и нове песме, 2003), „Нестваран живот Николе Тесле“ (монодрама, 2005); члан је Удружења књижевника Србије; живи у Обреновцу.

Радошевић Горан Радош (1956, Београд), пише поезију и прозу; сарађује са часописима и дневним листовима; објављене књиге: „Џиновски миш“ (збирка песма за децу, 1999), „Не чините грех, прасните у смех“ (збирка песма за децу, 2002), „Од искона завет“ (родољубива поезија, 2004), „Чудотворна сила“ (приповетке за децу, 2004), „Пуна врећа а унутра срећа“ (збирка песма за децу, 2005); заступљен у зборницима и антологијама; живи у Београду.

Ракић Марица (1980. Крагујевац), лекар; живи у Београду.

Ракић Настасја (1983), апсолвент српског језика и књижевности; пише песме и кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Рамовш Аида (1967, Београд), дипломирани правник; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Ранисављевић Марко (1991, Нови Сад), ученик Карловачке гимназије у Сремским Карловцима; пише кратке приче, нарочито епску фантастику; живи у Новом Саду.

Раонић Зоран (1956, Ђурђевића Тара), пише поезију, прозу и сатиру, а бави се и сакупљањем народних умотворина; збирке поезије: „Вилино коло” (1995), „Четири мијене” (1996), „Диуба ватре” (1997), „Други круг ватре” (1998), „Мјесец у крилу” (2000), „Иза бране” (2001) и „Око пјесме” (2008); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; поезија му је превођена на енглески, немачки и бугарски језик, а хаику и на још десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаику поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; члан је Удружења књижевника Црне Горе; живи у Пљевљима.

Рачић Вукашин (1982, Иванград), студент права и новинар; пише поезију и кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Подгорици.

Рим-Живковић Љиљана, археолог; објављује у часописима; објавила је неколико књига, под својим именом и псеудонимима; заступљена у многим зборницима; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Ристић Ј. Драган (1948), професор немачког језика и књижевности; превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче”; пише кратке приче и хаику; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина” из Ниша; награђиван; књиге хаику песама: „Из дневника једног хаићина” (1995), „Бубице у глави” (2001), „Пчела у целофану” (2001), „Цврчак у акцији” (2002), збирка кратких прича „Каљаче и катедрале – 88 најкраћих прича”; живи у Нишу.

Роквић Александра (1990, Нови Сад), ученица Карловачке гимназије у Сремским Карловцима.

Савић Јелена (1963, Јагодина), дипломирани инжењер електротехнике; живи у Свилајнцу.

Сепе Драгана (1971, Београд), новинар; пише књижевну и позоришну критику; заступљена у двадесет зборника кратких прича; приредила је хрестоматију „Златна књига светске књи-

жевности” (1999), збирке кратких прича „Укус живота” (1999), „Нови укус живота“ (2007), „Траговима истине“ (2007); живи у Београду.

Симић Владимир (1975, Београд), апсолвент српског језика и књижевности; заступљен у зборницима кратких прича; поезију објављује у часописима; збирка поезије „Понорнице”; живи у Обреновцу.

Славнић Милијан (1974, Травник), микроелектроничар; пише поезију, прозу, драме и есејистику; песме објављивао у часописима и на интернету, на српском и на енглеском; живи у Аранђеловцу.

Спасојевић Зоран (1949), пише поезију, кратку причу, драму и сценарио; објављивао у бројним часописима; књиге прича „Одело за одлазак” (1997) и „Кратке приче без муке” (2003, 2006), књиге поезије „Дар празнине” (1986) и „Глад” (1998), драмска трилогија „Америка има рупу” (2003) и књига кратких драма „Резерват Србија” (2006), драме „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и „Гаврилов Принцип или како сам постала балетан“ (2008); аутор је неколико ТВ и радио драма, комедија и сценарија хумористичке ТВ серије „За сада без доброг наслова” (2000); заступљен у више од двадесет антологија и зборника кратких прича; добитник бројних награда; бави се компјутерском графиком; живи у Крагујевцу.

Срданов Марина (1991, Нови Сад), ученица Карловачке гимназије у Сремским Карловцима; пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Средановић Мирослав (1936, Вучија, Требиња), дипломирани правник; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам” (2000), „Није смешно” (2001), „Записи на кожи” (2004) и „Упадице“ (2007); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; живи у Београду.

Стефановић М. Слободан (1948, Београд), дипломирани историчар уметности, пише прозу и афоризме, а бави се карикатуром и графичким дизајном; објавио је књиге „Жали се Марксу” (1989), „In vino veritas” (1992), „Степенице које никуд не воде” (1998), „Београд у Београду” (2002); заступљен је у многим зборницима и антологијама; добитник бројних награда; превођен на: енглески, руски, македонски и словеначки; живи у Београду.

Стефановић Татјана (1960, Београд); адвокат; пише бајке, хаику, класичну и деčју поезију; награђивана у Јапану за хаику поезију; сарађује с више књижевних часописа; живи у Београду.

Стојанов Будимка (1939, Кикинда), збирке песама: „Сагорели трагови” (1988), „Кад те нема” (1989), „На ломачи живота” (1989), „Опседнута доласком таме” (1994); превођена на двадесетак језика; добитник бројних награда; живи у Београду.

Стошић Александар (1975), пише кратке приче; награђиван; живи у Нишу.

Тили Г. Роберт (1959, Суботица), новинар и публициста; објављује у многим књижевним публикацијама у земљи и иностранству; објавио 19 књига; пише поезију, прозу и есејистику; превођен на многе језике; живи у Суботици.

Тот Ференц (1959, Нови Сад), машински техничар; пише кратке приче и хаику поезију; објављивао у многим часописима широм света – у Јапану, Аустралији, Румунији, САД, Холандији, Словенији – и у домаћим часописима; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Ђорилић Ненад (1975, Лозница), дипломирани филолог (енглески језик); пише кратке приче, афоризме и поезију; заступљен у многим књижевним часописима; живи у Лозници.

Фунда Жељко (1950, Вараждин), дипломирао компаративну књижевност и енглески језик; књига прича „Вараждинске приче”, приче за децу „Осмијешене приче”, књиге поезије на кајкавском „Сречовњача” и „Моцартење”, књига „хаибуна-

стих текстова” „Књига сендвича”; добитник девет награда за хаику поезију у Јапану; члан Друштва хрватских књижевника; заступљен у хрватским и међународним хаику зборницима и антологијама; живи у Вараждину.

Ханс Зоран (1977, Смедерево), пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Смедереву.

Хациомеровић Ирена (1988, Београд), студент новинарства; пише поезију и кратке прозне форме; награђивана; живи у Београду.

Ходак Оливер, живи у Никинцима.

Хубанић Златан (1977, Сарајево), музиколог; пише поезију и прозу; већи део живота провео је у Јерусалему, а тренутно живи у Никарагви.

Цвијић Павле Пајо (1950, Бакић), инспектор; објавио књигу: „Импулс жељан засјати”; сарађује с многим часописима; живи у Хрватској.

Цвјетиновић Драгић (1981, Београд), студент књижевности; пише поезију и прозу; сарађује с књижевним часописима; уредник студентског књижевног часописа „Знак”, који издаје Филолошки факултет у Београду; живи у Београду.

Чачић Ведрана (1975, Сарајево), новинар; пише афоризме и приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Цодан-Вуковић Весна (1968, Београд), дипломирани инжењер електротехнике; пише приче; заступљена у зборницима; живи у Канади.

Цодан Невен (1976, Загреб), новинар; заступљен у зборницима.

Шаранчић Десанка, пише кратке приче и песме; живи у Београду.

Шаранчић Миломир – Леки (1955), пише песме, приче и афоризме; објављене књиге: „Јагоде са јабукових грана” (1995), „Ехо шутње” (1995) и „РобоВласници УМА” (1998); са-

рађивао с многим часописима и листовима; заступљен у више зборника; живи у Београду.

Шефер Ђура Сремац (1950, Рума), професор књижевности; збирке песама: „Титов венац сонета” (1982), „Звездане њиве” (1987), „Досетљиве доситејке” (1995), „У Вуковој ризници речи” (2002), Досетљиве доситејке II” (2003), „Колевка сремског паора” (2005); заступљен у антологијама и зборницима; добитник више књижевних награда; живи у Руми.

Шушулић Славиша (1976, Лесковац), професор српског језика и књижевности; пише поезију и прозу; заступљен у зборницима; сарађује с књижевним часописима; живи у Власотинцу.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–36(082.2)

Најкраће приче 2007 / (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2008 (Београд : Скрипта интернационал). – 255 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; 39)

Тираж 300.

Аутори: стр. 239–254.

ISBN 978-86-7974-044-1.

COBISS.SR-ID 147824140